

Årsredovisning 2008

Beställning av denna publikation kan göras från Sveriges riksbank, Kontorsservicecenter, 103 37 Stockholm, fax 08-21 05 31. E-post: kontorsservicecenter@riksbank.se eller webbplats: www.riksbank.se. Produktion: Sveriges riksbank. Grafisk form: LOG. Foto: Omslag: Petter Karlberg/Bravidas bildbank. Lars Trangius. Bobby Yip/Reuters/SCANPIX. Leif R Jansson/SCANPIX. Inlaga: Lars Trangius: sid 7, 10, 22, 36, 90. Dan Coleman: sid 56, 58, 59, 60. Riksbanken: sid 11, 39, 46. Sid 13 Anders Wiklund/SCANPIX. Sid 16 Joseph Sohm/Corbis/SCANPIX. Sid 24 Matton Images. Sid 33 Marc Femenia/SCANPIX. Sid 43 Mark Earthy/SCANPIX. Sid 50 Matton Images. Sid 53 Pontus Lundahl/SCANPIX.

Medarbetare på framsidan: Lotta Allvin, Carl Fredrik Petterson och Annika Svensson.

Tryck: Jernström Offset.

ISSN 1400-4259. Stockholm 2009.

Innehåll

INLEDNING	4
Året i siffror	4
Året i korthet	5
Riksbankschefens kommentar	6
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	
Riksbankens uppgifter och roll	9
Ett fast penningvärde – prisstabilitet	10
Ett säkert och effektivt betalningsväsende	22
Tillgångsförvaltning	36
Statistik	46
Internationellt samarbete	47
Organisation och styrning	49
Medarbetare	53
Ledning	55
BALANS- OCH RESULTATRÄKNING	
Redovisningsprinciper	61
Balansräkning	64
Resultaträkning	66
Kassaflödesanalys	67
Noter	69
Riksbankens förvaltningskostnader fördelade på verksamhetsområden	77
Femårsöversikt	79
Förslag till vinstdisposition för 2008	81
Revisionsberättelse	82
ÖVRIGT	
Riksbankens remissarbete	83
Publikationer	85
Ordlista	86
Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2008	90

■ Inledning

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för penningpolitiken med målet att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken ska i sin verksamhet också främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Riksbanken har drygt 345 anställda och leds av en direktion med en riksbankschef, Stefan Ingves, och fem vice riksbankschefer. Direktionens ledamöter utses av riksbanksfullmäktige för mandatperioder om fem eller sex år.

ÅRET I SIFFROR

Riksbankens resultat för 2008 uppgår till 11,2 miljarder kronor, vilket är en ökning med 7,1 miljarder kronor jämfört med 2007. Ökningen beror delvis på att Riksbanken i samband med finanskrisen under hösten utvidgade sin utlåning till de svenska bankerna, vilket ledde till att räntenettot ökade med 1,5 miljarder kronor. Dessutom gynnades förvaltningen av Riksbankens tillgångar av förändringarna i valutakurser och de fallande marknadsräntorna. Resultatet ökade med 2,6 miljarder kronor till följd av valutakurseffekten och med 2,1 miljarder kronor till följd av ränteeffekten.

Marknadsvärdet på guld- och valutareserven ökade från 185 miljarder kronor till 220 miljarder kronor, vilket huvudsakligen beror på att den svenska kronan under året försvagades och marknadsräntorna föll.

Värdet på Riksbankens tillgångar ökade från 212 miljarder kronor 2007 till 700 miljarder kronor som en följd av Riksbankens åtgärder för att underlätta bankernas finansiering och stabilisera situationen på de finansiella marknaderna.

Utlåningen av amerikanska dollar och svenska kronor till de penningpolitiska motparterna står för huvuddelen av den ökningen.

Nyckeltal	2006	2007	2008
<i>Vid årets utgång</i>			
Årets resultat (mdkr)	7,9	4,1	11,2
Guld- och valutareserv (mdkr)	189	185	220
Totala tillgångar (mdkr)	201	212	700
Antal årsarbetskrafter	376	364	348
<hr/>			
Reporänta (procent)	3,00	4,00	2,00
Kort ränta (tre månader SSVX, procent)	3,10	4,18	1,36
Lång ränta (tio år statsobligationer, procent)	3,81	4,35	2,43
<hr/>			
<i>I genomsnitt</i>			
BNP (procentuell förändring)	4,2	2,5	0,9
Arbetslöshet (procent)	7,0	6,1	6,2
Inflation, mätt med KPI (procentuell förändring)	1,4	2,2	3,4

Anm. Uppgifterna om BNP och arbetslöshet under 2008 anges enligt Riksbankens prognos från december 2008.

ÅRET I KORTHET

- Riksbankens arbete präglades under året av att effekterna av problemen i det amerikanska finansiella systemet spred sig allt närmare den svenska finansmarknaden. I september förändrades situationen på de internationella finansiella marknaderna på ett dramatiskt sätt. Det som tidigare hade benämnts finansiell oro övergick i en global finansiell kris. De finansiella marknaderna fungerade inte normalt, och i vissa fall inte alls. Riksbanken liksom Riksgälden och regeringen genomförde därför olika åtgärder för att underlätta bankernas finansiering och därmed deras möjligheter att klara av kreditförsörjningen. Åtgärderna bidrog till att förbättra funktionen på de finansiella marknaderna.
- Riksbanken erbjöd Islands och Lettlands centralbanker lån i euro mot säkerhet i deras inhemska valutor. Stödet ingick i en rad åtgärder från centralbanker och Internationella valutafonden för att minska risken för att den lokala finansiella krisen i de två länderna ska sprida sig till deras närområde som inkluderar Sverige. Åtgärderna bidrog till att skapa goda förutsättningar för långsiktig makroekonomisk och finansiell stabilitet i dessa länder.
- Fram till i början av september höjdes reporäntan från 4,0 till 4,75 procent till följd av en snabbt stigande inflation. Under hösten förändrades dock den ekonomiska situationen på grund av utvecklingen på de finansiella marknaderna. Den globala finansiella krisen riskerade att fördjupa den internationella konjunktturnedgången avsevärt. Riksbanken och ytterligare ett antal centralbanker sänkte därför den 8 oktober sina styrräntor med 0,5 procentenheter i en gemensam aktion. För att mildra finanskrisens effekter på produktion och sysselsättning och samtidigt klara inflationsmålet sänkte Riksbanken räntan ytterligare med 0,5 procentenheter i oktober och med 1,75 procentenheter i december. I slutet av året var reporäntan 2,0 procent.
- Inflationen, mätt som förändring av konsumentprisindex (KPI), var under året 3,4 procent i genomsnitt. Inflationstakten minskade från den högsta noteringen sedan 1993 på 4,4 procent i september till 0,9 procent i december. Den relativt höga inflationen i genomsnitt under året är främst en följd av kraftigt stigande priser på energi och livsmedel. Den ekonomiska tillväxten i Sverige var 0,9 procent enligt Riksbankens senaste bedömning.
- Riksbankens resultat blev 11,2 miljarder kronor. Resultatet påverkades delvis av att Riksbanken i samband med finanskrisen under hösten utvidgade sin utlåning till de svenska bankerna, vilket ledde till att räntenettet ökade med 1,5 miljarder kronor. Dessutom gynnades förvaltningen av Riksbankens tillgångar av förändringarna i valutakurser och de fallande marknadsräntorna. Resultatet ökade med 2,6 miljarder kronor till följd av valutakurs-effekten och med 2,1 miljarder kronor till följd av ränteeffekten.
- Under året publicerade Riksbanken tre penningpolitiska rapporter, tre penningpolitiska uppföljningar, ett underlag för utvärdering av penningpolitiken och två rapporter om den finansiella stabiliteten.

■ Riksbankschefens kommentar

2008 var ett mycket händelserikt år. Våren och sommaren utmärkte sig med kraftiga prisökningar på energi och livsmedel, och inflationen var den högsta på 15 år. Under hösten vände däremot utvecklingen då effekterna av den amerikanska finanskrisen spred sig och fick oväntade proportioner också i Sverige. Händelseutvecklingen hemma och i omvärlden krävde ett mycket snabbt och flexibelt arbete inom Riksbanken. Vi genomförde arbetet med genomgående hög kvalitet och effektivitet i vår strävan att leva upp till den vision som vi lade fram 2006 – att vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet för att bibehålla ett högt förtroende.

Utvecklingen den senaste tiden visar tydligt hur Riksbankens huvuduppgifter – penningpolitik och finansiell stabilitet – hänger samman. Vårt viktigaste redskap för att bedriva penningpolitik är reporäntan. Vi försöker alltså påverka den ekonomiska aktiviteten och inflationen genom att styra priset på krediter, räntorna. Men för att vi ska kunna göra det måste betalningssystemet och kreditmarknaderna fungera så att Riksbankens räntebeslut slår igenom på övriga räntor i ekonomin. Finansiell stabilitet är med andra ord mer eller mindre en förutsättning för att vi ska kunna bedriva penningpolitiken på ett effektivt sätt. Penningpolitiken har naturligtvis också betydelse för den finansiella stabiliteten, inte minst genom sin påverkan på konjunkturen och därmed på bankernas intjäning och betalningsförmågan hos låntagarna.

Från februari till början av september hade penningpolitiken att ta hänsyn till två motverkande krafter – å ena sidan en snabbt stigande inflation och ett högt kostnadstryck och å andra sidan en allt svagare utveckling i omvärlden

till följd av oron på de finansiella marknaderna. För att föra tillbaka inflationen mot målet på ett par års sikt, och för att motverka att ökningarna i priser på energi och livsmedel skulle sprida sig till andra områden, höjde vi räntan från 4,0 till 4,75 procent. Men från mitten av september förvandlades oron på de internationella finansiella marknaderna på ett dramatiskt sätt till en finansiell kris, och även Sverige drabbades. Den redan pågående nedgången i konjunkturen blev djupare och inflationsriskerna minskade. För att mildra finanskrisens effekter på produktion och sysselsättning och samtidigt klara inflationsmålet sänkte vi räntan vid tre tillfällen mellan oktober och december med sammantaget 2,75 procentenheter till 2,0 procent.

Penningpolitiken kan mildra effekterna av finanskrisen på ekonomin, men den kan inte lösa alla problem på finansmarknaderna. För att göra det krävs kompletterande åtgärder. Därför skapade vi under årets sista fyra månader förutsättningar för marknaderna att återgå till mer normala förhållanden genom att erbjuda sär-

skilda lånefaciliteter för våra penningpolitiska motparter. De olika lånefaciliteterna var ämnade att både minska riskerna för rubbningar i den finansiella stabiliteten och stärka penningpolitikens genomslagskraft. Dessutom beviljade vi särskilt likviditetsstöd till två finansiella institut för att upprätthålla förtroendet för Sveriges kredit- och betalningssystem.

Under året stärktes samspelet mellan Riksbankens makroekonomiska bedömningar och stabilitetsanalys väsentligt. Våra löpande analyser av risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet, tillsammans med en kontinuerlig bevakning av utvecklingen i ekonomin, gjorde det möjligt att tidigt upptäcka förändringar och sårbarheter som skulle kunna leda till en allvarlig kris. Tack vare ett flexibelt samarbete mellan verksamheterna var vi väl förberedda att agera vid eventuella hot mot stabiliteten såväl på de finansiella marknaderna som i ekonomin i stort.

För att hantera den mycket föränderliga situationen använde vi olika verktyg som står till Riksbankens förfogande. Genom vår aktiva förvaltning av Riksbankens finansiella tillgångar kunde vi genomföra penningpolitiken, verkställa flera lånefaciliteter och ge tillfälligt likviditetsstöd till behövande banker. För att säkra ett tillförlitligt underlag för våra löpande analyser fortsatte vi att ta hand om de omställningsproblem som vi har kvar på statistikområdet. Vi deltog också i flera internationella aktioner i syfte att förbättra de globala finansmarknadernas sätt att fungera.

Vid sidan om räntebesluten och riskanalysen fortsatte vi arbetet med att utveckla ett nytt system för betalningar mellan banker och andra aktörer i det finansiella systemet. Tidpunkten för driftsättning av det nya systemet sammanföll dock med upptrappningen av den finansiella oron i Sverige, varför vi efter samråd med övriga deltagare i systemet beslutade att skjuta upp driftstarten några månader. Vi påbörjade även arbetet med att se över den svenska sedel- och myntserien för att ge den en mer effektiv, miljöanpassad och säker form. Vårt fokus på Riksbankens kärnverksamheter kunde dessutom stärkas under året tack vare att den nya strukturen för kontanthantering i Sverige nu har

blivit etablerad och bankerna har tagit över driften av kontantdepåerna.

För att bidra till ökad öppenhet och tydlighet kring vårt arbete uppdaterade vi i maj både Riksbankens allmänna kommunikationspolicy och policyn för den penningpolitiska kommunikationen. I samband med den finansiella krisen gjorde vi därutöver ytterligare satsningar på att utveckla vår kommunikation och öppenhet. En viktig del i detta var att föra en oavbruten dialog med aktörerna på finansmarknaden, de berörda myndigheterna och det politiska

Stefan Ingves.

systemet. Samtidigt arbetade vi aktivt med att informera det svenska samhället om våra bedömningar, lyfta fram risker och förklara bakgrunden till händelseförloppet på finansmarknaderna.

Vårt intensiva arbete i krisens spår gav tydliga resultat. I oktober och november visade flera opinionsundersökningar att Riksbanken hade allmänhetens högsta förtroende bland de organisationer som aktivt arbetade med att hantera den finansiella krisen.

När det gångna året nu är över befinner vi oss mitt i processen att hantera effekterna av händelseutvecklingen på de finansiella marknaderna. Det gäller främst att återställa stabiliteten i det globala finansiella systemet. Att det finansiella systemet fungerar på ett säkert och effektivt sätt är en förutsättning för att centralbankerna ska kunna bedriva en penningpolitik på ett bra sätt. Det är en förutsättning för en god och hållbar ekonomisk utveckling överhuvudtaget. Jag är övertygad om att vi på Riksbanken med gemensamma krafter kan bidra i den här processen.

Jag vill i detta sammanhang särskilt understryka att det är medarbetarnas kompetens och arbetsinsatser som är en grundförutsättning för att Riksbankens penningpolitiska beslut och stabilitetsfrämjande åtgärder kan genomföras. I mina dagliga kontakter på banken möter jag kompetenta och motiverade medarbetare som är utomordentligt engagerade i sitt jobb. Tack vare deras engagemang kan samarbetet mellan direktionen och avdelningarna utvecklas ytterligare och bli alltmer effektivt. Svaren i årets medarbetarundersökning visar dessutom att vår arbetsorganisation, vårt ledarskap och organi-

sationsklimat uppfattas som ännu bättre än för ett år sedan. De flesta upplever att de arbetar mot tydliga mål och att det är högt i tak på Riksbanken. Undersökningen vittnar dock om att den upplevda stressnivån bland personalen har blivit högre. Vi kommer nu att titta närmare på vad som har bidragit till den utvecklingen.

Efter ett par år med mycket omställningsarbete i Riksbankens organisation ska vi också satsa på att konsolidera och ge stadga åt verksamheten.

Jag vill tacka alla medarbetare för deras betydande och värdefulla insatser och jag ser fram emot ännu ett intressant och spännande år tillsammans på Riksbanken.

Stefan Ingves

■ Riksbankens uppgifter och roll

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för penningpolitiken med målet att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har också i uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

ETT FAST PENNINGVÄRDE – PRISSTABILITET

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde, det vill säga se till att inflationen är låg och stabil. Det ger goda förutsättningar för att tillväxten ska bli gynnsam och uthållig.

Riksbanken har preciserat ett mål för inflationen som säger att den årliga förändringen av konsumentprisindex (KPI) ska vara 2 procent. Kring målet finns ett toleransintervall på ± 1 procentenhet för att markera att det inte är möjligt att uppnå inflationsmålet exakt hela tiden.

För att påverka inflationen ändrar Riksbanken sin styrränta, den så kallade reporäntan. Reporäntan påverkar andra räntor i ekonomin och i förlängningen den ekonomiska aktiviteten och inflationen.

ETT SÄKERT OCH EFFEKTIVT BETALNINGSVÄSENDE – FINANSIELL STABILITET

Riksbanken har fått riksdagens uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Det innebär att Riksbanken ska verka för stabilitet i det finansiella systemet som helhet. I uppdraget ingår också att ge ut sedlar och mynt. Riksbanken tillhandahåller dessutom ett system som hanterar stora betalningar mellan banker och andra aktörer på ett säkert och effektivt sätt.

Riksbanken analyserar löpande stabiliteten i det finansiella systemet för att tidigt upptäcka förändringar och sårbarheter som kan leda till störningar. Analysen fokuserar främst på de svenska storbankerna, finansmarknadens sätt att fungera och den infrastruktur som behövs för att betalningar ska fungera. I en krissituation kan Riksbanken under vissa förutsättningar ge tillfälligt likviditetsstöd till banker.

RIKSBANKENS SJÄLVSTÄNDIGA STÄLLNING

Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Riksdagen utser ledamöterna i riksbanksfullmäktige. Riksbanksfullmäktige utser i sin tur ledamöterna i Riksbankens direktion.

Fullmäktige ska också övervaka och kontrollera direktionens arbete.

Riksdagen har gett Riksbanken en självständig ställning. Det innebär att Riksbankens direktion fattar de penningpolitiska besluten utan att ta direktiv från någon annan. Genom att till Riksbanken delegera uppgiften att hålla inflationen låg och stabil har riksdagen gett penningpolitiken ett långsiktigt perspektiv och skapat goda förutsättningar för att inflationsmålet ska uppfattas som trovärdigt.

ÖPPENHET OCH KOMMUNIKATION

Riksbanken lägger stor vikt vid att vara öppen och tydlig om bankens verksamheter. En bred krets av utomstående ska kunna förstå vad banken gör och varför. På så sätt ökar trovärdigheten för inflationsmålet på 2 procent och det blir lättare att få penningpolitiken att fungera.

Öppenhet och tydlighet skapar dessutom förtroende för hur Riksbanken bedömer och hanterar situationen på den finansiella marknaden. Riksbankens självständiga ställning ställer också stora krav på insyn i bankens verksamheter så att dessa kan granskas och utvärderas.

Öppenheten tar sig till exempel uttryck i att Riksbanken på webbplatsen publicerar protokoll och beslutsunderlag från direktionens sammanträden samt protokoll från de penningpolitiska sammanträdena. Dessutom är de makroekonomiska prognosmodeller som Riksbanken använder i sitt analysarbete offentliga.

■ Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Årsgenomsnittet för inflationen mätt som förändringen av KPI var 3,4 procent under 2008. Utfallet låg över de prognoser som Riksbanken gjorde 2006 och 2007. Större delen av uppgången i inflationen förklarades av att priserna på energi och livsmedel steg kraftigt. I början av hösten förvärrades den globala finansiella krisen dramatiskt. Även den svenska utvecklingen började påverkas tydligt. Den redan pågående konjunkturedgången fördjupades och den höga inflationen började falla tillbaka snabbt.

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har preciserat målet för inflationen till 2 procent per år, mätt som årlig procentuell förändring av konsumentprisindex (KPI). Kring målet finns ett toleransintervall på ± 1 procentenhet. Syftet med intervallet är att klargöra att det inte är möjligt att exakt uppnå inflationsmålet hela tiden. Intervallet visar samtidigt att alltför stora avvikelser inte kan accepteras om målet ska vara fortsatt trovärdigt.

Riksbanken bedriver vad som brukar kallas en flexibel inflationsmålspolitik. Syftet är inte bara att stabilisera inflationen runt målet utan också att bidra till stabiliteten i realekonomin, till exempel i produktionen och sysselsättningen. Genom att inte föra inflationen tillbaka till målet så fort som möjligt vid en störning kan

Riksbanken bidra till att dämpa svängningarna i realekonomin.

Riksbanken påverkar inflationen i Sverige genom att ändra sin styrränta, den så kallade reporäntan, och genom att presentera en prognos för hur reporäntan kommer att utvecklas de närmaste åren. Reporäntan avgör vad bankerna får betala för att låna eller får i ersättning för att placera pengar hos Riksbanken. På så sätt påverkas även andra räntor i ekonomin och i förlängningen den ekonomiska aktiviteten och utvecklingen av priserna.

Det tar normalt ganska lång tid innan Riksbankens förändringar av reporäntan får full effekt. En vanlig uppskattning är att det huvudsakliga genomslaget på produktion och inflation sker inom ett par år från ränteförändringen. Riksbankens direktion måste alltså ha framför-

*Peter Knutas, Sofia Frederiksen
och Tanja Lundström.*

hållning när räntebesluten fattas, vilket innebär att penningpolitiken måste baseras på prognoser.

ARBETS- OCH BESLUTSPROCESSEN INOM PENNINGPOLITIKEN

Den ekonomiska verkligheten är komplex. Därför använder Riksbanken i sitt prognosarbete förenklade samband i form av modeller som bygger på ekonomiska erfarenheter. Dessa kombineras sedan med bedömningar av experter inom olika områden och av direktionen. Riksbankens prognoser baseras på den utveckling av reporäntan de närmaste åren, den så kallade räntebanan, som direktionen betraktar som mest lämplig utifrån den information som finns tillgänglig vid respektive beslutstillfälle.

Direktionen håller sex ordinarie penningpolitiska sammanträden per år där den beslutar om reporäntan och kan vid behov därutöver sammanträda vid andra tillfällen för räntebeslut. Vid tre av de ordinarie sammanträdena publiceras en utförlig penningpolitisk rapport som innehåller detaljerade prognoser för ekonomin och inflationen samt bedömningar om räntan framöver. Vid de övriga tre sammanträdena publiceras en så kallad penningpolitisk uppföljning som innehåller prognoser för samma variabler som den penningpolitiska rapporten, men som inte är lika utförlig. Ungefär två veckor efter varje penningpolitiskt sammanträde publicerar Riksbanken ett penningpolitiskt protokoll. Där går det att följa hur de olika ledamöterna resonerade och röstade.

Riksbanken ska också enligt lag lämna en skriftlig redogörelse om penningpolitiken till riksdagen minst två gånger per år. Den första redogörelsen består av ett särskilt underlag för utvärdering av penningpolitiken som samman-

Under året utvecklade Riksbanken ytterligare sin kommunikation och öppenhet. Informationen på webbplatsen utökades med löpande förklaringar till finanskrisens förlopp. Antalet pressmeddelanden steg till 74. Direktionsledamöterna höll 150 tal. Direktionen och medarbetare citerades i media vid drygt 1 100 tillfällen.

ställs till riksdagens finansutskott. Den andra redogörelsen utgörs av den aktuella penningpolitiska rapporten. Ett par veckor efter att de skriftliga redogörelserna har lämnats besöker riksbankschefen riksdagens finansutskott för att svara på frågor om penningpolitiken.

Verksamhetsbeskrivning

Vid sidan av det ordinarie penningpolitiska arbetet gjorde Riksbanken vissa förändringar i policyn för hur penningpolitiken kommuniceras. Riksbanken beslutade också att det underliggande inflationsmättet KPIX ska fasas ut.

KOMMUNIKATIONSPOLICYN FÖR RIKSBANKEN UPPDATERAS

Riksbankens penningpolitiska kommunikation fick en del kritik under början av året. Det gällde

Mål

Målet för penningpolitiken är enligt riksbankslagen att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har preciserat detta mål till att inflationen, mätt som årlig procentuell förändring av konsumentprisindex (KPI), ska vara 2 procent.

Resultat

Årsgenomsnittet för inflationen, mätt som förändring av KPI, var 3,4 procent under 2008. Att inflationen översteg målet på 2 procent beror till stor del på en överraskande snabb ökning av priserna på energi och livsmedel i slutet av 2007 och början av 2008.

framför allt kommunikationen mellan de penningpolitiska mötena. Viktiga målgrupper hade upplevt att informationen från Riksbanken inte varit tillräcklig och att direktionsledamöterna deltagit alltför lite i den ekonomisk-politiska debatten.

Under våren gjorde Riksbanken en översyn av både den externa och den interna kommunikationen. I maj publicerades ett dokument som sammanfattar bankens samlade kommunikationspolicy. I en särskild bilaga beskrevs den del av kommunikationspolicyn som specifikt berör penningpolitiken.

Den nya kommunikationspolicyn tar hänsyn till synpunkter och förslag som förts fram i diskussioner med bland annat finansmarknadsaktörer och journalister. Den innebär att Riksbanken framöver avser att vara generösare med att kommentera ny statistik eller viktiga utvecklingstendenser i ekonomin mellan de penningpolitiska mötena. Liksom tidigare är dock policyn att den information som ges inte ska föregripa hur enskilda ledamöter eller direktionen som helhet kommer att rösta om räntan vid det kommande penningpolitiska mötet.

INFLATIONSMÅTTET KPIX FASAS UT

I sin analys och kommunikation använder Riksbanken olika delmått på inflationen vid sidan av KPI. KPIX, som tidigare kallades UNDEX, är det mått som använts mest under senare år. KPIX rensar bort effekter av indirekta skatter och subventioner samt räntekostnader för egnahem från KPI. Måttet har framför allt använts som ett sätt att illustrera de direkta effekterna av Riksbankens ränteförändringar. När räntan ändras påverkas räntekostnaderna för egnahem mer eller mindre omgående. Ränteförändringar slår

därmed direkt igenom på KPI men inte på KPIX.

I juni meddelade Riksbanken att inflationsmättet KPIX skulle fasas ut ur de penningpolitiska rapporterna och kommunikationen i övrigt. Ett skäl till det är att KPI och KPIX inte längre beräknas sammanfalla ens på lite längre sikt, vilket Riksbanken tidigare utgått från. Det har främst att göra med de senaste årens kraftiga husprisökningar som, med det beräknings sätt som används, kommer att påverka räntekostnaderna för egnahem under lång tid framåt. Ett annat skäl är att det finns lämpligare mått än KPIX för att illustrera de direkta effekterna av Riksbankens politik.

Riksbanken kommer att fortsätta att använda olika mått för att illustrera vad som driver inflationen vid olika tillfällen. Det gäller inte minst de direkta effekterna av Riksbankens egna ränteförändringar som numera rensas bort på ett bättre sätt än i KPIX. Det nya måttet som rensar för ränteförändringar, KPIF (KPI med fast bostadsränta), började publiceras i årets andra penningpolitiska rapport som utkom i juli. Avsikten är dock inte att KPIF ska få en särställning på det sätt som KPIX har haft. Fokus kommer i stället att vara mer direkt på målvariabeln KPI. Utfasningen av KPIX bedöms inte märkbart påverka räntebesluten framöver.

PENNINGPOLITISKA BESLUT UNDER 2008

Från februari till början av september höjde Riksbanken räntan från 4,0 till 4,75 procent. Inflationen hade pressats upp av framför allt kraftigt ökade priser på energi och livsmedel. Från mitten av september förändrades läget då oron på de internationella finansiella marknaderna tilltog på ett dramatiskt sätt. Den redan pågående konjunkturnedgången fördjupades,

Under 2008 bidrog Riksbanken till att stabilisera den ekonomiska situationen i Europa genom att erbjuda lån i euro till centralbankerna på Island och i Lettland. Lånen ingår i ett bredare stödprogram i samarbete mellan IMF, centralbanker och regeringar.

vilket i kombination med lägre priser på olja och andra råvaror talade för att inflationstrycket skulle bli lägre framöver. För att mildra effekterna av den finansiella krisen sänkte Riksbanken reporäntan snabbt. I slutet av året låg reporäntan på 2,0 procent.

Räntan höjdes i februari och bedömdes vara oförändrad under resten av året

I början av året var konjunkturen i Sverige god och arbetsmarknaden stark. Riksbanken gjorde visserligen bedömningen att tillväxten i BNP skulle dämpas under året och sysselsättningen öka långsammare. Men det handlade inte om någon kraftig försvagning av konjunkturen.

Inflationen hade stigit snabbt i Sverige från hösten 2007 och bedömdes bli hög också under 2008. Denna utveckling förklarades framför allt av stigande priser på energi och livsmedel. Riksbanken konstaterade samtidigt att det underliggande inflationstrycket och inflationsförväntningarna också hade stigit, vilket kunde hota inflationsmålet även på lite längre sikt. Produktionsresurserna var mer ansträngda än normalt och produktionskostnaderna steg i snabb takt. Tillväxten i produktiviteten var svag och timlönerna steg i en högre takt än tidigare.

På det internationella planet fortsatte turbulensen på de finansiella marknaderna. Det rådde stor osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen

i USA och spridningseffekterna till omvärlden. Risken för en svagare utveckling i världsekonomin ansågs ha ökat.

Riksbanken bedömde vid det penningpolitiska mötet i februari att räntan behövde höjas med 0,25 procentenheter till 4,25 procent för att sedan lämnas oförändrad under resten av året (se diagram 1). Det skulle bidra till att föra tillbaka inflationen mot målet på 2 procent på ett par års sikt. Men osäkerheten i bedömningen ansågs vara stor. Exempelvis innehöll den penningpolitiska rapporten ett riskscenario där ett högre oljepris de kommande tre kvartalen skulle ge högre inflation och reporänta samt lägre BNP-tillväxt. Riksbanken konstaterade att penningpolitiken måste ta hänsyn till två motstridiga krafter – å ena sidan hög inflation och ett högt kostnadstryck och å andra sidan risker förknippade med turbulensen på de internationella finansiella marknaderna och en svagare internationell konjunktur.

Vid mötet i april hade den grundläggande bilden från februari inte förändrats i någon större utsträckning. Riksbanken lämnade därför räntan oförändrad och den förväntades bli kvar på 4,25 procent under resten av 2008.

Räntan höjdes i juli och ränteprognoisen justerades upp
Även i juli handlade de penningpolitiska övervägandena i hög grad om att hantera å ena sidan ett stigande inflationstryck och å andra sidan

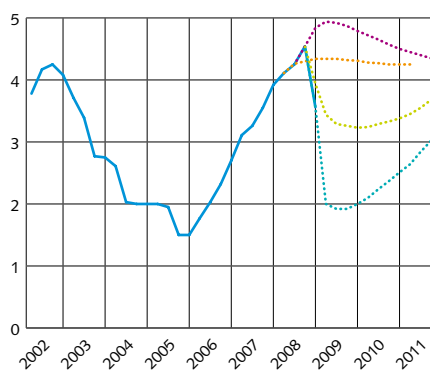

DIAGRAM 1
Reporänteprognoiser 2008,
procent, kvartalsmedelvärden.

— Reporänta
 Reporänteprognoiser
 PPR 2008:1
 Reporänteprognoiser
 PPR 2008:2
 Reporänteprognoiser
 PPR 2008:3
 PPU december 2008

Anm. PPR betecknar penningpolitisk rapport och PPU betecknar penningpolitisk uppföljning.

Källa: Riksbanken.

en svagare konjunktur. Tillväxten fortsatte att dämpas både i Sverige och i omvärlden, inte minst till följd av den internationella finansiella oron. Riksbanken konstaterade att det fortfarande inte gick att säga när läget på de finansiella marknaderna skulle normaliseras. Det fanns tecken på att inbromsningen i den svenska konjunkturen kommit snabbare och blivit mer uttalad än vad som väntades i februari och april. Riksbankens bedömning var dock att resursutnyttjandet skulle vara normalt i slutet av prognosperioden.

Räntebeslut 2008

- **12 februari:** Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter till 4,25 procent och bedömdes ligga på den nivån under det närmaste året. Vice riksbankschef Lars Nyberg och förste vice riksbankschef Irma Rosenberg reserverade sig mot beslutet att höja reporäntan samt mot Penningpolitisk rapport 2008:1 och dess huvudscenario. De konstaterade att de inhemska faktorerna talade för en höjning av räntan: kostnadstrycket var högt, inflationen låg över målet och inflationsförväntningarna hade stigit både på kort och på lite längre sikt. Men osäkerheten om utvecklingen på de internationella finansiella marknaderna hade ökat sedan december 2007.
- **22 april:** Reporäntan lämnades oförändrad på 4,25 procent. Synen på räntebanan var oförändrad.
- **2 juli:** Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter till 4,5 procent och räntebanan justerades upp. Direktionsledamöterna Lars Nyberg, Irma Rosenberg och Barbro Wickman-Parak ställde sig bakom beslutet att höja räntan med 0,25 procentenheter men reserverade sig mot huvudscenariots prognoser för reporäntan, inflationen och tillväxten framöver. De förordade en lägre räntebana.
- **3 september:** Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter till 4,75 procent, men räntebanan justerades ner. Direktionsledamöterna Lars Nyberg, Irma Rosenberg och Barbro Wickman-Parak reserverade sig mot beslutet att höja reporäntan med 0,25 procentenheter och ansåg att reporäntan skulle hållas oförändrad. De reserverade sig även mot den räntebana som inkluderades i den penningpolitiska uppföljningen och förordade en lägre räntebana.
- **8 oktober:** Reporäntan sänktes med 0,5 procentenheter till 4,25 procent.
- **22 oktober:** Reporäntan sänktes med 0,5 procentenheter till 3,75 procent och räntebanan justerades ner kraftigt jämfört med i september.
- **3 december:** Reporäntan sänktes med 1,75 procentenheter till 2,0 procent och räntebanan justerades ner kraftigt jämfört med bedömningen i oktober.

Samtidigt hade inflationen fortsatt att stiga och nådde under sommaren drygt 4 procent, vilket är den högsta nivån sedan mitten av 1990-talet. Även inflationsförväntningarna hade stigit. Uppgången förklarades till stor del av att energipriserna stigit mer än förväntat under våren. I slutet av maj hade oljepriset stigit så mycket att det låg i linje med priset i riskscenariot i föregående penningpolitiska rapport. Riksbanken betonade att penningpolitikens uppgift inte är att försöka påverka förändringar i relativa priser, det vill säga att vissa priser stiger mer än andra. Riksbanken gjorde dock bedömningen att det fanns risk för att de kraftiga prisuppgångarna på livsmedel och olja skulle leda till att också andra priser började stiga för snabbt.

Mot bakgrund av att inflationen stigit överraskande snabbt, och att risken för att den höga inflationen skulle bita sig fast bedömdes ha ökat, höjde Riksbanken räntan med 0,25 procentenheter till 4,5 procent. Man bedömde vidare att reporäntan behövde höjas ytterligare två gånger under året för att föra tillbaka inflationen mot målet på två års sikt.

De penningpolitiska avvägningarna vid mötet i juli var svåra, vilket bland annat framgick av att tre av direktionsledamöterna reserverade sig mot prognosen i den penningpolitiska rapporten. Deras reservationer inkluderade den framtida räntebanan. Enligt de tre direktionsledamöterna skulle uppbromsningen av ekonomin dämpa inflationstrycket i större utsträckning än vad som förutsattes i prognosen. Samtliga ledamöter stod dock bakom beslutet att höja räntan i juli.

Räntan höjdes återigen i september, men ränteprognosen justerades ner

Oron på de internationella finansiella marknaderna fortsatte under sommaren. Riksbanken konstaterade i september att det fortfarande var ovisst vad som skulle hända på de finansiella marknaderna framöver och att osäkerheten sannolikt skulle finnas kvar ett tag framåt. Konjunkturen i omvärlden hade dämpats mer än vad Riksbanken förväntade sig i juli. Oljepriserna och övriga råvarupriser på världsmarknaderna hade också fallit och väntades nu bli lägre framöver.

I likhet med utvecklingen i omvärlden blev BNP-tillväxten första halvåret i Sverige svagare

än väntat. Framåtblickande indikatorer pekade på en fortsatt försvagning och BNP-tillväxten reviderades ner.

Inflationen fortsatte samtidigt att vara hög. Detsamma gällde inflationsförväntningarna (se diagram 2 och 3). Löneökningarna blev visserligen något lägre än väntat men arbetsproduktiviteten utvecklades betydligt svagare jämfört med bedömningen i juli. Sammantaget medförde detta att arbetskostnaden per producerad enhet bedömdes öka snabbare än man tidigare förväntat, framför allt på kort sikt. Det inhemska kostnadstrycket var således fortsatt högt.

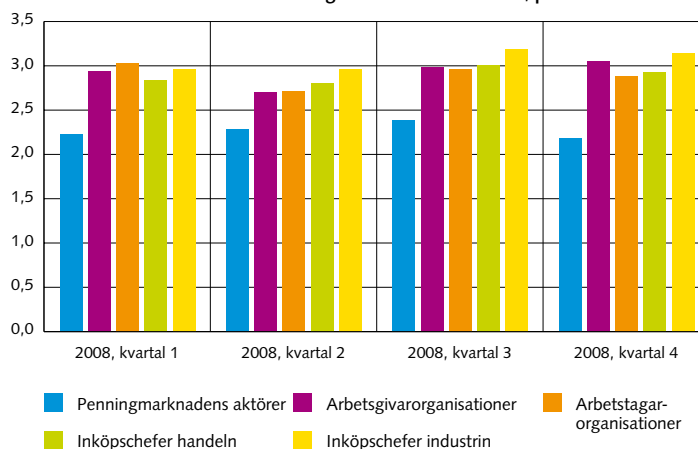
Riksbanken beslutade att höja reporäntan till 4,75 procent. Jämfört med prognosen i juli justerade man dock ned den framtida banan för reporäntan (se diagram 1). Skälet var dels att oljepriset och andra råvarupriser fallit, dels att tillväxten bromsat in mer än förväntat både i Sverige och i omvärlden.

Det svårbedömda läget illustrerades av att tre av direktionsledamöterna reserverade sig mot både beslutet att höja räntan och den framtida räntebanan. De räknade med att uppbromsningen i ekonomin skulle komma att bli mer uttalad och inflationstrycket mer dämpat än vad prognosen förutsatte.

Efter det penningpolitiska mötet i september publicerade Statistiska centralbyrån (SCB) reviderade uppgifter för inflationen för månaderna januari–juli 2008. Dessa uppgifter visade att inflationen mätt i termer av KPI var något lägre jämfört med vad SCB tidigare hade uppskattat. Den årliga ökningstakten i KPI var dock fortfarande hög och uppgick till 4,4 procent i september.

DIAGRAM 2

Olika aktörers inflationsförväntningar för 2010 under 2008, procent.

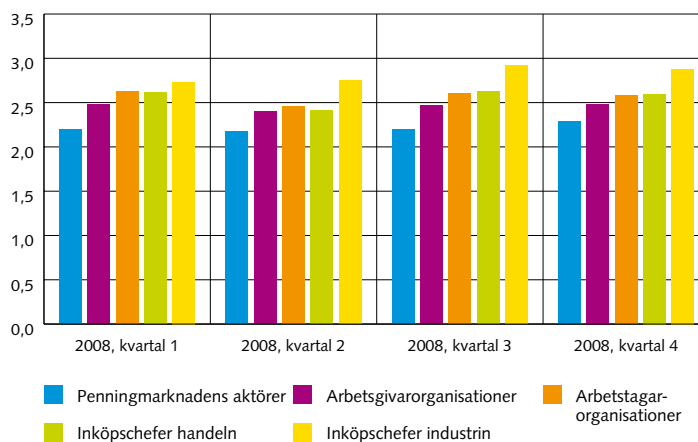

Anm. Uppgifterna för det sista kvartalet avser inflationsförväntningarna i slutet av september och början av oktober.

Källa: Prospera Research AB.

DIAGRAM 3

Olika aktörers inflationsförväntningar för 2013 under 2008, procent.

Källa: Prospera Research AB.

Den finansiella krisen förvärrades snabbt och Riksbanken sänkte räntan kraftigt

Från mitten av september förändrades situationen på de internationella finansiella marknaderna på ett dramatiskt sätt. Det som tidigare hade benämnts finansiell oro övergick i en global finansiell kris efter att den amerikanska investeringsbanken Lehman Brothers hade ansökt om konkurs. Krisen började nu också tydligt påverka de finansiella marknaderna i Sverige. På kort tid tvingades flera centralbanker, inklusive Riksbanken, att vidta åtgärder för att stötta enskilda banker och för att få de finansiella marknaderna att fungera bättre (se avsnittet Ett säkert och effektivt betalningsväsende för en genomgång av de åtgärder som Riksbanken vidtagit). Oron på de internationella finansiella marknaderna hade funnits med som en komponent i Riksbankens analyser under förhållandevis lång tid. Men det var ändå oväntat att läget skulle försämrans så snabbt och så påtagligt som skedde under början av hösten.

Riksbanken ingick i september ett avtal med den amerikanska centralbanken Federal Reserve om ett ömsesidigt lånearrangemang genom swapavtal. Därmed utökade Riksbanken sin förmåga att vid behov erbjuda svenska banker lån i dollar.

Den globala finansiella krisen riskerade att avsevärt fördjupa den internationella konjunkturnedgången. De ökade riskerna för en kraftig inbromsning av den ekonomiska tillväxten innebar dock samtidigt minskade inflationsrisker, bland annat till följd av sjunkande priser på olja och andra råvaror. Mot den bakgrunden sänkte ett antal centralbanker den 8 oktober i en gemensam aktion sina styrräntor med 0,5 procentenheter. De banker som deltog var Bank of Canada, Bank of England, Europeiska centralbanken, Federal Reserve, Swiss National Bank och Sveriges riksbank.

Även vid det ordinarie penningpolitiska mötet den 22 oktober sänkte Riksbanken räntan med 0,5 procentenheter, till 3,75 procent. Riksbanken konstaterade att den finansiella krisen förvärrats och nu tydligt påverkade utvecklingen i Sverige. Krisen hade lett till högre lånekostnader för hushåll och företag, krympande förmögenheter, minskad tillgång på krediter och allmänt ökad osäkerhet. Prognosen för både inflationen och BNP-tillväxten under 2009 reviderades ned kraftigt. Bedömningen var att räntan skulle behöva sänkas med ytterligare 0,5 procentenheter under det närmaste halvåret.

Årets sista penningpolitiska möte tidigarelades med två veckor till den 3 december. Under november försämrades konjunkturen snabbt och BNP-tillväxten föll både andra och tredje kvartalet. Hushållens konsumtion minskade samtidigt och konfidensindikatorerna som sammanfattar stämningens läget i svensk ekonomi sjönk till historiskt låga nivåer. Arbetsmarknaden fortsatte att försvagas och antalet varsel om uppsägningar ökade snabbt. Finanskrisen ledde dessutom till en allmän kreditåtstramning samtidigt som de korta marknadsräntorna på grund av stigande riskpremier kopplades loss från sin normala re-

lation till reporäntan. Det innebar att de räntor som allmänheten möter blev högre än normalt, givet nivån på reporäntan. Oljepriset och andra råvarupriser fortsatte att falla, vilket pressade tillbaka inflationen. Mot den bakgrunden bedömde Riksbanken att det var nödvändigt att kraftigt sänka reporäntan och räntebanan för att dämpa fallet i produktionen och samtidigt klara inflationsmålet på ett par års sikt. Riksbankens direktion beslutade därför att sänka reporäntan med 1,75 procentenheter till 2 procent.

Uppföljning

Riksbankens penningpolitik utvärderas av riksdagens finansutskott. Till denna utvärdering sammanställer Riksbanken en skriftlig redogörelse "Underlag för utvärdering av penningpolitiken" som publiceras strax efter den första penningpolitiska rapporten varje år. Redogörelsen, som numera utgör en enskild publikation, överlämnas till riksdagen kort efter Riksbankens årsredovisning. Den följande uppföljningen av penningpolitiska beslut är av detta skäl kortare än redovisningarna för tidigare år.

Eftersom effekterna av Riksbankens förändringar av reporäntan kommer gradvis, måste en uppföljning och utvärdering av penningpolitiken ta sin utgångspunkt i de prognoser som gjorts och de räntebeslut som fattats de två föregående åren. Utfallet för inflationen 2008 bör alltså i första hand relateras till de prognoser för 2008 som gjordes under 2006–2007 och de räntebeslut som fattades under denna period.

INFLATIONEN 2008

Inflationen steg snabbt under större delen av året och låg högt över inflationsmålet (se diagram 4). En stor del av uppgången förklarades av att priserna på energi och livsmedel kraftigt

ökade på världsmarknaden. Även ett allt högre inhemskt resursutnyttjande under de senaste åren bidrog till den stigande inflationen.

Vid slutet av 2008 började inflationen snabbt sjunka tillbaka i samband med att den finansiella krisen förvärrades och energi- och livsmedelspriserna föll. I december var KPI-inflationen 0,9 procent, att jämföra med 4,4 procent när den var som högst i september.

I genomsnitt över året var KPI-inflationen 3,4 procent, vilket kan jämföras med 2,2 procent 2007 (se tabell 1). Den underliggande inflationen steg också. Mätt med KPIF (KPI med fast bostadsränta) var den underliggande inflationen 2,7 procent under året – nästan en dubbling jämfört med året innan. KPIF exklusive energipriser steg med 1,9 procent 2008 att jämföra med 1,6 procent 2007. Detta visar att energipriserna hade stor betydelse för inflationen under 2008. De stigande energiprisernas direkta effekt på KPI var cirka 0,8 procentenheter under året.

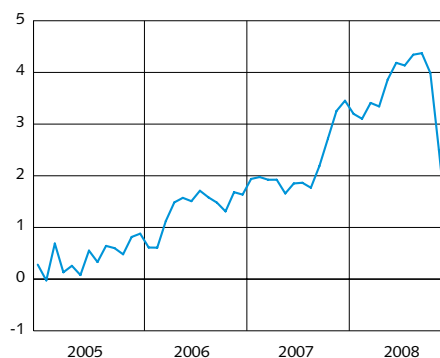

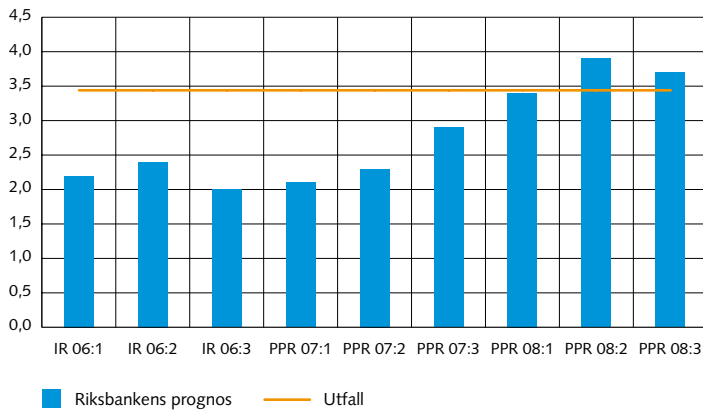
DIAGRAM 4
KPI, årlig procentuell förändring.

— KPI, utfall

Källor: SCB och Riksbanken.

DIAGRAM 5

Prognoser för KPI-inflationen 2008 vid olika tidpunkter, årsgenomsnitt.

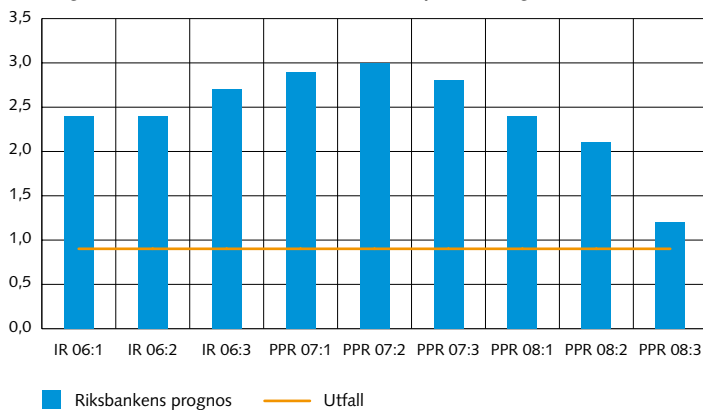

Anm. IR betecknar inflationsrapport och PPR betecknar penningpolitisk rapport.

Källor: SCB och Riksbanken.

DIAGRAM 6

Prognoser för BNP-tillväxten 2008 vid olika tidpunkter, årsgenomsnitt.

Anm. IR betecknar inflationsrapport och PPR betecknar penningpolitisk rapport. Utfallet för BNP-tillväxten avser de tre första kvartalen 2008. Statistik för BNP det fjärde kvartalet 2008 var inte publicerad när denna årsredovisning sammanställdes.

Källor: SCB och Riksbanken.

Effekten av ränteförändringar mätt som skillnaden mellan KPI och KPIF var lika stor.

TABELL 1

Jämförelse mellan olika inflationsmått, årlig procentuell förändring

ÅRSGENOMSNIIT	2006	2007	2008
KPI	1,4	2,2	3,4
KPIF	1,4	1,5	2,7
KPIF exkl. energi	0,8	1,6	1,9

Källor: SCB och Riksbanken.

PROGNOSE OCH DIREKTIONENS

PENNINGPOLITISKA BESLUT 2006

I början av 2006 bedömde Riksbanken att inflationen 2008 skulle ligga kring eller strax över målet (se diagram 5) trots en fortsatt konjunkturuppgång. Anledningen var att man väntade sig att en god tillväxt i produktivitet och ett högt konkurrenstryck skulle hålla tillbaka den inhemska inflationen. Prognosen förutsatte också att Riksbanken höjde reporäntan gradvis i linje med förväntningarna på de finansiella marknaderna. Direktionen beslutade således att höja reporäntan med 0,25 procentenheter vid de penningpolitiska sammanträdena i januari, februari och juni.

Världsmarknadspriset på olja föll efter sommaren 2006, vilket väntades ge en ytterligare press nedåt på inflationen. Inflationsprognosen för 2008 reviderades därför ned i 2006 års sista rapport. Men ny statistik över nationalräkenskaper och arbetsmarknad under det andra halvåret 2006 visade samtidigt att uppgången i konjunkturen var starkare än vad Riksbanken hade räknat med. Direktionen noterade också att läget på arbetsmarknaden tydligt hade förbättrats och att sysselsättningen tagit fart. Prognosen för BNP-tillväxten 2008 började revideras upp (se diagram 6). Dessutom ökade hushållens upplåning och bostadspriserna steg. Allt detta talade för att Riksbanken skulle behöva höja reporäntan ytterligare för att inflationen skulle ligga på målet 2008. Reporäntan höjdes därför med 0,25 procentenheter i augusti, oktober respektive december 2006.

PROGNOSE OCH DIREKTIONENS PENNINGPOLITISKA BESLUT 2007

Riksbanken presenterade sin egen prognos för reporäntan för första gången i februari 2007. Enligt prognosen behövde reporäntan höjas ett par gånger under det första halvåret. Skälet till det var att Riksbanken såg en stark konjunktur framför sig såväl i Sverige som i omvärlden.

Inflationen bedömdes således stiga framöver i takt med att resursutnyttjandet ökade. Vid det penningpolitiska sammanträdet i februari beslutade direktionen därför att höja reporäntan med 0,25 procentenheter till 3,25 procent (se diagram 7).

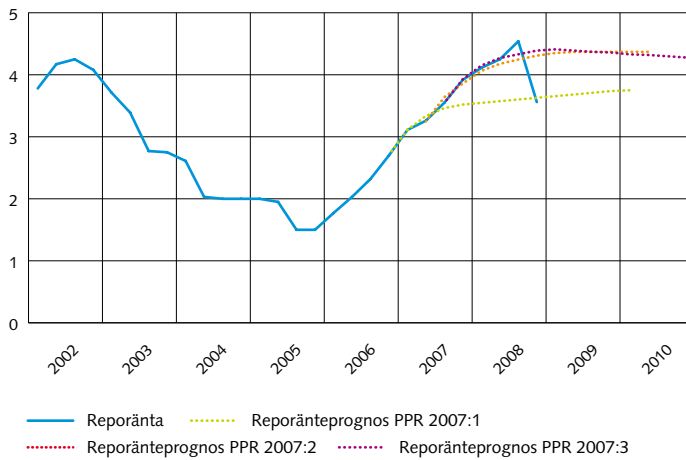
I mitten av 2007 reviderades inflationsprognosen för 2008 upp. Läget på arbetsmarknaden hade blivit mer ansträngt. Produktivitetstillväxten såg ut att bli lägre och enhetsarbetskostnaderna högre än vad Riksbanken tidigare räknat med. Världsmarknadspriserna på olja hade stigit och väntades fortsätta att stiga framöver. Allt detta talade för högre inflation, vilket ledde till att Riksbanken höjde reporäntan med 0,25 procentenheter till 3,5 procent. Prognosen för räntebanan de kommande åren justerades också upp både i maj och i juni. Direktionen bedömde att reporäntan borde ligga kring 4 procent i slutet av 2007 och sedan höjas ytterligare en eller ett par gånger de följande åren.

Under det andra halvåret 2007 kom ytterligare tecken som förstärkte bilden av en stram arbetsmarknad och ett högt resursutnyttjande. Ny information tydde på att inflationstrycket var lite starkare än väntat. Bland annat hade livsmedelspriserna börjat stiga till följd av att priser-

DIAGRAM 7

Reporänteprognoser under 2007, procent, kvartalsmedelvärde.

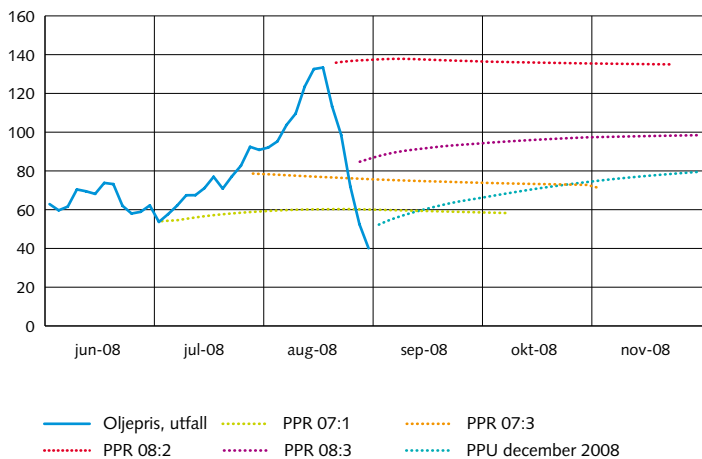

Anm. Streckad linje avser Riksbankens prognos. PPR betecknar penningpolitisk rapport.

Källa: Riksbanken.

DIAGRAM 8

Oljepris, Brentolja, USD per fat.

Anm. Streckad linje avser Riksbankens prognos. PPR betecknar penningpolitisk rapport och PPU betecknar penningpolitisk uppföljning.

Källor: Intercontinental Exchange och Riksbanken.

na på livsmedelsråvaror på världsmarknaden vänt upp. Det talade för att prognosen för reporäntan borde justeras upp något. Å andra sidan var det betydligt mer osäkert hur stark tillväxten i omvärlden var efter den finansiella oro som brutit ut i spåren av krisen på den amerikanska bolånemarknaden. Riksbanken bedömde att detta kunde dämpa utvecklingen något, även i Sverige. Sammantaget var slutsatsen vid sammanträdena i september och oktober att reporäntan skulle behöva höjas i ungefär samma takt som direktionen räknade med i juni. Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter vid respektive tillfälle.

Under sista kvartalet 2007 tilltog osäkerheten om utvecklingen i omvärlden till följd av krisen på den amerikanska bolånemarknaden. Den svenska tillväxten såg också ut att bromsa in snabbare än väntat (se diagram 6). Den finansiella oron medförde att lånekostnaderna steg för företag och hushåll, vilket väntades dämpa konsumtionen och investeringarna i landet. Samtidigt blev inflationen högre än väntat. Läget fortsatte alltså att vara svårbedömt med krafter som drog åt olika håll. Reporäntan lämnades oförändrad i december och ränteprognosen var i stort sett densamma som i oktober.

OVÄNTADE STÖRNINGAR BIDROG TILL ATT PRESSA INFLATIONEN ÖVER MÅLET

Det faktum att inflationen låg högt över målet 2008 reser frågan om reporäntan borde ha varit högre 2006–2007. Men att utvärdera penningpolitiken med facit i hand kräver en del eftertanke. Ekonomin påverkas ständigt av störningar som generellt sett är svåra eller till och med omöjliga att förutse. Den relevanta frågan är därför om penningpolitiken var rimlig givet den information som fanns tillgänglig vid de tillfällen då besluten om reporäntan fattades.

Ett exempel på en störning under 2007 och 2008 är att priserna på energi och livsmedelsråvaror kraftigt steg och bidrog till att pressa upp inflationen oväntat mycket världen över. Inte minst oljepriset steg dramatiskt (se diagram 8). Den här utvecklingen förutsågs inte när Riksbanken gjorde sina prognoser 2006 och 2007. Att inflationen överskred målet 2008 berodde alltså delvis på att det inträffade oväntade störningar.

Från sommaren 2008 föll energi- och livsmedelspriserna snabbt tillbaka varvid inflationen också föll. Till fallet i inflationen bidrog också krisen på de internationella finansiella marknaderna. Ökningen i inflationen blev således tillfällig.

Riksbankens forskning

Ett viktigt syfte med Riksbankens forskning är att ta fram modeller och verktyg till de analyser som direktionen behöver för att fatta sina beslut.

Det är numera vanligt att centralbankerna strävar efter att förankra sina penningpolitiska analyser i en så kallad allmän jämviktsmodell som gör det möjligt att fånga de viktigaste sambanden i stora delar av ekonomin. Riksbankens modell Ramses är sedan några år väl etablerad i det analysarbete som ligger till grund för den penningpolitiska rapporten. Ett forskningsarbete pågår för att förbättra modellen ytterligare. Under 2008 arbetade Riksbanken med att utveckla modellen främst inom tre områden: den finansiella sektorn, arbetsmarknaden och utrikes-handeln.

Utöver Ramses använder Riksbanken ett brett spektrum av statistiska modeller för att belysa den förväntade framtida utvecklingen i ekonomin. Det statistiska forskningsarbetet fokuserades under året på att tillhandahålla modeller med bättre förmåga att fånga upp förändringar i de långsiktiga sambanden i ekonomin. Dessutom arbetade man med modeller för att utvärdera Riksbankens tidigare prognoser i förhållande till utfall och till andra prognosmakare.

Riksbanken har också bedrivit ett projekt som syftar till att förklara vilka faktorer som på ett avgörande sätt har bidragit till att hushållens lån hos bankerna ökat kraftigt under senare år. Preliminära resultat pekar på att låga krav på kontantinsatser vid husköp i kombination med ett lågt ränteläge förklarar en stor del av hushållens ökade skuldsättning.

I september anordnade Riksbanken en internationell konferens om hushållens skulder och huspriser. Där presenterade inbjudna forskare både teoretiska och empiriska bidrag som försöker belysa bakgrunden till den globala finansiella krisen.

■ Ett säkert och effektivt betalningsväsende

Det svenska finansiella systemet påverkades under året alltmer av den fördjupade internationella finansiella krisen. De stora svenska bankerna drabbades av växande svårigheter att finansiera sig på de utländska marknaderna trots fortsatt hög intjäning och tillräckliga buffertar för att klara oförutsedda händelser. De finansiella marknaderna fungerade inte normalt, och i vissa fall inte alls. Riksbanken liksom Riksgälden och regeringen genomförde därför olika åtgärder för att underlätta bankernas finansiering och därmed deras möjligheter att klara av kreditförsörjningen. Åtgärderna bidrog till att förbättra funktionen på de finansiella marknaderna. Problemen med marknadernas funktionssätt medförde också att driftstarten av det nya tekniska systemet för betalningar mellan bankerna sköts upp till det kommande året. Den nya infrastrukturen för kontantförsörjningen bidrog till att kontantflödena blev effektivare.

Riksbanken har fått riksdagens uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Betalningsväsendet är ett vitt begrepp och omfattar i praktiken hela det finansiella systemet. En viktig uppgift för systemet är att omvandla sparande till lån som kan användas till investeringar, konsumtion och köp av bostäder. Systemet ska också hantera finansiella risker och tillhandahålla betalningstjänster. De stora bankerna är särskilt viktiga för det finansiella systemet.

För att det finansiella systemet ska fungera säkert och effektivt krävs också en etablerad infrastruktur för betalningar och marknadsplatser där köpare och säljare av olika finansiella instrument kan mötas.

I Riksbankens uppdrag ingår att förebygga kriser i det finansiella systemet och att hantera sådana om de ändå uppstår (se figur 1). Riksbanken har också ansvaret för att ge ut sedlar och mynt. Banken tillhandahåller dessutom ett system för stora betalningar i svenska kronor mellan bankerna, det så kallade RIX-systemet.

*David Forsman, Cedomirka
Merdovic och Sofia Sjökvist.*

Finansiell stabilitet

Övervakning av det finansiella systemet är en viktig del i Riksbankens förebyggande stabilitetsarbete. Det handlar om en löpande uppföljning och analys för att kunna bedöma om risker är på väg att byggas upp i de stora svenska bankerna eller i den infrastruktur som är viktig för betalningar. Till den senare räknas de tekniska system samt de regler och rutiner som används för att betala för värdepapper, valutor, varor och tjänster.

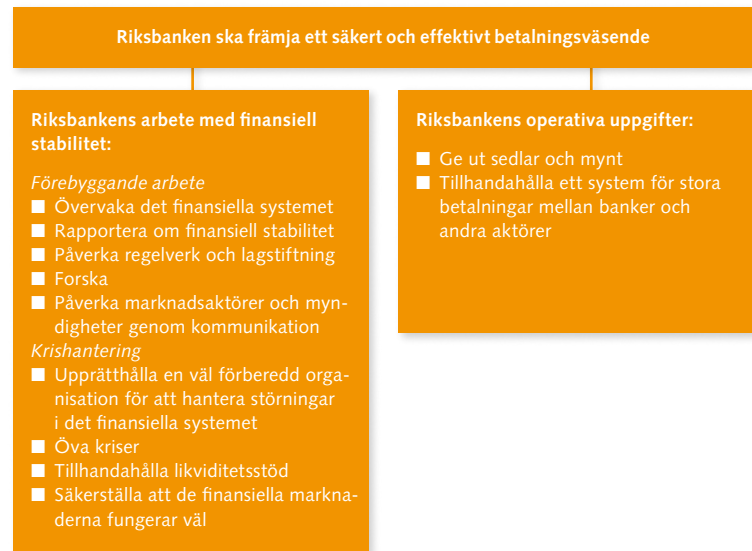
RIKSBANKEN ÖVERVAKAR DEN FINANSIELLA MARKNADEN

De stora bankerna står i fokus för Riksbankens övervakning eftersom de har en central roll i det finansiella systemet. Riksbanken övervakar även de finansiella marknaderna eftersom bankerna är beroende av dessa för att kunna finansiera sig och för att hantera sina risker. En stor del av bankernas intäkter kommer dessutom från handel med värdepapper. En förutsättning för att denna handel ska fungera är en säker och effektiv infrastruktur. Riksbanken övervakar därför löpande de system i den svenska finansiella infrastrukturen som bedöms vara kritiska för det finansiella systemets funktion och stabilitet.

RIKSBANKEN SPRIDER KUNSKAP

För att förebygga kriser måste Riksbanken följa och informera om utvecklingen i det finansiella systemet. Riksbanken ger därför ut en rapport om finansiell stabilitet två gånger om året. I rapporten redovisar direktionen sin bedömning av de stora bankernas motståndskraft mot oväntade händelser och lyfter fram sådant som skulle kunna störa den finansiella stabiliteten.

FIGUR 1
Riksbankens arbete för att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende

Andra sätt att sprida kunskap om Riksbankens arbete med den finansiella stabiliteten är att föra en kontinuerlig dialog med aktörerna på marknaderna, publicera tal och medverka i den offentliga debatten. Riksbanken har också möjlighet att påverka utformningen av lagar och regler för tillsyn och krishantering, bland annat genom att svara på remisser och att delta aktivt i flera internationella organisationer.

RIKSBANKEN HANTERAR FINANSIELLA KRISER

Om en finansiell kris uppstår är det Riksbankens uppgift att – tillsammans med Finansinspektionen, Finansdepartementet och Riksgälden – hantera den så att de samhällsekonomiska kostnaderna begränsas. Det finansiella systemet är

Mål

Målet för Riksbankens arbete med den finansiella stabiliteten är bland annat att upprätthålla en god förmåga att hantera kriser i det finansiella systemet. Arbetet fokuserar främst på de svenska storbankerna och finansmarknadens sätt att fungera.

Resultat

Finanskrisen ledde till att de svenska bankerna hade svårt att finansiera sig på marknaden. Stabiliteten i det svenska finansiella systemet kunde upprätthållas tack vare de åtgärder som Riksbanken, Riksgälden och regeringen vidtog under hösten.

Riksbanken harmoniserade under hösten sina krav på säkerheter för krediter i RIX-systemet med de krav som tillämpas i Eurosystemet. Begränsningen av andelen totala säkerheter i form av säkerställda obligationer togs bort och kravet på lägsta kreditbetyg för säkerheter sänktes.

så starkt sammanlänkat att ett problem som uppstår i en bank snabbt kan sprida sig till andra banker. Det beror på att bankerna lånar av varandra, ofta lånar ut till samma grupper och är beroende av samma finansiella marknader. Den ökade globaliseringen innebär dessutom att förtroende- och likviditetskriser som drabbar banker i omvärlden kan sprida sig till de svenska bankerna.

Riksbanken har ett särskilt ansvar för de svenska bankernas likviditetsförsörjning. Det innebär både att bankerna kan låna i Riksbanken till normala villkor och att Riksbanken kan ge tillfälligt likviditetsstöd till enskilda banker som hamnar i akut likviditetskris. Stödet ges under förutsättning att banken står under Finansinspektionens tillsyn och att dess framtida intjäningsförmåga bedöms vara tillräcklig för att banken ska kunna överleva. Dessutom ska banken i fråga vara systemviktig i bemärkelsen att

dess fallissemang skulle kunna skapa allvarliga störningar i det finansiella systemet. Det går inte att på förhand avgöra huruvida en bank är systemviktig utan bedömningen får göras utifrån rådande omständigheter.

Riksbanken har också möjlighet att i förebyggande syfte vidta generella åtgärder för att stödja tillförsel av likviditet till det svenska banksystemet. Syftet med sådana åtgärder är att minska risken för att brist på likviditet ska orsaka allvarliga störningar i marknadens funktionssätt och minska risken för akuta likviditetsproblem i enskilda banker.

För att hantera en kris effektivt måste Riksbanken också ständigt hålla planer för en krisorganisation aktuella. För att värdera och förbättra krisberedskapen organiserar Riksbanken egna krisövningar och deltar även i övningar tillsammans med andra svenska och utländska myndigheter, i första hand tillsynsmyndigheter och finansministerier. I takt med att bankernas gränsöverskridande verksamhet har ökat blir det allt viktigare att genomföra krisövningar där myndigheter från olika länder deltar.

Verksamheten 2008

Arbetet med den finansiella stabiliteten har präglats av den finansiella kris som startade på den amerikanska bolånemarknaden 2007. Sedan årsskiftet 2007/08 har krisen fått allt allvarigare konsekvenser för det svenska finansiella systemet. De svenska bankerna var visserligen inte i någon större utsträckning exponerade mot de marknader eller institut som haft störst problem, och de drabbades därför inte så hårt under den finansiella krisens första år. Men när den globala förtroende- och likviditetskrisen fördjupades under

hösten 2008 i samband med att Lehman Brothers ansökte om konkurs påverkades också det svenska finansiella systemet starkt. De svenska bankerna fick i likhet med de utländska allt svårare att låna upp pengar på de internationella marknaderna, pengar som behövdes för att finansiera utlåningen till hushåll och företag. Det drev upp bankernas upplåningskostnader, vilket i sin tur slog igenom på de utlåningsräntor som hushåll och företag mötte. Likviditetsproblemen minskade också utbudet av lån till allmänheten.

Åtgärder för att stödja bankernas likviditet

För att göra det möjligt för bankerna att upprätthålla sina funktioner, dit kreditförsörjningen hör, har centralbanker runt om i världen försett bankerna med stora mängder likviditet. Det har handlat om olika generella åtgärder som utökade bankernas möjligheter att låna i centralbanken i både inhemsk och utländsk valuta till löptider som är längre än de som normalt erbjuds. Fler typer av värdepapper än normalt har också godtagits som säkerhet för dessa lån. Därtill vidtog myndigheterna under hösten en rad särskilda åtgärder riktade till finansiella institut som hamnat i akuta problem.

Även i Sverige vidtog myndigheterna under hösten en rad åtgärder (se ruta Åtgärder vidtagna av Riksbanken och svenska myndigheter under den finansiella krisen hösten 2008). För Riksbankens del har det bland annat handlat om att erbjuda bankerna lån i kronor med längre löptid för att på så sätt öka tillgången på likviditet. Riksbanken har också erbjudit lån i dollar. Ökade möjligheter att belåna bostadspapper, som periodvis varit svåra att avyttra på marknaden, har också syftat till att understödja bankernas likviditetsförsörjning. Vid årets slut uppgick bankernas längre upplåning i svenska kronor i Riksbanken till 265 miljarder kronor. Bankernas lån i amerikanska dollar i Riksbanken motsvarade samtidigt 196 miljarder kronor.

Från och med november har bankerna dessutom ett erbjudande att finansiera sin utlåning till företag genom att utnyttja en kreditfacilitet i Riksbanken mot säkerhet i av företagen nyttgivna värdepapper. Kreditfaciliteten är avsedd att specifikt underlätta kreditförsörjningen för företag. Vid årets slut hade bankerna utnyttjat

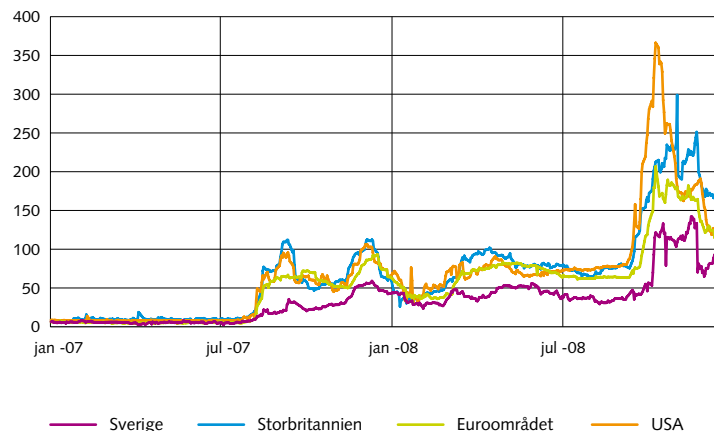
8 miljarder kronor av den lånefaciliteten.

För att värna den finansiella stabiliteten och säkerställa de finansiella marknadernas sätt att fungera lämnade Riksbanken under hösten också särskilt likviditetsstöd till Kaupthing Bank Sverige AB och Carnegie Investment Bank AB. Mot bakgrund av oron på de finansiella marknaderna bedömde Riksbanken att en betalningsinställelse i någon av bankerna skulle kunna leda till en allvarlig störning i det finansiella systemet och undergräva förtroendet för betalningssystemet.

Staten har därutöver vidtagit en rad olika åtgärder i syfte att stabilisera det finansiella systemet. Exempelvis har Riksgälden, efter samråd med Riksbanken, ökat stocken av statsskuldväxlar för att möta efterfrågan på marknaden. De pengar man fått in i emissionerna har Riks-

DIAGRAM 9

Skillnad mellan tremånaders interbankränta och förväntad reporänta under 2007 och 2008, räntepunkter.

Anm. Med skillnaden mellan tremånaders interbankränta och förväntad reporänta avses i Sverige skillnaden mellan tremånaders Stibor och over night index swap (STINA) ränta.

Källa: Bloomberg.

gälden lånat ut till bankerna mot säkerhet i bostadspapper. På så sätt har även Riksgälden underlättat för bankerna att finansiera sin utlåning till allmänheten.

I november presenterade regeringen ett garantiprogram om högst 1 500 miljarder kronor för att stödja bankernas och bostadsinstitutens medelfristiga finansiering. Vid årets slut hade endast en bank anslutit sig till detta program. Regeringen inrättade också en stabilitetsfond för att hantera eventuella framtida solvensproblem i svenska institut. I sina remissvar välkomnade Riksbanken Finansdepartementets förslag om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet och om förordning om statliga garantier till banker med flera.

Den finansiella krisen har tydligt illustrerat hur nära Riksbankens båda lagstadgade uppdrag är kopplade till varandra. När de finansiella marknaderna fungerar dåligt försämras möjligheten att föra en effektiv penningpolitik. Förändringarna i reporäntan får då inte den effekt på den reala ekonomin som de normalt har. De åtgärder som Riksbanken vidtog under hösten för att säkra marknadernas funktionssätt förbättrade därför samtidigt möjligheterna att bedriva en effektiv penningpolitik.

Krisen har tydliggjort vikten av samarbete mellan myndigheter och länder

Den finansiella krisen har visat på behovet av nära samarbete på olika nivåer mellan Riks-

banken, Riksgälden, Finansinspektionen och Finansdepartementet. Enligt Riksbankens mening har samarbetet mellan myndigheterna fungerat väl och bidragit till att kraftfulla insatser kunnat genomföras i syfte att minska de samhällsekonomiska kostnaderna av krisen.

Krisen har också tydliggjort behovet av samordnade internationella insatser mellan myndigheter i olika länder. Exempelvis ingick flera centralbanker, däribland Riksbanken, tillfälliga ömsesidiga valutaarrangemang (swapavtal) med Federal Reserve i syfte att öka förmågan att tillhandahålla amerikanska dollar. Riksbanken har även ett avtal med Europeiska centralbanken med motsvarande syfte såvitt avser euroutlåning.

För att hantera den ansträngda situationen på marknaderna för upplåning i amerikanska dollar beslutade Riksbanken också att låna ut dollar till svenska banker.

God motståndskraft hos bankerna trots finanskrisen

Osäkerheten om hur varaktig och djup den finansiella krisen blir har gjort att de framåtblickande bedömningarna av såväl konjunkturläget som bankernas intjäning och förluster varit ovanligt svåra att göra under 2008. När den finansiella krisen snabbt och oväntat förvärrades under hösten i och med att Lehman Brothers ansökte om konkurs reviderade Riksbanken kraftigt ned sin bedömning av tillväxten i Sverige liksom i omvärlden. Det avspeglades också i de bedömningar som publicerades i rapporten Finansiell stabilitet både i juni och i november. Trots konjunktturnedgången och vissa försämringar i utvecklingen av bankernas resultat bedömde dock Riksbanken vid båda tillfällena att de svenska storbankerna hade en fortsatt god motståndskraft för att hantera den uppkomna situationen, även om motståndskraften hade minskat något jämfört med 2007. Grunden till detta var att de fyra storbankerna var kapitalstarka, kreditförlusterna låga (trots en viss uppgång under årets senare del) och betalningsförmågan hos bankernas låntagare god.

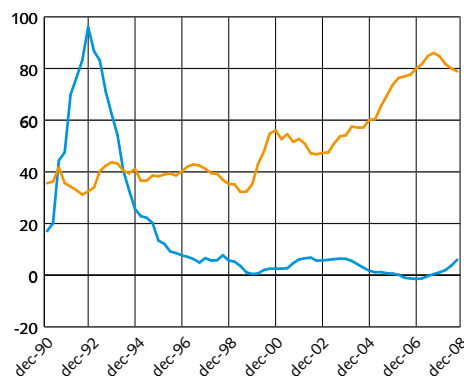
I stabilitetsrapporten i juni bedömde Riksbanken att riskerna för att situationen för de svenska bankerna skulle förvärras framöver hade ökat något. En av de risker som då identifierades var att den globala finansiella krisen skulle fort-

DIAGRAM 10
Resultat före kreditförluster
samt kreditförluster, netto,
i storbankerna, summerat över
fyra kvartal, miljarder kronor,
2008 års priser.

— Resultat före kreditförluster
— Kreditförluster

Anm. Från och med första kvartalet 2005 tillämpas redovisningsreglerna IFRS.

Källor: Bankernas resultatrapporter och Riksbanken.

sätta att förvärras och sprida sig till fler marknader. Därmed skulle den medföra sämre tillgång på finansiering för de svenska bankerna. Likaså gjordes bedömningen att risken för en betydande konjunktursvacka i Baltikum hade ökat något jämfört med ett halvår tidigare. Under hösten materialiserades dessa båda risker i viss mån, vilket beskrivs i stabilitetsrapporten i november.

I november var Riksbankens bedömning att alla de risker som identifierades i rapporten hade ökat. Exempelvis gällde detta riskerna förknippade med utvecklingen på de globala finansiella marknaderna. En förvärrad global finanskris skulle således kunna påverka de svenska bankerna negativt både direkt och indirekt och leda till större kreditförluster både från företagssektorn och från svenska bankers verksamhet i Baltikum. En annan risk som ansågs ha ökat var risken att lågkonjunkturen skulle bli allvarligare och mer långvarig än vad som förväntades i Riksbankens prognos. Ekonomin skulle i så fall kunna hamna i en negativ spiral med fallande aktivitet och försämrad kreditförsörjning.

Samtliga stresstester som redovisades i stabilitetsrapporten från november visade att bankerna hade fortsatt god motståndskraft mot oväntade händelser. Testerna visade bland annat att bankerna skulle klara en kraftig konjunkturedgång i Sverige respektive en kraftigt försämrad utveckling i Baltikum trots att deras motståndskraft minskade något mellan första och andra

halvåret. Bankerna skulle också klara en omfattande recession i Sverige, Baltikum och omvärlden.

Vid sidan om de två rapporter om finansiell stabilitet som publicerades under året höll Riksbankens direktionsledamöter dessutom flera tal för att informera om sin syn på stabilitetsfrågor. Direktionsledamöterna berörde i sina tal också frågor om hur den globala finansiella krisen spridit sig och påverkat det svenska finansiella systemet.

Finansiellt stöd till Island och Lettland

Situationen i flera länder i vårt närområde präglades under året av ökad osäkerhet och turbulens. Den finansiella krisen på Island riskerade att sprida sig och skapa oro på de finansiella marknaderna i Sverige och i våra grannländer. Motsvarande situation uppstod även i Lettland till följd av landets ekonomiska problem.

För att minska risken för att de lokala finansiella kriserna skulle få en negativ påverkan på omvärldens förtroende för de finansiella marknaderna i Sverige och dess närområde erbjöd Riksbanken Islands och Lettlands centralbanker kortfristiga lån i euro i utbyte mot deras inhemska valutor. Även andra långivare ingick liknande avtal med de två länderna. Tillsammans med IMF:s program för finansiell hjälp till Island respektive Lettland bidrog låneavtalen till att skapa goda förutsättningar för långsiktig makroekonomisk och finansiell stabilitet i dessa länder.

Uppföljning

Så länge det finansiella systemet kan upprätthålla sina grundläggande funktioner är det stabilt. I stabilitetsrapporten i juni bedömde Riksbanken att den finansiella stabiliteten i Sverige var tillfredsställande men att de omgivande riskerna hade ökat. Efter flera år med höga vinster ansågs dock de svenska bankerna ha goda förutsättningar att klara oväntade och negativa händelser. Även i november gjordes bedömningen att motståndskraften hos de svenska bankerna var god.

Trots att de svenska bankerna under 2008 var kapitalstarka och hade tillräcklig motståndskraft mot oväntade händelser drabbades de under hösten av problem med att finansiera sin verksamhet på marknaden. Den globala finanskrisen ledde till att likviditeten i stort sett försvann från de marknader som svenska banker var beroende av. I stabilitetsrapporten i november gjorde Riksbanken därför bedömningen att stabiliteten i det svenska finansiella systemet kunde upprätthållas enbart tack vare de åtgärder som svenska myndigheter vidtog under hösten.

Riksbanken, liksom andra myndigheter i Sverige och omvärlden, förutsåg inte att den globala finansiella krisen skulle få så allvarliga konsekvenser också för kapitalstarka banker utan stora exponeringar mot krisdrabbade institut och instrument. Riksbanken hade visserligen i flera tidigare rapporter lyft fram risken för att tidigare nedpressade riskpremier mycket snabbt skulle kunna stiga och att likviditeten på de finansiella marknaderna därmed skulle minska. När vändningen kom blev förloppet dock mycket snabbare än man hade kunnat förutse. Riks-

banken hade i tidigare stabilitetsrapporter också diskuterat riskerna på den amerikanska bolånemarknaden liksom svårigheterna att bedöma kredit- och likviditetsrisker i värdepapper med komplexa underliggande tillgångar. Även de risker som utvecklingen i Baltikum har inneburit för de svenska bankerna är något som Riksbanken lyft fram i flera tidigare rapporter. Omfattningen av den finansiella krisen – att den skulle få så stor global spridning och medföra likviditetsproblem också för kapitalstarka banker – var däremot omöjlig att förutse. Likaså var det omöjligt att förutsäga att vändningen i konjunkturen i Baltikum skulle ske samtidigt med en global konjunkturedgång och finanskris.

Den svenska finansiella infrastrukturen har fungerat väl under höstens finanskris

Riksbanken övervakar löpande de system i den svenska finansiella infrastrukturen som bedöms vara kritiska för det finansiella systemets funktion och stabilitet. Exempelvis görs årliga utvärderingar av betalningssystem och system för handel med finansiella instrument mot internationellt uppsatta principer. Dessa publiceras på Riksbankens webbplats. Resultatet av 2008 års utvärderingar visar att säkerheten i den svenska finansiella infrastrukturen var god.

Finanskrisen medförde under hösten 2008 ett större antal transaktioner i några av de system som Riksbanken övervakar (Nasdaq OMX DM, CLS och VPC). Det ökade antalet transaktioner har dock inte påverkat funktionaliteten i systemen i någon större utsträckning. Transaktionsflödena har passerat systemen på samma sätt som tidigare.

Åtgärder vidtagna av Riksbanken och andra svenska myndigheter under den finansiella krisen 2008

- **16 maj:** Riksbanken meddelar att Sverige, Norge och Danmark ingått swapavtal i euro mot isländska kronor med Islands centralbank, Seðlabanki Íslands. För Riksbankens del gäller swapavtalet upp till 500 miljoner euro. Syftet är att stötta den isländska centralbanken i dess uppgift att värna den makroekonomiska och den finansiella stabiliteten.
- **18 september:** Riksgälden meddelar att man efter samråd med Riksbanken har beslutat att emittera en stor volym korta statsskuldväxlar. Pengarna från de extra auktionerna kommer att lånas ut i form av så kallade omvända repor med bostadspapper som säkerhet. Två emissioner på vardera 25 miljarder kronor den 19 september och 23 september utannonseras och ytterligare emissioner signaleras. Den totala emitterade volymen bedöms uppgå till maximalt 150 miljarder kronor.
- **22 september:** Riksbanken fattar beslut om att öka möjligheterna till kredit i betalningssystemet RIX. Den tillåtna andelen säkerställda obligationer från närstående institut som kan användas som säkerhet i systemet höjs från 25 procent till 75 procent.
- **22 september:** Riksgälden meddelar fler extra auktionstillfällen i statsskuldväxlar den 25 september, 26 september, 30 september och 3 oktober.
- **24 september:** Riksbanken meddelar tillsammans med flera andra centralbanker att man inrättar tillfälliga, ömsesidiga valutaarrangemang (swapfaciliteter) med Federal Reserve i syfte att hantera den ansträngda situationen på marknaderna för kortfristig upplåning i amerikanska dollar. Arrangemanget innebär att Riksbanken och Federal Reserve har enats om en swapfacilitet på 10 miljarder amerikanska dollar.
- **29 september:** Riksbanken tillkännager en ny lånefacilitet i amerikanska dollar. Två auktioner, den 1 oktober respektive den 22 oktober, annonseras. Riksbanken och Federal Reserve har därtill enats om att utöka den tidigare swapfaciliteten till 30 miljarder amerikanska dollar.
- **30 september:** Riksgälden annonserar ytterligare datum för extra emissioner av statsskuldväxlar.
- **1 oktober:** Auktionen om 7 miljarder amerikanska dollar med löptiden en månad blir övertecknad.
- **2 oktober:** Riksbanken inrättar en lånefacilitet i svenska kronor i syfte att öka tillgången på krediter med längre löptider. En första auktion den 6 oktober om 60 miljarder kronor för lån på tre månader och mot säkerhet annonseras. Ytterligare en auktion för lån på tre månader men utan fastställt belopp annonseras till den 27 oktober 2008.
- **6 oktober:** Regeringen föreslår i en proposition att höja insättningsgarantin för transaktionskonton från 250 000 kronor till 500 000 kronor. Insättningsgarantin föreslås samtidigt bli utvidgad till att täcka alla slag av insättningar på konton oavsett om sparandet är bundet eller fritt att ta ut.
- **6 oktober:** Riksbanken meddelar att man har beslutat att låna ut mer pengar till bankerna. Beloppet i auktionen den 6 oktober utökas från 60 miljarder kronor till 100 miljarder kronor. Auktionen som hålls senare samma dag blir övertecknad. Därtill annonseras ytterligare en auktion den 8 oktober på 100 miljarder kronor med sex månaders löptid.
- **8 oktober:** Riksbanken sänker reporäntan från 4,75 procent till 4,25 procent i en samordnad aktion med ett antal andra centralbanker.
- **8 oktober:** Riksbanken ändrar ännu en gång säkerhetskraven för krediter i RIX. Den tillåtna andelen säkerställda obligationer från närstående institut som kan användas som säkerhet i systemet höjs från 75 procent till 100 procent. Samtidigt beslutas också att sänka kravet på lägsta kreditbetyg för värdepapper med längre löptid som ställs som säkerhet.
- **8 oktober:** Riksbanken ger särskilt likviditetsstöd med en kredit på upp till 5 miljarder kronor till Kaupthing Bank Sverige AB.
- **8 oktober:** Riksbankens auktion på 100 miljarder svenska kronor blir inte fulltecknad. 66,5 miljarder kronor lånas ut med en löptid på sex månader.
- **9 oktober:** Finansinspektionen meddelar att man är beredd att ändra föreskrifterna för beräkning av diskonteringsräntan för livförsäkringsbolagen. Syftet är att öppna för livförsäkringsbolagen att öka sina placeringar i bostadsobligationer.
- **10 oktober:** Riksbanken beslutar att ge ut riksbanks-certifikat med början den 14 oktober. Riksbanks-certifikaten har en löptid om sju dagar och emissionerna sker till reporäntan. Syftet är att skapa ytterligare ett sätt att dra in det likviditetsöverskott inom banksystemet som Riksbankens lån i svenska kronor med tre respektive sex månaders löptid har skapat samt att ge bankerna ytterligare instrument att hantera likviditeten.
- **13 oktober:** Riksbanken meddelar att man kommer att auktionera ut ytterligare 10 miljarder amerikanska dollar den 15 oktober och 80 miljarder svenska kronor den 16 oktober. Båda lånen löper på tre månader.
- **14 oktober:** Den första emissionen av riksbanks-certifikat genomförs. Emissionen blir inte fulltecknad. Av annonserade 164 miljarder svenska kronor i riksbanks-certifikat tecknas cirka 33 procent, eller 55 miljarder kronor.
- **15 oktober:** Riksbankens auktion i amerikanska dollar blir övertecknad. 10 miljarder dollar lånas ut, mot säkerhet, på tre månader.

- **16 oktober:** Riksbankens auktion på 80 miljarder svenska kronor blir inte fulltecknad. 13,5 miljarder kronor lånas ut mot säkerhet på tre månader.
- **16 oktober:** Riksgälden annonserar att man fortsätter emittera statsskuldväxlar i extra auktioner. Emissioner om 5 miljarder kronor vardera görs den 17 oktober, 21 oktober, 24 oktober, 27 oktober och 4 november. Därefter avser Riksgälden att ha åtminstone en extra auktion per vecka.
- **16 oktober:** Finansinspektionen föreslår en förändring av föreskrifterna för beräkning av diskontoreringsräntan för främst försäkringstekniska avsättningar som görs av livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor. Förändringen syftar till att stimulera ett ökat utbud av räntebärande värdepapper med långa löptider.
- **20 oktober:** Regeringen presenterar en stabilitetsplan för att säkerställa stabiliteten i det finansiella systemet. Planen innehåller bland annat ett garanti-program om högst 1 500 miljarder kronor för att stödja bankernas och bostadsinstitutens medelfristiga finansiering och en stabilitetsfond för att hantera eventuella framtida solvensproblem i svenska institut. Regeringen avser att avsätta 15 miljarder kronor till stabilitetsfonden. En särskild stabilitetsavgift kommer att tas ut av samtliga kreditinstitut i Sverige. Målet är att stabilitetsfonden – tillsammans med insättningsgarantifonden – inom 15 år ska uppgå till i genomsnitt 2,5 procent av BNP.
- **22 oktober:** Riksbankens auktion om 10 miljarder amerikanska dollar blir övertecknad.
- **22 oktober:** Riksbanken meddelar att den tidigare annonserade auktionen för tremånaderslån den 27 oktober kommer att gälla 80 miljarder svenska kronor.
- **23 oktober:** Riksbanken sänker reporäntan från 4,25 procent till 3,75 procent.
- **24 oktober:** Riksbanken meddelar att man kommer att auktionera ut ytterligare 7 miljarder amerikanska dollar den 28 oktober för att ersätta ett tidigare lån som förfaller. Lånet löper på 28 dagar.
- **24 oktober:** Riksbanken meddelar att man i ett program med återkommande auktioner kommer att erbjuda tremånaderslån i svenska kronor. Lånen kommer att erbjudas med cirka två veckors mellanrum med start den 10 november. Exakta villkor för varje auktion kommer att offentliggöras minst två dagar före varje auktion. De annonserade beloppen kommer att fastställas utifrån de rådande marknadsförhållandena och utfall av tidigare auktioner.
- **27 oktober:** Riksbanken ger likviditetsstöd med en kredit på 1 miljard kronor till Carnegie Investment Bank AB.
- **27 oktober:** Riksbankens auktion på 80 miljarder svenska kronor blir inte fulltecknad. 3,5 miljarder kronor lånas ut mot säkerhet på tre månader.
- **28 oktober:** Riksbanken ger utökat särskilt likviditetsstöd till Carnegie Investment Bank AB. Likviditetsstödet, inklusive den miljard som tidigare beviljats, kommer maximalt att uppgå till 5 miljarder kronor.
- **28 oktober:** Den tredje emissionen av riksbanks-certifikat genomförs. Emissionen blir inte fulltecknad. Tilldelningsvolymen blir 74,2 miljarder svenska kronor.
- **28 oktober:** I Riksbankens auktion på 7 miljarder amerikanska dollar blir tilldelningsvolymen 4,8 miljarder dollar.
- **29 oktober:** Riksdagen beslutar om en utvidgad insättningsgaranti i enlighet med regeringens förslag. Ändringarna i insättningsgarantin gäller från den 6 oktober.
- **29 oktober:** Riksbanken meddelar att man inrättar en ny tillfällig kreditfacilitet där bankerna kan använda företagscertifikat med löptid upp till ett år som säkerhet i större omfattning än tidigare. Syftet med den nya kreditfaciliteten är att underlätta kreditförsörjningen för icke-finansiella företag. De nya krediterna kommer att tillhandahållas i auktioner där den första, om 40 miljarder svenska kronor för lån på tre månader, kommer att ske den 5 november. Därefter planeras auktionerna återkomma med två veckors intervall.
- **30 oktober:** Riksgälden har totalt emitterat statsskuldväxlar till ett värde av 108,5 miljarder svenska kronor under september och oktober inom ramen för det program som offentliggjordes den 18 september.
- **31 oktober:** Riksgälden fastställer garantiavgifter som de fyra storbankerna ska betala för att få statliga garantier för enskilda lån.
- **4 november:** Riksgälden meddelar att man avser att ersätta delar av de extra emissionerna av statsskuldväxlar med "normala" emissioner av statsskuldväxlar.
- **4 november:** Riksbanken emitterar riksbanks-certifikat. Tilldelningsvolymen blir 82,5 miljarder svenska kronor.
- **5 november:** Riksbanken håller auktion av lån i svenska kronor med företagscertifikat som säkerhet. Totalt annonserat belopp var 40 miljarder kronor. Sammanlagt inkom bud på 4,5 miljarder kronor, vilket även blir tilldelningsvolym.
- **6 november:** Riksgälden annonserar att man fortsätter att emittera statsskuldväxlar i extra auktioner.
- **10 november:** Regeringen ökar stödet till svenska företag genom att tillföra Almi företagspartner och Svensk Exportkredit 2 respektive 3 miljarder svenska kronor. Syftet är att underlätta upplåningen för exportindustrin samt för små och medelstora företag generellt.

- **10 november:** Riksbankens auktion i svenska kronor blir inte fulltecknad. Totalt annonserades 60 miljarder kronor och sammantaget inkom bud på 15 miljarder, som även blir tilldelningsvolym.
- **10 november:** Finansinspektionen återkallar tillståndet att bedriva bankrörelse för Carnegie Investment Bank AB. Riksgälden beviljar Carnegie ett lån om maximalt 5 miljarder kronor. Lånet ersätter det särskilda likviditetsstöd som Riksbanken tidigare beviljat Carnegie. Riksgälden tar över Carnegie som därmed får tillbaka tillståndet att bedriva bankrörelse.
- **10 november:** Finansinspektionen beslutar om ändrade föreskrifter för beräkning av diskonteringsränta i enlighet med förslaget den 16 oktober.
- **11 november:** Riksbankens emission av riksbanks-certifikat blir inte fulltecknad. Tilldelningsvolym blir 70,5 miljarder svenska kronor.
- **18 november:** Riksbankens emission av riksbanks-certifikat blir inte fulltecknad. Tilldelningsvolym blir 82 miljarder svenska kronor.
- **19 november:** Riksbankens andra auktion av lån i svenska kronor med företagscertifikat som säkerhet blir inte fulltecknad. Totalt annonserat belopp var 40 miljarder kronor. Sammanlagt inkom bud på 1 miljard kronor, vilket även blir tilldelningsvolymen.
- **20 november:** Riksbanken, Danmarks Nationalbank och Norges Bank förlänger det swapavtal som ingicks med Seðlabanki Íslands den 16 maj mot bakgrund av att IMF den 19 november godkände ett program för finansiell hjälp till Island. IMF:s program ger tillsammans med lån från ett antal andra långgivare den finansiering som Island bedöms behöva på längre sikt. De lån som Riksbanken beviljar är en kortfristig finansiering för att bidra till att stabilisera den finansiella situationen på Island.
- **21 november:** Riksgälden inleder försäljningsprocessen av statens aktier i Carnegie Investment Bank AB och försäkringsmäkleri Max Matthiessen Holding AB.
- **24 november:** Riksbankens auktion i svenska kronor blir inte fulltecknad. Totalt annonserades 40 miljarder kronor. Sammantaget inkom bud på 6 miljarder, som även blir tilldelningsvolymen.
- **26 november:** Riksbankens auktion i amerikanska dollar blir övertecknad. Det totala utlånade beloppet uppgick till 5 miljarder dollar.
- **2 december:** Riksbanken meddelar att den tidigare utannonserade auktionen i svenska kronor mot säkerhet i företagscertifikat flyttas från den 3 december till den 5 december. Beslutet fattades med hänsyn till att publiceringen av det penningpolitiska beslutet tidigare lagts till den 4 december.
- **3 december:** Riksgälden meddelar att man fortsättningsvis kommer att kunna sälja säkerställda bostadsobligationer på termin med clearing i Nasdaq OMX för att öka flexibiliteten i hanteringen av över-skott som placeras i till exempel bostadsobligationer.
- **4 december:** Riksbanken sänker reporäntan från 3,75 procent till 2,0 procent.
- **5 december:** Riksbankens tredje auktion av lån i svenska kronor med företagscertifikat som säkerhet blir inte fulltecknad. Totalt annonserat belopp var 40 miljarder kronor. Sammanlagt inkom bud på 1 miljard kronor, vilket även blir tilldelningsvolymen.
- **8 december:** Riksbankens tredje auktion inom programmet för lån i svenska kronor till penningpolitiska motparter blir inte fulltecknad. Totalt annonserades 40 miljarder kronor och sammantaget inkom bud på 34 miljarder, som även blir tilldelningsvolymen.
- **9 december:** I avvaktan på officiella avgiftsnivåer från Europeiska centralbanken beslutar Riksgälden att fastställa avgifter för den så kallade schablonmetoden i det statliga garantiprogrammet till bankerna.
- **16 december:** Riksbanken och Danmarks Nationalbank ingår ett swapavtal som innebär att Lettlands centralbank, Latvijas Banka, kan låna upp till 500 miljoner euro mot säkerhet i lettiska lats.
- **17 december:** Riksbankens fjärde auktion av lån i svenska kronor med företagscertifikat som säkerhet blir inte fulltecknad. Totalt annonserat belopp var 40 miljarder kronor. Sammanlagt inkom bud på 1,3 miljarder kronor, vilket även blir tilldelningsvolymen.
- **19 december:** Riksbankens fjärde auktion inom programmet för lån i svenska kronor till penningpolitiska motparter blir inte fulltecknad. Totalt annonserades 60 miljarder kronor och sammantaget inkom bud på 18,5 miljarder, som även blir tilldelningsvolymen.
- **19 december:** Riksbanken meddelar att man kommer att fortsätta erbjuda lån i amerikanska dollar till sina primära penningpolitiska motparter efter årsskiftet för att ersätta de krediter som förfaller den 9 respektive 16 januari. Sammantaget erbjuds lån för 20 miljarder dollar.

Betalningssystemet RIX

Riksbanken äger och driver RIX som är knutpunkten i det svenska betalningssystemet. I stort sett samtliga betalningar i svenska kronor som inte sker internt i en enskild bank hanteras genom RIX. Därför har RIX en strategisk betydelse för det svenska finansiella systemet. Omsättningen per vecka, cirka 2 700 miljarder kronor, motsvarar nästan Sveriges hela bruttonationalprodukt (BNP), det vill säga värdet av alla de varor och tjänster som produceras i landet under ett år.

För att öka effektiviteten i betalningssystemet tillför Riksbanken likviditet under dagen genom att lämna kredit till deltagarna mot säkerheter. Säkerheterna utgörs främst av svenska och utländska värdepapper men kan även vara utländsk valuta.

RIX måste fungera för att bankerna ska kunna hantera sina betalningar. Riksbanken har därför satt upp tydliga mål för att garantera att RIX är säkert och effektivt. För det första ska RIX vara tillgängligt 99,85 procent av den tid då systemet är öppet under ett kalenderår. RIX har dessutom försetts med reservrutiner som säkerställer att kritiska betalningar kan hanteras om systemet inte fungerar. För det andra är målet att minst 80 procent av deltagarna i RIX ska vara nöjda.

Riksbanken har en uttalad ambition att samtliga kostnader för att tillhandahålla tjänsterna i RIX ska finansieras genom avgifter från deltagarna. Det innebär att även Riksbanken som användare av RIX erlägger avgift till systemet enligt samma principer som övriga deltagare. Avgifterna täcker däremot inte kostnaden för särskilda funktioner i RIX som stöder Riksbankens penningpolitiska styrsystem. Dessa

kostnader står Riksbanken för. Principerna för prissättning av tjänsterna i RIX tillämpas fullt ut från och med 2009.

Verksamheten 2008

RIX hade 20 deltagare i slutet av 2008, däribland de fyra storbankerna och clearinghusen. Detta var en minskning med en deltagare jämfört med föregående år.

Under året var antalet betalningar som hanterades i RIX i genomsnitt 8 000 per dag, vilket var en ökning med 4 procent från föregående år. Den dagliga omsättningen var samtidigt 545 miljarder kronor i genomsnitt, vilket var cirka 11 procent högre än under 2007. Omsättningen påverkades dock av transaktioner som gjordes under sista kvartalet 2008 och som hör samman med krediter som Riksbanken lämnade till följd av den finansiella krisen. Bortsett från dessa transaktioner var omsättningen i RIX-systemet på ungefär samma nivå som 2007.

I genomsnitt lämnade deltagarna dagligen säkerheter till ett värde av 154 miljarder kronor. Med anledning av händelseutvecklingen på de finansiella marknaderna beslutade Riksbanken under hösten 2008 att godkänna fler typer av värdepapper som säkerhet för kredit i Riksbanken. Förändringarna innebar samtidigt en harmonisering av Riksbankens säkerhetskrav med de krav som tillämpas inom eurosystemet.

Riksbanken beslutade 2004 att skaffa ett nytt tekniskt system för RIX. Det nya systemet skulle tas i drift i februari 2007 men på grund av förseningar från leverantörens sida sköts driftstarten upp till den 6 oktober 2008. Riksbanken genomförde omfattande tester tillsammans med deltagarna i RIX och var väl förberedd att ta det nya systemet i bruk.

Den nya starttidpunkten sammanföll dock med upptrappningen av den finansiella oron i Sverige. Efter samråd med de större deltagarna i systemet beslutade Riksbanken därför den 1 oktober 2008 att skjuta upp driftstarten. Beslutet var helt kopplat till den pågående finanskrisen. Eftersom det alltid finns ökade risker när man tar ett nytt system i bruk bedömde Riksbanken att det var olämpligt att ta risker som skulle kunna öka den finansiella oron om någon störning i det nya systemet inträffade.

En ny tidpunkt för driftstarten har bestämts till februari 2009. Riksbanken har tillsammans med deltagarna i RIX låtit inventera vilka åtgärder som behövs för att säkerställa att den nya starttidpunkten kan hållas även om det samtidigt inträffar ytterligare marknadsstörningar. Riksbanken har också löpande vidtagit de åtgärder som krävs för att säkerställa att nuvarande RIX oavbrutet ska kunna drivas vidare.

Uppföljning

Betalningssystemet fungerade sammantaget förhållandevis väl under 2008. Årets enda avbrott varade i drygt sex timmar och innebar att den dagens betalningar var fullt avvecklade först klockan 13.30 nästkommande dag, en lördag. Incidenten orsakades av en störning i Riksbankens interna nätverk. Störningen ledde till att Riksbanken och deltagarna i RIX uppgraderade reservrutinerna. Riksbanken genomförde dessutom en förändring av nätverksstrukturen på så sätt att den tekniska utrustning som orsakade felet byttes ut och ersattes med en teknik som avsevärt reducerar risken för liknande avbrott i framtiden.

RIX var tillgängligt under 99,73 procent av öppetiden. Detta är något lägre än målet på 99,85 procent, vilket beror på det ovan redovisade avbrottet.

Under 2008 genomfördes ingen undersökning om vad RIX-deltagarna anser om systemet. Nästa mätning kommer att ske när det nya systemet varit i drift under ett antal månader, det vill säga under hösten 2009.

Den redovisade kostnaden för RIX översteg under året de beräknade kostnader som låg till grund för debiteringen av avgifter till systemet. Detta beror bland annat på att kostnader som

avser hantering av säkerheter inte hade ingått i avgiftsunderlaget. Dessutom förändrades fördelningen av vissa interna, gemensamma kostnader. En del kostnader till följd av förseningen av driftstarten för ett nytt tekniskt system för RIX belastade också 2008 års resultat. Dessa kostnader kommer att tas ut som avgifter till systemet under 2009.

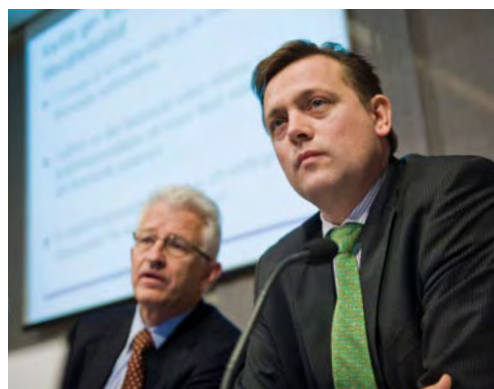
Kontantförsörjning

Riksbanken ansvarar för landets försörjning med sedlar och mynt. Detta innebär att Riksbanken tillhandahåller sedlar och mynt, förstör uttjänta sedlar och mynt och tar emot ogiltiga sedlar.

Målet för Riksbankens kontantförsörjning är att hanteringen av kontanter ska vara säker och effektiv. Aktörerna inom kontanthanteringen ska ha förtroende för Riksbanken. Dessutom ska allmänheten ha ett högt förtroende för sedlar och mynt.

Riksbanken lämnar ut kontanter till bankerna via sina två platskontor för kontanthantering. Bankerna distribuerar sedan kontanterna vidare till handeln och allmänheten via depåer runt om i landet. Distributionen sköts av värdetransportföretagen.

Infrastrukturen för kontantförsörjningen håller sedan några år tillbaka på att byggas ut med privata bankdepåer för in- och utlämning

Under hösten lämnade Riksbanken särskilt likviditetsstöd till Kaupthing Bank Sverige AB och Carnegie Investment Bank AB för att främja den finansiella stabiliteten och säkerställa finansmarknadens sätt att fungera.

av kontanter. Riksbanken tog initiativ till denna utbyggnad genom att erbjuda bankerna ersättning för deras kostnader för att lagerhålla kontanter. Den nya infrastrukturen är nu etablerad och hittills har tolv privata depåer etablerats.

Verksamheten 2008

Det genomsnittliga värdet på kontanter i cirkulation var 107,7 miljarder kronor under 2008. Det är en minskning med 1,6 procent jämfört med föregående år, vilket innebär ett trendbrott då värdet av kontanterna i cirkulation tidigare ökat från år till år. Denna förändring tyder på att kontantflödena i samhället har blivit mer effektiva och beror sannolikt på att den nya infrastrukturen med privata bankdepåer har blivit alltmer utbyggd. Därtill har en ökad användning

av betalkort i handeln sannolikt bidragit till att värdet av kontanter i cirkulation har minskat.

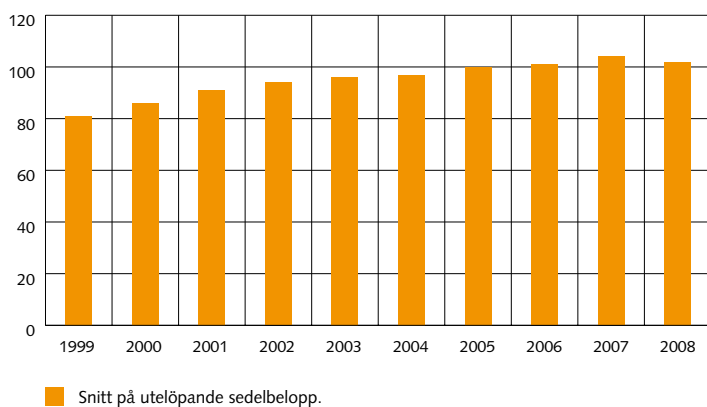
Det genomsnittliga värdet på sedlarna i cirkulation var 101,8 miljarder kronor. Den sedelvalör som var vanligast var 500-kronorssedeln. Denna sedel utgjorde cirka 27 procent av antalet sedlar och 52 procent av det totala värdet av sedlarna i cirkulation (i genomsnitt under året).

Det genomsnittliga värdet på mynten i cirkulation var 5,9 miljarder kronor. Den myntvalör som var vanligast var enkronan. Detta mynt utgjorde cirka 60 procent av antalet mynt i cirkulation och 22 procent av det totala värdet av mynten i cirkulation (i genomsnitt under året).

Riksbanken påbörjade i mars en ingående översyn av den svenska sedel- och myntserien. Målet är att forma en från effektivitets-, miljö- och säkerhetssynpunkt lämplig sedel- och myntserie. En rapport med fakta om sedlar, mynt och kontantanvändning togs fram som utgångspunkt för det fortsatta arbetet under 2009. I rapporten konstaterades att betalningar med sedlar och mynt fortfarande står för en stor andel av betalningarna. En annan slutsats är att 500-kronorssedeln ökar i betydelse och i dag svarar för mer än hälften av värdet på sedlarna i cirkulation. Riksbanken har också undersökt om 50-öresmyntet behöver finnas kvar eller om det kan avskaffas. Riksbankens direktions beslutade att föreslå riksdagen att 50-öresmyntet den 30 september 2010 upphör att vara ett lagligt betalningsmedel.

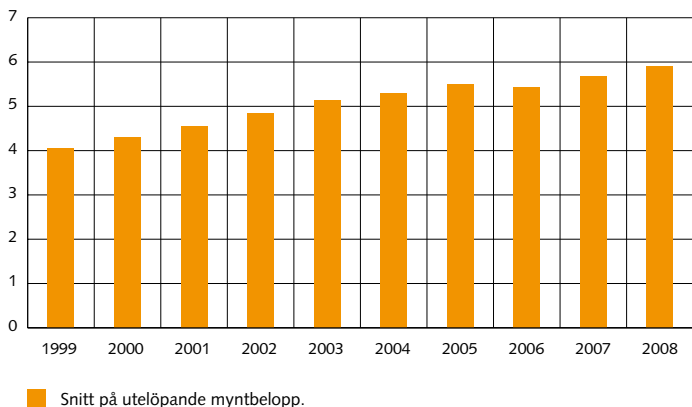
Riksbanken gav under året ut minnesmynt med anledning av 150-årsminnet av Selma Lagerlöfs födelse. Minnesmynten gavs ut i guld med valören 2 000 kronor och i silver med valören 200 kronor.

DIAGRAM 11
Utelöpande sedelbelopp 1999–2008, genomsnitt per år, miljarder kronor.

Källa: Riksbanken.

DIAGRAM 12
Utelöpande myntbelopp 1999–2008, genomsnitt per år, miljarder kronor.

Källa: Riksbanken.

Enligt Riksbankens beslut från 2007 ska bruksmynt från och med 2009 kunna användas i stället för minnesmynt för att uppmärksamma händelser av nationell betydelse. I februari 2008 beslutade Riksbanken att uppmärksamma 200-årsminnet av freden 1809, då Finland skiljdes från det svenska riket, genom att under 2009 specialpräglade en sida av enkronan. Arbetet med att ta fram detta mynt pågick under året.

Riksbankens kontanthanteringsråd hade under året två sammanträden. I rådet, som leds av riksbankschefen Stefan Ingves, deltar representanter för banker, bankdepåer, värdetransportbolag, detaljhandel, fackföreningar och berörda myndigheter. Bland de frågor som togs upp i rådet 2008 fanns utbyggnaden av depåer, Riksbankens översyn av sedlar och mynt samt ökningen av antalet värdetransporttrån. Dessutom diskuterade rådet de pågående statliga utredningar som kan leda till ändringar i lagstiftningen i syfte att göra kontanthantering i samhället säkrare.

Uppföljning

Den nya infrastrukturen för kontantförsörjningen innebär att kontantflödena har blivit effektivare. Den volym kontanter som Riksbanken lämnar ut till och tar emot från bankerna är mindre än tidigare, och värdet av kontanter i cirkulation har varit lägre 2008 än året innan.

Riksbanken tar löpande in information om hur kontantförsörjningen utanför Riksbanken fungerar genom kontanthanteringsrådet och de arbetsgrupper som är knutna till rådet. Därmed får Riksbanken kunskap om hur marknadsaktörerna anser att kontantförsörjningen fungerar och huruvida det finns ett förtroende för sedlar och mynt som betalningsmedel.

De svenska sedlarna förfalskades i förhållandevis liten omfattning även under 2008. Värdet på de förfalskade sedlar som togs ur cirkulation under 2008 uppgick till 364 720 kronor, vilket är en viss ökning jämfört med 2007. Riksbanken bedömer att säkerheten kring kontanthantering även i övrigt ligger på en bra nivå.

TABELL 2

Sedlar och mynt	2004	2005	2006	2007	2008
Genomsnittligt värde på sedlar och mynt i cirkulation (miljarder kronor)	102,7	105,6	106,5	109,5	107,7
Genomsnittligt värde på sedlar i cirkulation (miljarder kronor)	97,4	100,1	101,1	103,8	101,8
Genomsnittligt värde på mynt i cirkulation (miljarder kronor)	5,3	5,5	5,4	5,7	5,97
Antal sedlar i cirkulation (miljoner stycken)	359	366	372	390	392
Antal mynt i cirkulation (miljoner stycken)	2 174	2 240	2 071	2 047	2 168
Antal förfalskade sedlar (stycken)	2 054	1 849	996	1 248	1 512

Källa: Riksbanken.

■ Tillgångsförvaltning

Marknadsvärdet på Riksbankens finansiella tillgångar uppgick till 232,6 miljarder kronor vid årets slut. Avkastningen var 18,3 miljarder kronor exklusive valutakurseffekter. Den taktiska förvaltningen av tillgångarna bidrog med 191,8 miljoner kronor till avkastningen, vilket överträffar målet med god marginal. De åtgärder som Riksbanken vidtog under året för att motverka den finansiella krisen påverkade omfattningen av tillgångsförvaltningen och bidrog till att omslutningen i Riksbankens balansräkning mer än tredubblades.

Riksbanken förvaltar finansiella tillgångar i första hand för att säkerställa att Riksbanken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och sina uppdrag: att genomföra penningpolitiken, att ha beredskap att intervensera på valutamarknaden och att kunna ge tillfälligt likviditetsstöd till banker. I andra hand förvaltas tillgångarna för att ge så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till den risk som tas. En långsiktigt god avkastning på tillgångarna stärker också Riksbankens finansiella oberoende.

Riksbanken fattar varje år beslut om den strategiska inriktningen för tillgångsförvaltningen. Den anger hur valutareserven ska fördelas på olika valutor och tillgångar samt vilken genomsnittlig löptid tillgångarna i valutareserven ska ha. I samband med detta beslutar Riksbanken också hur stora de taktiska avvikelserna får vara, det vill säga hur stora avvikelser från den strategiska förvaltningen som förvaltarna får göra i syfte att få högre avkastning. Den taktiska förvaltningen utvärderas mot ett internt jämförelseindex.

TABELL 3
Fördelning på valuta och tillgångar i valutareserven. Procent

	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK
Valutafördelning	20	50	10	5	5	10
Tillgångsfördelning	30	50	10	5	5	0

Källa: Riksbanken.

Marcus Larsson, Lars Åström
och Pernilla Wasén.

RIKSBANKENS FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Riksbankens tillgångar utgörs av guld- och valutareserven, eventuella tillgångar knutna till Riksbankens penningpolitiska verksamhet och övriga finansiella tillgångar (se diagram 13).

Valutareserven består av räntebärande värdepapper i utländsk valuta med hög likviditet och låg risk – i huvudsak statsobligationer. Banken placerar främst i euro (EUR) och amerikanska dollar (USD), men även i brittiska pund (GBP), norska kronor (NOK), australiensiska dollar (AUD) och kanadensiska dollar (CAD) (se tabell 3).

Genom att valutareserven är placerad i utländska valutor uppstår en valutarisk som påverkar Riksbankens resultat. För att minska den risken gör Riksbanken placeringar i ett antal olika valutor i värdepapper med hög likviditet och inte bara i de valutor som oftast används för interventioner på valutamarknaden eller för likviditetsstöd, nämligen euro och dollar.

Eftersom marknaden för norska statsobligationer är relativt liten och har låg omsättning har Riksbanken valt att inte investera direkt på den norska obligationsmarknaden. I stället placerar Riksbanken i amerikanska obligationer, vars valutarisk omvandlas till norska kronor på valutaderivatmarknaden. I övrigt överensstämmer Riksbankens tillgångsfördelning med valutafördelningen (se tabell 3).

I likhet med flertalet centralbanker har Riksbanken en guldreserv. Den är till viss del en kvarleva från gamla tider då värdet på utestående sedlar och mynt var kopplat till guld. Priset på guld brukar inte följa priserna på tillgångarna i valutareserven, varför ett visst innehav av guld kan minska de totala prisrörelserna på tillgångarna.

För att kunna genomföra penningpolitiken

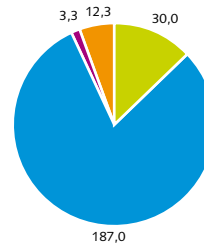
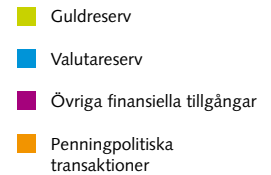

DIAGRAM 13

Tillgångsförvaltningens portföljer, miljarder kronor.

Källa: Riksbanken.

har Riksbanken vanligen också innehav i svenska kronor, så kallade penningpolitiska tillgångar. Det är normalt tillgångar med kort löptid som används för att styra den korta räntan i Sverige. De utgörs av fordringar mot säkerheter på de svenska bankerna – den penningpolitiska repan. Hur stor repan är beror på hur mycket bankerna gemensamt behöver låna av Riksbanken.

Under hösten har situationen varit annorlunda. Riksbanken behövde dra in det likviditetsöverskott i banksystemet som Riksbankens utlåning i svenska kronor på tre och sex månaders löptid hade skapat. Under finanskrisen har därför systemet så att säga vänts – Riksbanken har dragit in svenska kronor via dagslån och genom att emittera riksbankscertifikat.

De övriga finansiella tillgångar som Riksbanken har avser fordringar på Internationella valutafonden (IMF).

DET FINANSIELLA REGELVERKET OCH HANTERINGEN AV OLIKA RISKER

Riksbanken har beslutat om en finansiell riskpolicy som fastställer de övergripande ramarna för den risk Riksbanken är beredd att ta i tillgångsförvaltningen. Inom avdelningen för kapitalförvaltning finns enheten middle office som

Mål

Målet för tillgångsförvaltningen är enligt verksamhetsplanen att nå en god riskjusterad nettoavkastning i den taktiska förvaltningen. Kapitalförvaltningen ska också vara kostnadseffektiv.

Resultat

Den taktiska förvaltningen genererade mycket hög avkastning under 2008. Avkastningen blev 192 miljoner kronor vid årets slut, vilket är 117 miljoner kronor över årsmålet. Kostnaderna för kapitalförvaltningen var i nivå med jämförbara förvaltare.

ansvarar för daglig riskkontroll och beräkning av avkastningen på Riksbankens tillgångar. Det finns också en riskkontrollenhet som ansvarar för en övergripande riskkontroll. Den är organisatoriskt skild från avdelningen och har en oberoende ställning.

Riksbankens tillgångsförvaltning medför finansiella risker i form av marknadsrisk och kreditrisk. Marknadsrisken består av valutarisk, ränterisk och guldprisrisk. Valutarisken är risken att marknadsvärdet i kronor på Riksbankens

tillgångar i utländsk valuta minskar. Detta sker då kronans värde ökar i förhållande till valutorna i valutareserven. Genom att sprida tillgångarna på flera valutor försöker Riksbanken hålla risken så låg som möjligt. Ränterisken är risken att värdet på tillgångarna påverkas negativt av ränterörelser. Guldprisrisken är risken att marknadsvärdet på guld innehavet minskar för att priset på guld faller. Kreditrisken är risken för förlust på grund av att Riksbankens motparter eller utgivarna av de värdepapper som Riksbanken investerat i inte fullgör sina åtaganden.

Till de finansiella riskerna kommer operativa och legala risker. Sådana risker finns i all verksamhet och kan till exempel bero på att någon begär ett misstag eller gör något otillåtet eller att det blir fel i de tekniska systemen.

Riksbanken följer löpande upp riskerna i förvaltningen. Det huvudsakliga riskmålet för marknadsrisk är Value-at-Risk (VAR). VAR mäter den största förlust som kan uppkomma till följd av prisrörelser över en viss tidsperiod och med en viss sannolikhet. Riksbanken mäter VAR över en tiodagarsperiod med 99 procents sannolikhet. Riskerna i den taktiska förvaltningen mäts i relativ VAR (RVAR) som med samma sannolikhet anger den största förlusten jämfört med index under en tiodagarsperiod.

Riksbanken gör också regelbundet stresstester för att undersöka hur känslig guld- och valutareserven är för oväntade marknadshändelser. Testerna visar hur mycket värdet kan minska om ett visst tänkt eller historiskt scenario inträffar.

Verksamheten 2008

Den globala finanskrisen påverkade under hösten alltmer det svenska finansiella systemet. Storbankerna i Sverige hade det allt svårare att finansiera sig på de utländska marknaderna. Därför genomförde Riksbanken flera åtgärder för att motverka problemen med bankernas finansiering och tillgången till krediter i ekonomin. En sammanställning av de åtgärder som Riksbanken och andra svenska myndigheter vidtog under den finansiella krisen 2008 presenteras i avsnittet Ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Seignorage

Riksbanken ger ut sedlar och mynt som används i Sverige som lagliga betalningsmedel. Det nominella värdet på dessa sedlar och mynt bokförs som skuld i Riksbankens balansräkning. Riksbanken betalar inte ränta på den här skulden till dem som innehar sedlarna och mynten. Riksbanken använder däremot skillnaden mellan det nominella värdet på sedlar och mynt i omlopp och kostnaden för kontanthantering för att skaffa finansiella tillgångar. Dessa tillgångar genererar intäkter som kallas för seignorage. Seignoraget är med andra ord avkastningen på de av Riksbankens tillgångar som svarar mot utelöpande sedlar och mynt minskad med Riksbankens totala kostnad för kontanthantering.

Skuldsidan i Riksbankens balansräkning består dock av fler poster än sedlar och mynt, främst ett eget kapital. Då Riksbanken inte på förhand har knutit vissa tillgångar till posten sedlar och mynt går det inte att direkt beräkna hur stort seignoraget är. Det mest rättvisande tillvägagångssättet är därför att beräkna seignoraget genom att multiplicera sedel- och myntstockens andel av den totala balansomslutningen med den realiserade avkastningen på samtliga tillgångar och sedan minska produkten med kostnaden för kontanthantering. Sedel- och myntstockens andel av den totala balansomslutningen motsvarar den genomsnittliga mängden sedlar och mynt i omloppet under ett år i förhållande till Riksbankens genomsnittliga balansomslutning under samma år. Den realiserade avkastningen på samtliga tillgångar är vidare summan av Riksbankens ränteintäkter och de realiserade vinsterna eller förlusterna till följd av förändringar i priser, växelkurser och guldvärdet under året. Underlaget för beräkning av seignoraget finns i Riksbankens balansräkning och resultaträkning samt i redovisningen av bankens förvaltningskostnader fördelade på verksamhetsområde.

Riksbankens seignorage för 2008 beräknas till 4 970 miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 4,6 procent.

PENNINGPOLITISKA TRANSAKTIONER

Strukturella transaktioner

Under året arbetade Riksbanken framför allt med att säkra finansieringen hos de svenska bankerna genom att erbjuda lån mot säkerhet med längre löptid än normalt, främst med löptider om tre och sex månader. Det handlade om att erbjuda dels lån via auktioner i svenska kronor med ordinarie säkerheter (under hösten främst bostadsobligationer), dels auktioner för utlåning som knyts direkt till säkerheter i företagscertifikat. Den sistnämnda åtgärden syftade till att indirekt (via bankerna) motverka likviditetsproblemen för de svenska icke-finansiella företag som emitterade företagscertifikat. Riksbankens utökade utlåning i svenska kronor medförde ett likviditetsöverskott på interbankmarknaden som drogs tillbaka dels genom de finjusterande transaktioner som Riksbanken dagligen genomför, dels genom emissioner av riksbankscertifikat med en veckas löptid.

Riksbanken försåg vidare det svenska banksystemet med likviditet i den amerikanska valutans genom att erbjuda lån i dollar mot säkerhet i framför allt bostadsobligationer. För att låna ut amerikanska dollar till de svenska motparterna belånade Riksbanken valutareserven och ingick swapfaciliteter med Federal Reserve. Swapfaciliteterna innebär att Riksbanken bytte svenska kronor mot amerikanska dollar och samtidigt åtog sig att vid en bestämd framtida tidpunkt ge tillbaka samma belopp i amerikanska dollar mot svenska kronor.

Lån till utländska centralbanker

Riksbanken ingick under året swapavtal med Islands och Lettlands centralbanker. Avtalen gav

Den 8 oktober sänkte Riksbanken styrräntan med 0,5 procentenheter i en gemensam aktion med flera andra centralbanker för att mildra effekterna av den globala finanskrisen och stärka förtroendet för penningpolitiken. Det var första gången som Riksbanken deltog i en internationellt samordnad ändring av styrräntor.

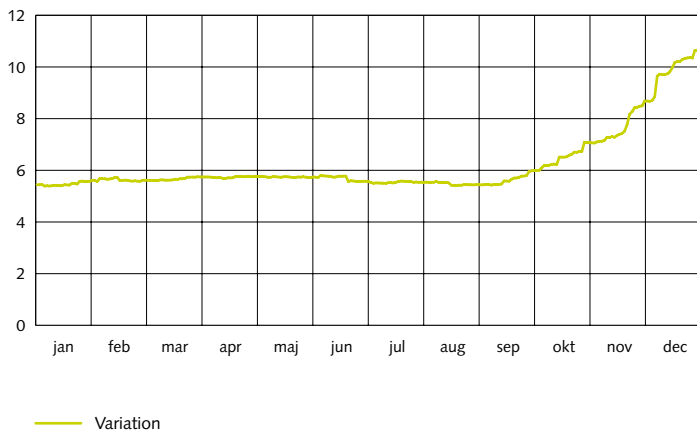
de två länderna rätt att låna euro mot säkerhet i isländska kronor respektive lettiska lats. Riksbanken finansierade utlåningen till Island och Lettland genom att belåna valutareserven.

LÅN PÅ SÄRSKILDA VILLKOR

Under hösten lämnade Riksbanken särskilt likviditetsstöd till Kaupthing Bank Sverige AB och Carnegie Investment Bank AB. Krediten till Carnegie övertogs av Riksgälden den 10 november 2008. Även denna utlåning i svenska kronor ledde till att det uppstod ett likviditetsöverskott på interbankmarknaden. Riksbanken drog tillbaka likviditetsöverskottet dels genom de finjusterande transaktioner som genomförs dagligen, dels genom emissioner av riksbankscertifikat med en veckas löptid.

DIAGRAM 14

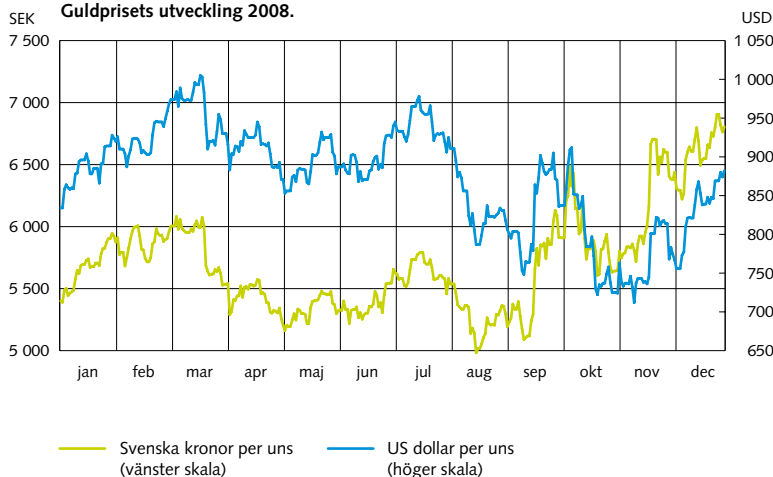
Variation i guld- och valutareservens resultat i svenska kronor 2008, procent.

Källa: Riksbanken.

DIAGRAM 15

Guldprisets utveckling 2008.

Anm. Ett uns motsvarar ungefär 31 gram.

Källa: Riksbanken.

STRATEGISK FÖRVALTNING

För 2008 beslutade Riksbanken att behålla den fördelning av valuta och tillgångar som infördes under 2006 (se tabell 3).

Valutareserven

När det gäller valutareserven beslutade Riksbanken att de sammanlagda räntebärande placeringarna även fortsatt ska ha en ränterisk på 4,0 mätt som modifierad duration. Det innebär att värdet på valutareserven får ändras med 4 procent om räntenivån ändras med 1 procentenhet.

Eftersom valutareservens genomsnittliga löptid är förhållandevis lång – fyra år – förväntas Riksbanken få en långsiktigt högre avkastning jämfört med vad en kortare genomsnittlig löptid skulle medföra. En konsekvens av den långa löptiden är att ränterisken i valutareserven blir något högre och att resultaten av den årliga förvaltningen kan variera något mer.

Guldreserven

Riksbanken bedömde under året, i likhet med tidigare år, att innehavet av guld utgjorde en för stor andel av de totala tillgångarna och att en del av guldreserven behövde säljas. Guldförsäljningen regleras av Central Bank Gold Agreement som är ett avtal mellan centralbanker om hur mycket guld de får sälja under guldåret, som löper från sista bankdagen i september och ett år framåt. För guldåret 2007/08 beslutade Riksbanken att sälja 10 ton guld. Inför guldåret 2008/09 höjdes försäljningsnivån till 15 ton, vilket innebär att den sammanlagda försäljningen under 2008 uppgick till 11,75 ton. Intäkterna från försäljningen återinvesterades i räntebärande tillgångar i valutareserven.

FÖRVALTNING PÅ TAKTISK NIVÅ

Riksbanken beslutade att inför 2008 behålla de mandat för risktagande i tillgångsförvaltningen som infördes inom den taktiska förvaltningen under 2007. Riskerna fick inte överstiga 600 miljoner kronor mätt i årlig relativ VaR samtidigt som målet för avkastningen sattes till 75 miljoner kronor. Riksbanken beslutade också att den taktiska förvaltningen skulle avbrytas om förlusten blev större än 250 miljoner kronor.

*Uppföljning***AVKASTNING OCH BALANSOMSLUTNING TILL FÖLJD AV PENNINGPOLITISKA TRANSAKTIONER**

Riksbankens åtgärder för att motverka den finansiella krisen sammantaget mer än tredubblade balansomslutningen. Det innebär att saldot på Riksbankens balansräkning ökade med 457 miljarder kronor mellan slutet av augusti och slutet av december (se diagram 16 och 17). Ökningen beror till nästan lika stora delar på olika låne-transaktioner i svenska kronor och i utländsk valuta. Den stora expansionen av balansomslutningen skedde i mycket snabb takt under hösten.

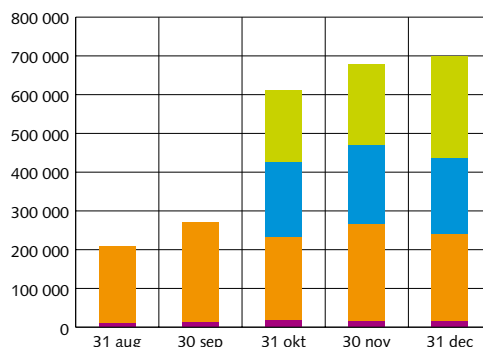

DIAGRAM 16

Tillgångssidan i Riksbankens balansräkning, hösten 2008, miljoner kronor.

- Strukturella transaktioner
- Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige
- Guld- och valutareserv
- Övrigt

Anm. I posten Övrigt ingår fordringar på IMF, huvudsakliga refinansieringstransaktioner, finjusterande transaktioner, utlåningsfacilitet och övriga tillgångar.

Källa: Riksbanken.

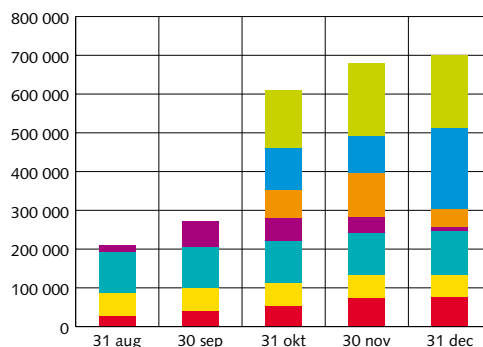

DIAGRAM 17

Skuldsidan i Riksbankens balansräkning, hösten 2008, miljoner kronor.

- Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige
- Finjusterande transaktioner
- Emitterade skuldcertifikat
- Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige
- Utelöpande sedlar och mynt
- Eget kapital
- Övrigt

Anm. I posten Övrigt ingår skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige, inlåningsfacilitet, skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige, övriga skulder, avsättningar, värdegruleringskonton, motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF och periodens resultat

Källa: Riksbanken.

TABELL 4

Avkastning för de penningpolitiska transaktionerna 2008, miljoner kronor

	Marknadsvärde tillgångar	Marknadsvärde skulder	Marknadsvärde	Avkastning
Strukturella transaktioner	463 888	-452 442	11 445	838
Utlåning svenska kronor	267 101	-255 656	11 445	769
Utlåning amerikanska dollar	196 786	-196 786	0	70
Lån till utländska centralbanker	4 029	-4 862	-834	4
Island	1 645	-1 997	-352	2
Lettland	2 384	-2 865	-481	2
Lån på särskilda villkor	1 670	0	1 670	43
Kaupthing	1 670	0	1 670	38
Carnegie	0	0	0	5
Penningpolitiska tillgångar	0	0	0	91
Totalt	469 587	-457 304	12 282	976

Anm. Marknadsvärden för tillgångar och skulder i posten Lån till utländska centralbanker är off-balance, det vill säga återfinns inte i balansräkningen. Lån till utländska centralbanker redovisas i balansräkningen endast till marknadsvärde netto.

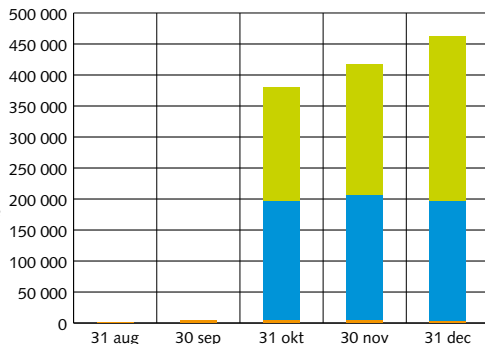
Källa: Riksbanken.

Strukturella transaktioner

Riksbankens utlåning till de penningpolitiska motparterna via auktioner i svenska kronor med bostadsobligationer respektive företagscertifikat som säkerhet redovisas på tillgångssidan i Riksbankens balansräkning som Strukturella transaktioner (se diagram 18). Utlåningen genomfördes med hjälp av emissioner av riksbanks-certifikat med en veckas löptid och via finjusterande transaktioner i form av inlåning från bankerna. Detta framgår av balansräkningens skuldsida i posterna Emmitterade skuldcertifikat respektive Finjusterande transaktioner (se diagram 19).

DIAGRAM 18
Riksbankens utlåning, hösten 2008, miljoner kronor.

■ Strukturella transaktioner
■ Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige
■ Övrigt

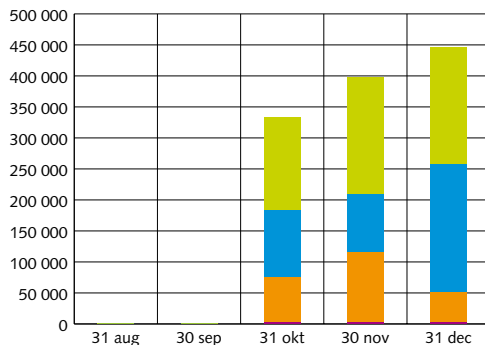

Anm. I posten Övrigt ingår huvudsakliga refinansierings-transaktioner, finjusterande transaktioner, utlånings-facilitet och övrig utlåning. Posten uppgick totalt till 1 662 miljoner kronor i slutet av december 2008.

Källa: Riksbanken.

DIAGRAM 19
Riksbankens inlåning, hösten 2008, miljoner kronor.

■ Skulder i svenska kronor till hemmahörande i Sverige
■ Finjusterande transaktioner
■ Emmitterade skuldcertifikat
■ Övrigt

Anm. I posten Övrigt ingår skulder i svenska kronor till övriga hemmahörande i Sverige, inlåningsfacilitet och skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige. Posten uppgick totalt till 1 998 miljoner kronor i slutet av december 2008.

Källa: Riksbanken.

Den utlåning i svenska kronor som Riksbanken tillhandahöll genererade ett positivt räntenetto. Riksbankens ränteintäkter översteg räntekostnader med 769 miljoner kronor (se tabell 4).

Den utlåning i amerikanska dollar som Riksbanken under hösten erbjöd de penningpolitiska motparterna påverkade posten Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige på balansräkningens tillgångssida. Motsvarande upplåning av utländsk valuta anges på skuldsidan i balansräkningens som Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige.

Riksbankens utlåning i amerikanska dollar resulterade i ett positivt räntenetto motsvarande 70 miljoner svenska kronor.

Lån till utländska centralbanker

Den utlåning i euro mot säkerheter i isländska kronor och lettiska lats som Riksbanken erbjöd Islands respektive Lettlands centralbank ingår som en del av Banktillgodohavanden och värdepapper på balansräkningens tillgångssida. Riksbanken finansierade utlåningen av euro genom att belåna sitt befintliga obligationsinnehav i valutareserven, vilket redovisas i posten Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige på skuldsidan i balansräkningens.

Lånen till de två centralbankerna påverkade Riksbankens räntenetto positivt – och i nästan lika stor omfattning – med ett totalt belopp motsvarande 4 miljoner svenska kronor.

Penningpolitiska tillgångar

Vid årsskiftet var den penningpolitiska repan noll eftersom det likviditetsunderskott som under lång tid hade funnits i banksystemet övergick till att bli ett överskott. Under hösten behövde Riksbanken i stället dra in likviditet från de penningpolitiska motparterna. Fram till i mitten av oktober, då repa upphörde, uppgick avkastningen på de penningpolitiska tillgångarna till 91 miljoner kronor.

LÅN PÅ SÄRSKILDA VILLKOR

Finansieringen av krediterna till Kaupthing Bank Sverige AB och Carnegie Investment Bank AB redovisas i balansräkningens på skuldsidan i posterna Emmitterade skuldcertifikat respektive Finjusterande transaktioner.

Utlåningen till de två svenska bankerna genererade ett räntenetto på sammanlagt 43 miljoner kronor, varav 38 miljoner kronor hänförs till krediten till Kaupthing och 5 miljoner kronor till krediten till Carnegie. Krediten till Carnegie återbetalades den 10 november av Riksgälden som då blev ägare till banken.

AVKASTNING I DEN STRATEGISKA FÖRVALTNINGEN

Marknadsvärdet på Riksbankens guld- och valutareserv var drygt 220 miljarder kronor vid årets slut.

Valutareserven

Värdet på valutareserven var 187,0 miljarder kronor vid årets slut. Den totala avkastningen uppgick till 33,0 miljarder kronor. Kronan försvagades kraftigt mot flertalet valutor i reserven, vilket bidrog med 15,6 miljarder kronor till den totala avkastningen för valutareserven. Exklusive valutakurseffekter blev avkastningen 17,4 miljarder kronor eller 10,9 procent. Den accelererande turbulensen på de finansiella marknaderna under året innebar att avkastningen blev bättre än förväntat.

Sedan oktober ger Riksbanken ut riksbankscertifikat som ersätter den penningpolitiska repån. De nya certifikaten har en löptid på sju dagar och ska bidra till att underlätta den svenska finansmarknadens funktionssätt. Riksbankscertifikaten ingår bland ordinarie instrument för implementering av penningpolitiken.

TABELL 5

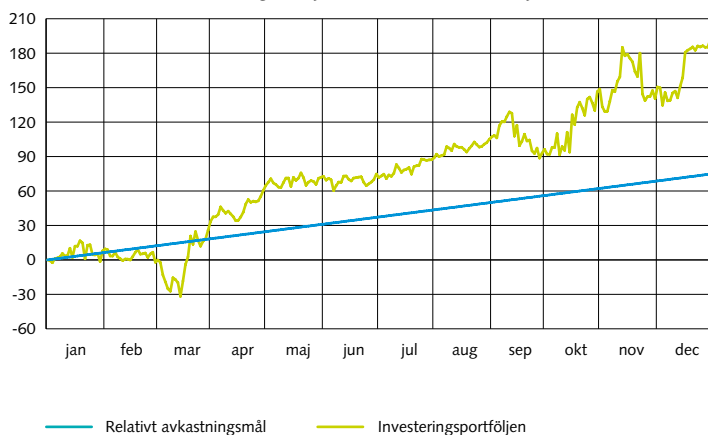
Avkastning i Riksbankens tillgångsförvaltning 2008

	Marknadsvärde (mnsek)	Avkastning (mnsek)	Avkastning exkl. valutaeffekt (mnsek)	Avkastning exkl. valutaeffekt (%)
Valutareserv	187 046	32 981	17 375	10,93
Guldreserv	29 976	6 252	-63	-0,25
Övriga tillgångar	3 284	106	16	0,78
Totalt	220 306	39 339	17 328	9,27

Källa: Riksbanken.

DIAGRAM 20

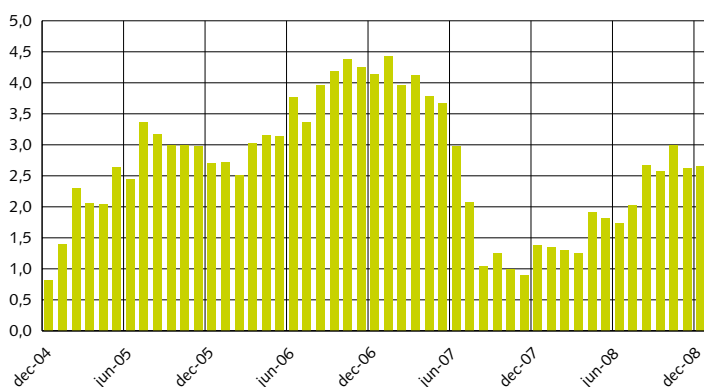
Valutareservens avkastning över jämförelseindex 2008, miljoner kronor.

Källa: Riksbanken.

DIAGRAM 21

Valutareservens informationskvot 2005 – 2008.

Källa: Riksbanken.

Guldreserven

Riksbanken sålde under året 11,75 ton guld till ett värde av 2,2 miljarder kronor inom ramen för Central Bank Gold Agreement. Trots försäljningen ökade värdet på Riksbankens guldinnehav med 4,1 miljarder kronor till 30,0 miljarder kronor. Ökningen förklaras av positiva guldpris- och valutaeffekter.

Övriga tillgångar

Vid årsskiftet var det samlade värdet på de övriga tillgångarna 3,3 miljarder kronor. Avkastningen på dessa tillgångar, exklusive valutaeffekter, uppgick samtidigt till 16 miljoner kronor.

AVKASTNING I DEN TAKTISKA FÖRVALTNINGEN

2008 var ett turbulent år på de finansiella marknaderna. Till följd av denna turbulens ökade intäkterna från Riksbankens utlåning av värdepapper markant. Avkastningen i den taktiska förvaltningen uppgick vid årets slut till 191,8 miljoner kronor över jämförelseindex. Det är väsentligt högre än målet om en avkastning på 75 miljoner kronor över jämförelseindex (se diagram 20).

Relationen mellan avkastningen på Riksbankens portfölj i förhållande till Riksbankens jämförelseindex och spridningen i dessa avkastningsdifferenser (portföljens aktiva risk), den så kallade informationskvoten, ökade successivt under 2008 (se diagram 21). Informationskvoten visade varje månad värden över noll, vilket innebär att det var lönsamt att avvika från index.

RISKER I TILLGÅNGSFÖRVALTNINGEN

Höstens turbulens på de finansiella marknaderna påverkade Riksbankens riskexponering i stor

utsträckning. De extremt volatila ränte- och valutamarknaderna medförde att de tidigare relativt stabila riskindikatorerna nådde extremnivåer. Samtidigt föll marknadsräntorna kraftigt och den svenska kronan försvagades väsentligt mot flertalet av de portföljvalutor som Riksbanken investerar i.

Den sammanlagda effekten av de dramatiska ränte- och valutaförändringarna blev att marknadsvärdet på Riksbankens finansiella tillgångar ökade markant. Detta fick till följd att exponeringarna mot emittenter (länder) och motparter ökade. Den ökade exponeringen skedde i räntebärande tillgångar med förhållandevis hög likviditet och låg risk. Riksbanken drabbades inte av kreditförluster i de utländska investeringarna.

Det ökade marknadsvärdet på Riksbankens finansiella tillgångar och den högre volatiliteten på ränte- och valutamarknaderna medförde att även variationen i avkastningen på de finansiella tillgångarna blev större (se diagram 14). Därmed ökade marknadsrisken – mätt som Value-at-Risk – väsentligt (se diagram 22).

Även guldpriset varierade kraftigt, vilket ökade guldportföljens marknadsrisk.

Relativ-var för den taktiska förvaltningen uppgick i genomsnitt till knappt 160 miljoner kronor under året.

Riksbankens åtgärder för att öka likviditeten på den svenska finansmarknaden medförde att kreditriskerna och de operativa riskerna i förvaltningen av de finansiella tillgångarna blev högre.

De operativa riskerna ökade samtidigt till följd av större arbetsbelastning, höjd beredskap och nya typer av transaktionsflöden.

Riksbanken drabbades dock inte av några kreditförluster som kan hänföras till de extraordinära åtgärderna under finanskrisen, och kunde

hantera de ökade operativa riskerna på ett tillfredsställande sätt.

KOSTNADER FÖR FÖRVALTNINGEN

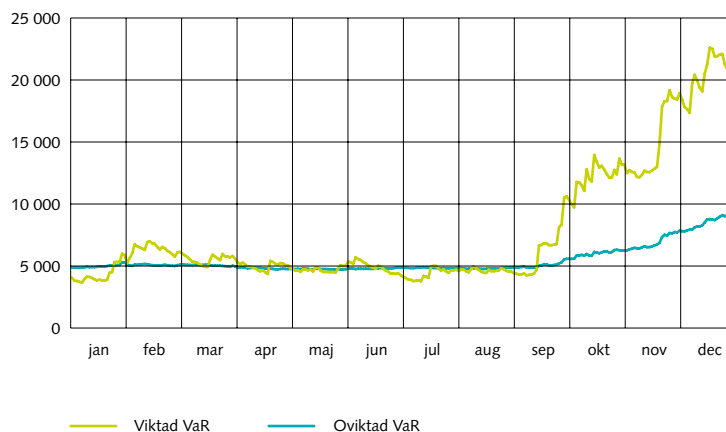
Utöver transaktionskostnader, som belastar kapitalets avkastning, var kostnaderna för kapitalförvaltningen 88 miljoner kronor 2008. Det motsvarar knappt 0,05 procent av förvaltad kapital.

Enligt konsultbolaget McKinsey & Company låg Riksbankens förvaltningskostnader i linje med motsvarande kostnader hos andra liknande förvaltare. Det framgår av bolagets årliga studie över kostnader hos ett antal kapitalförvaltare.

Riksbanken ingår i studien sedan 2005.

DIAGRAM 22

Value-at-Risk för guld- och valutareserven exklusive fordringar i SDR och penningpolitisk repa 2008, miljoner kronor.

Anm. Diagrammet visar två olika VaR-serier. Den ena serien (blå) visar oviktad VaR där historiska prisrörelser ges samma vikt. I den viktade serien (grön) ges prisrörelser nära i tiden en större vikt än rörelser längre tillbaka i tiden, vilket innebär att förändringar på de finansiella marknaderna får ett snabbare och tydligare genomslag i VaR-beräkningarna.

Källa: Riksbanken.

■ Statistik

Produktion av finansmarknadsstatistik och betalningsbalansstatistik utförs enligt avtal av Statistiska centralbyrån (SCB). Riksbanken ansvarar emellertid för att säkra kvaliteten och utveckla innehållet i statistiken. Under 2008 inleddes ett samarbete mellan Riksbanken och SCB bland annat för att se över de blanketter som används för att rapportera statistik.

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken löpande offentliggöra statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden. Riksbanken ansvarar för statistik som rör betalningsbalansen, finansmarknaden samt räntor och valutor. Statistiken över betalningsbalansen omfattar information om bland annat bytesbalansen och kapitalflödena. Finansmarknadsstatistiken innehåller uppgifter om såväl hushållens och företagens skuldsättning som penningmängden.

Statistiken över såväl finansmarknaden som betalningsbalansen produceras och publiceras av SCB. Riksbanken har dock ansvaret för statistikens kvalitet, innehåll och utveckling.

Statistik över räntor och valutor produceras och publiceras dagligen av Riksbanken. Riksbanken samlar därutöver in daglig omsättningsstatistik från primära penningpolitiska motparter och motparter i valutatransaktioner.

Verksamheten 2008

I Riksbankens statistikarbete ingår att återkommande upphandla produktionen och avgöra

ambitionsnivån för statistiken över finansmarknaden och betalningsbalansen. Riksbanken är också ansvarig för att den svenska statistiken efterlever de internationella krav som finns för statistiken på dessa områden och deltar i det internationella samarbetet kring dessa frågor.

Under 2008 inleddes ett arbete med att tillsammans med SCB se över flertalet av de blanketter som används för inrapportering av finansmarknadsstatistiken. En översyn är nödvändig främst på grund av förändringar i Europeiska centralbankens (ECB:s) regelverk för statistik. Samtidigt utreds även om det finns andra behov av förändringar, till exempel nya nationella behov eller möjligheter att förbättra och förenkla blanketterna. Blankettöversynen kommer att avslutas 2009 och de nya blanketterna tas i bruk 2010.

SCB tog över produktionen av betalningsbalansstatistiken i augusti 2007. Under 2008 påbörjades ett samarbete mellan Riksbanken och SCB för att planera inför kommande förändringar i den internationella standarden för definitioner i och presentation av statistiken över betalningsbalansen.

Uppföljning

Publiceringen av statistiken över betalningsbalansen och finansmarknaden följer en i förväg uppgjord tidsplan. Ett trettiotal publiceringar genomfördes under året, samtliga enligt tidsplanen.

På grund av problem med ett nytt datastöd uppstod det under 2007 tillfälliga störningar som innebar att statistiken över betalningsbalansen inte innehöll samtliga tidsserier då den publicerades. Den internationella rapporteringen försenades därmed. Dessa brister har, främst under slutet av 2008, till största delen avhjälpats.

Riksbanken beslutade om ett särskilt program för krediter i svenska kronor mot säkerhet för att ge bankerna bättre möjligheter att planera sin likviditetsförsörjning under den pågående finanskrisen.

■ Internationellt samarbete

Den globala finansiella krisen under 2008 illustrerade på ett påtagligt sätt sårbarheter i det internationella finansiella systemet och vikten av bra samarbete mellan länder, särskilt i kris-situationer. Utvecklingen visade också tydligt hur beroende den svenska ekonomin och Riksbanken är av omvärlden. Det övergripande strategiska målet för Riksbankens deltagande i internationellt samarbete är att bidra till internationell prisstabilitet och finansiell stabilitet samt effektiv regelbildning. Sedan flera år tillbaka prioriterar Riksbanken särskilt att stärka formerna för finansiell krishantering och att främja en balanserad finansiell integration.

I likhet med andra länders centralbanker är Riksbanken delägare eller medlem i ett antal internationella organisationer med uppdrag som rör ekonomiska och finansiella frågor. Till exempel svarar Riksbanken för Sveriges kapitalinsats i Internationella valutafonden (IMF), är delägare i Bank for International Settlements (BIS) och bidrar till finansieringen av Europeiska centralbanken (ECB). Riksbanken medverkar också i andra internationella sammanslutningar som involverar centralbanker i samarbetet, inte minst inom Europeiska unionen (EU). Samarbetet ställer krav på att Riksbanken aktivt kan medverka i organisationernas arbete. Sammantaget är Riksbanken representerad i cirka 130 internationella kommittéer och arbetsgrupper.

Riksbanken ger även experthjälp för uppbyggnad av verksamheten i centralbankerna i några utvecklingsländer. Detta finansieras av Sida.

Som ett led i det internationella samarbetet anordnar Riksbanken från tid till annan forskningskonferenser i ämnen av intresse för centralbanker.

Verksamheten 2008

I slutet av 2007 konkretiserade direktionen det övergripande strategiska målet för Riksbankens internationella arbete. För det första lade direktionen fast grundläggande principer för bankens ställningstaganden i internationella policyfrågor. I linje med dessa har Riksbanken verkat för öppenhet och transparens, marknadskonforma lösningar, kostnadseffektivitet i det internationella samarbetet samt likabehandling mellan länder.

För det andra preciserade direktionen ett antal profilfrågor som Riksbanken särskilt vill påverka,

Profilfrågor i Riksbankens internationella arbete

Finansiell stabilitet

- Förbättra förutsättningarna för internationell krishantering.
- Vidareutveckla metoder och modeller för analys av finansiell stabilitet.
- Främja den gränsöverskridande finansiella integrationen.

Makroekonomi och prisstabilitet

- Verka för öppenhet och tydlighet i penningpolitiken avseende såväl kommunikation som beslut.
- Bevaka att tillämpningen av konvergenskriterierna inte försvårar en eventuell framtida svensk anslutning till euroområdet.
- Främja ett effektivt resursutnyttjande i statistikproduktionen.
- Förbättra förståelsen för vilka faktorer som påverkar produktivitetens utvecklingen.
- Förbättra förståelsen för hur den institutionella strukturen för ekonomisk-politiskt beslutsfattande påverkar den makroekonomiska utvecklingen.

Övriga profilområden och profilfrågor

- Vidareutveckla tänkandet kring hur den penningpolitiska analysen och analysen av den finansiella stabiliteten ska kunna integreras bättre.
- Vidareutveckla analysen av hur styr- och organisationsformer inverkar på centralbankers och internationella organisationers resultat.

lära sig mer om eller dela med sig av kunskaper och erfarenheter om. De frågor som banken tydligast prioriterat under året är att förbättra internationell krishantering och att främja en balanserad gränsöverskridande finansiell integration.

För det tredje formulerade direktionen förslag till mål för de internationella organisationernas arbete och för hur de bör bedriva sin verksamhet. Särskilt EU-arbetet med finansiella frågor och det nordisk-baltiska samarbetet i IMF har prioriterats under året.

Vidare inledde Riksbanken under året ett samarbete för experthjälp till centralbanken i Kenya. Programmen med centralbankerna i Albanien, Uganda och Vietnam fortsatte, medan programmet med Sri Lankas centralbank varit vilande under året.

Riksbanken arrangerade i september och oktober tre internationella forskningskonferenser om hushållens skuldsättning, prognosmetoder respektive transparensen i penningpolitiken.

Uppföljning

I samband med den akuta globala finanskrisen har företrädare för Riksbanken kommit att få viktiga roller som rådgivare i det internationella samarbetet, inte minst mot bakgrund av bankens kunskaper och erfarenheter från den svenska bankkrisen i början av 1990-talet. Riksbanken träffade avtal med centralbankerna på Island och i Lettland om att tillhandahålla euro mot nationell valuta och följde nära utformningen av de låneprogram som beslutades av IMF för dessa länder.

Direktionen bedömer att Riksbanken överlag har haft ett gott inflytande i det internationella samarbetet under året. Den mångåriga prioriteringen av internationell krishantering och finansiell integration har lett till flera framsteg på dessa områden.

Inom EU antog finansministrarna och centralbankscheferna under året en överenskommelse om hur berörda myndigheter ska samarbeta över gränserna vid finansiella kriser. Riksbanken hade aktivt medverkat i förhandlingarna om denna överenskommelse i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK). En annan viktig systemfråga som Riksbanken engagerat sig i är förstärkt samarbete för löpande tillsyn mellan berörda myndigheter inom EU. Finansministrarna och centralbankscheferna har enats om att nationella tillsynsmyndigheter vid sina beslut ska beakta konsekvenserna för den finansiella stabiliteten i

andra länder. Tillsynsmyndigheterna ska också organisera ett fastare inbördes samarbete kring de banker som har verksamhet i flera länder.

En tidsplan har vidare lagts fast för när en enhetlig rapportering för tillsynsändamål ska införas för finansiella institut.

Vidare har Riksbanken arbetat aktivt inom EU för att harmonisera reglerna för insättskydd. När den finansiella krisen slog till mot Europa kom en gemensam miniminivå på 50 000 euro för skyddet att etableras i samtliga EU-länder, och beslut fattades om att införa en harmoniserad nivå om 100 000 euro från 2011.

Under 2008 och 2009 är Sverige ordförande i den nordisk-baltiska valkretsen i IMF. Riksbanken har här i samråd med Finansdepartementet lett arbetet med att utforma gemensamma ståndpunkter i frågor av vikt för valkretsen. Sverige har särskilt värnat om att IMF ska vara ett effektivt och legitimt samarbetsorgan för frågor om internationell finansiell stabilitet och prisstabilitet. Sverige har därför arbetat för att medlemsländernas inflytande ska förändras i linje med utvecklingen av styrkeförhållandena i världsekonomin. I april nåddes en överenskommelse med en sådan inriktning om en justering av röstfördelningen inom IMF.

Sverige har också verkat för att IMF ska minska sina kostnader och få en stabil finansiering när inkomsterna från utlåningen minskar. Under året minskade IMF sin personalstyrka med närmare 20 procent, och en principöverenskommelse nåddes om IMF:s framtida finansiering.

Vidare har Sverige arbetat för att IMF ska integrera sin makroekonomiska och finansiella övervakning på ett bättre sätt och utveckla sina landanalyser genom att också fokusera på regioner där det finns banker med gränsöverskridande verksamhet. Denna inriktning för IMF:s framtida arbete fick stöd vid fondens årsmöte i oktober.

■ Organisation och styrning

Under 2008 arbetade Riksbanken vidare med att vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet i jämförelse med såväl andra centralbanker som andra myndigheter, akademiska institutioner och privata företag. Ett antal mindre förändringar i enhetsuppdelningen inom tre avdelningar genomfördes för att den organisatoriska strukturen bättre skulle överensstämma med verksamhetens behov. Riksbanken påbörjade dessutom en bred översyn av principerna och formerna för den löpande tillgångsförvaltningen.

Riksbankslagen, arbetsordningen och instruktionen lägger fast Riksbankens mål, uppdrag och organisation. Riksbankens vision anger övergripande mål och inriktning för verksamheten de närmaste tio åren i strävan att vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet för att bibehålla ett högt förtroende.

RIKSBANKENS VISION

Riksbankens vision berör organisation, kommunikation, kompetens och arbetsklimat. Den kan sammanfattas med att Riksbanken ska vara en organisation beredd till förändring som utför det den är mest lämpad för och utvärderar sin verksamhet. Riksbanken ska vara öppen och kommunicera på ett sådant sätt att en bred krets av utomstående kan tillgodogöra sig kunskap om bankens uppgifter och resultat. Banken ska ha professionella medarbetare med både hög spetskompetens och breda sakkunskaper samt stor förståelse för helhet och samband.

Enligt visionen ska banken också ha ett gott arbetsklimat som motiverar och engagerar. Riksbanken ska vara en arbetsplats att vara stolt över, där varje medarbetare har och tar ett eget ansvar och tydligt ser sitt bidrag till bankens övergripande mål. Det ska gå att kombinera arbete och privatliv på ett bra sätt.

STYRNING AV VERKSAMHET

Riksbankens interna verksamhetsstyrning byggs på en planeringskedja med en vision på lång sikt, strategiska mål på medellång sikt och en årlig verksamhetsplan som är kopplad till de strategiska målen och visionen. De strategiska

målen är navet i Riksbankens planering och uppföljning. Under 2008 var de indelade i sju verksamhetsområden: penningpolitik, finansiell stabilitet, betalningssystem, sedlar och mynt, kapitalförvaltning, statistik och bankgemensamt. Det bankgemensamma området var vidare uppdelat i sex målområden: kommunikation, personal, IT, ledning och styrning, administrativt stöd och service samt resurser. För varje mål finns en eller flera indikatorer som tillsammans ska ge en bild av hur det går för Riksbanken på området. Indikatorerna fungerar också som ett underlag för diskussioner om inriktning och prioriteringar.

Riksbanken är en decentraliserad organisation där avdelningscheferna ansvarar gentemot direktionen för styrning och kontroll av den egna verksamheten, dess effektivitet och riskhantering. På uppdrag av direktionen utför internrevisionsavdelningen en oberoende utvärdering av den operativa verksamhetens interna styrning och kontroll, riskhantering och ledningsprocesser.

Verksamheten 2008

Under året fortsatte arbetet med att uppnå målen i visionen och den strategiska planen genom att man bland annat anpassade den organisatoriska strukturen till verksamhetens behov. Ett antal mindre förändringar genomfördes för att säkra effektiva besluts- och beredningsprocesser samt rätt stöd och service internt.

En ny enhet inom avdelningen för finansiell stabilitet – enheten för låntagaranalys – inrättades i januari. Enhetens uppgift är att stärka Riksbankens operativa analysverksamhet genom att

tydligare fokusera på låntagarstruktur och kreditrisker hos de svenska bankerna.

I juli skapades inom stabsavdelningen en funktion för regeluppföljning. Funktionen ska vara ett stöd för verksamheten när det gäller uppföljning av regler och bidra till en tydligare struktur i det interna regelverket. Införandet av funktionen innebär ingen förändring av andra stödfunktioners uppgifter.

Serviceenheten och transport- och bevakningsenheten bildade i oktober en ny, gemensam enhet för bevakning och service inom den administrativa avdelningen. Sammanslagningen är en naturlig följd av de tidigare förändringar inom avdelningen som ledde till att de båda enheterna fick samma grunduppdrag och började hantera avtal med externa tjänsteleverantörer.

IT-avdelningens nätverks- och säkerhetsenhet lades ned i november. Enhetens uppgifter fördelades på de återstående fem enheterna inom avdelningen för att organisationen skulle bli bättre anpassad till nya arbetsuppgifter inom verksamheten.

Avdelningen för kapitalförvaltning fick i december två nya enheter – back office-enheten och RIX-enheten. Enheterna bildades genom en uppdelning av enheten för affärsstöd och betalningsservice för att renodla ansvaret för arbete med två omfattande och verksamhetskritiska områden.

I november introducerade Riksbanken ett utlåningsprogram med företagscertifikat som säkerhet. Programmet ska underlätta för banker att låna ut pengar till större icke-finansiella företag och därmed förbättra företagens finansiering.

En bred översyn av Riksbankens kapitalförvaltning påbörjades under våren. Översynen fokuserar på kapitalförvaltningens strategiska inriktning dels utifrån förslagen i utredningen om Riksbankens finansiella oberoende, dels mot bakgrund av de senaste årens erfarenheter av centralbankernas tillgångsförvaltning. Detta innefattar bland annat att utreda principer för tillgångarnas sammansättning, inklusive omfattningen av valutarisk. Även formerna för den löpande förvaltningen av Riksbankens finansiella tillgångar ses över.

Uppföljning

Under året arbetade Riksbanken aktivt med att följa visionen och den strategiska planen.

Direktionen fick två uppföljningsrapporter som innehåller status för indikatorerna, de prioriterade handlingsplanerna och budgeten.

Totalt användes 64 indikatorer i 2008 års verksamhetsplan. Av de som var möjliga att på något sätt utvärdera visade flertalet på ett godkänt resultat under första delen av året. Ett exempel då Riksbanken inte nådde målet är tillgängligheten i RIX-systemet. På grund av en allvarlig störning i maj 2008 blev tillgängligheten sammantaget över året något lägre än målet. Årets medarbetarundersökning visade vidare att Riksbanken inte nådde målet om balans mellan arbete och fritid. Dessutom pekade uppföljningen av de prioriterade handlingsplanerna för 2008 på många förseningar i utvecklingsarbetet till följd av allt merarbete med att hantera den finansiella krisen och det svåra penningpolitiska läget under året.

Riksbanken mäter också hur väl banken nått målen genom externa undersökningar. Ett exempel på detta är SOM-institutets årliga undersökning där man kartlägger den svenska allmänhetens vanor och attityder kring samhälle, politik och medier. I 2008 års mätning svarade 51 procent att de har mycket stort eller ganska stort förtroende för Riksbanken. Banken ligger därmed på fjärde plats bland svenska samhällsinstitutioner efter sjukvården, polisen och universitet/högskolor. Det är en förbättring jämfört med året innan då Riksbanken placerades på femte plats i och med att 48 procent av de till-

frågade hade mycket stort eller ganska stort förtroende för banken.

Flera av de strategiska målen anger också att viktiga målgrupper ska ha högt förtroende för Riksbanken. Bland dessa finns riksdagens ledamöter, de finansiella marknaderna samt andra myndigheter. Som en följd av den målgruppsanalys som genomfördes 2007 påbörjade Riksbanken 2008 arbetet med särskilda satsningar på vissa målgrupper i syfte att öka deras kunskaper om Riksbanken och därmed på sikt stärka deras förtroende för Riksbanken. Som en del i detta arbete har Riksbanken påbörjat en särskild satsning för att öka riksdagsledamöternas kunskap om Riksbankens roll i samhällsekonomin.

Den nya enhetsuppdelningen inom fyra avdelningar genomfördes för att den organisatoriska strukturen bättre skulle överensstämma med verksamhetens behov. Den följer därmed de förändringar i organisationen som skedde året innan i syfte att skapa bättre förutsättningar att uppnå målen utifrån visionens krav på effektivitet och kvalitet.

Genom att en ny enhet inrättades inom avdelningen för finansiell stabilitet skapas grunden för en bättre förståelse för utvecklingen på de finansiella marknaderna. Därmed bidrar enheten till att utveckla en mer optimal och effektiv analysprocess inom policyområdet. Riksbankens affärsstöd och betalningsservice till bankerna blir dessutom mer effektiv med en ny enhetsstruktur på avdelningen för kapitalförvaltning. Den nya

enhetsuppdelningen på administrativa avdelningen och IT-avdelningen säkerställer samtidigt förutsättningarna för att uppnå målen om rätt internt stöd och service.

Riksbankens organisation

Riksbanken var organiserad i sju avdelningar under 2008. Tre av avdelningarna hade direkt inriktning mot bankens huvuduppgifter: avdelningen för penningpolitik, avdelningen för finansiell stabilitet och avdelningen för kapitalförvaltning.

En ledningsgrupp bestående av cheferna för samtliga avdelningar utom internrevisionsavdelningen har till uppgift att samordna och följa upp verksamheten. Chefen för stabsavdelningen är ordförande i ledningsgruppen.

RIKSBANKENS AVDELNINGAR

Administrativa avdelningen

Administrativa avdelningen ansvarar för Riksbankens arbete med kontantförsörjning, personalutveckling och kompetensförsörjning, kontors- och fastighetsservice, transporter, säkerhet, underlag för budget, redovisning samt löne- och ekonomisystem.

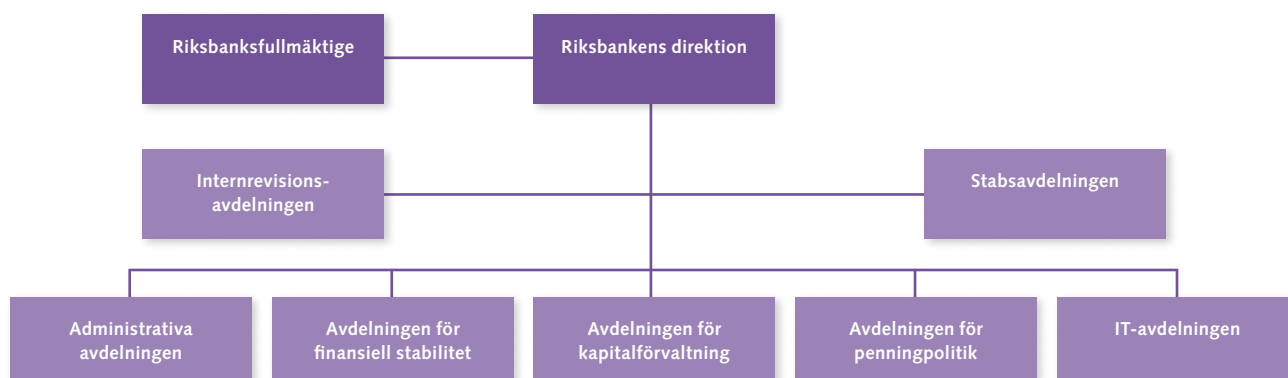
Avdelningschef: Agneta Rönström

Antal årsarbetskrafter: 83

Avdelningen för finansiell stabilitet

Avdelningen för finansiell stabilitet ansvarar för analysen av det finansiella systemets stabilitet och

FIGUR 2
Riksbankens organisation från den 1 januari 2008

effektivitet. Den ger underlag för de beslut som fattas för att klara uppdraget att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Avdelningen analyserar löpande risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Av särskild betydelse i analysen är storbankerna. Avdelningen ansvarar även för kontroll av de risker som uppstår i Riksbankens finansiella verksamhet. Vidare ansvarar avdelningen för analysen av aktie- och kreditmarknaderna och marknadsstrukturen.

Avdelningschef: Mattias Persson

Antal årsarbetskrafter: 45

Avdelningen för kapitalförvaltning

Avdelningen för kapitalförvaltning arbetar med att förvalta Riksbankens tillgångar i guld och utländsk valuta. Den administrerar och avvecklar transaktioner i Riksbankens guld- och valutareservförvaltning samt utvärderar och mäter löpande resultat och risker inom förvaltningen av guld- och valutareserven. Dessutom ansvarar avdelningen för Riksbankens betalningssystem (RIX) för stora betalningar mellan bankerna.

Avdelningschef: Sophie Degenne

Antal årsarbetskrafter: 34

Avdelningen för penningpolitik

Avdelningen för penningpolitik ansvarar för den ekonomiska analys som ger underlag för de beslut som fattas för att uppfylla målet om ett fast penningvärde. Den genomför också penning- och valutapolitiska operationer i enlighet med de penningpolitiska besluten. Dessutom har avdelningen huvudansvaret för all analys av räntor och valutakurser. Avdelningen följer och analyserar konjunktur- och prisutvecklingen samt ansvarar för statistik över finansmarknaden och betalningsbalansen. Inom avdelningen finns även Riksbankens forskningsenhet.

Avdelningschef: Anders Vredin

Antal årsarbetskrafter: 69

Internrevisionsavdelningen

Internrevisionsavdelningen granskar och bedömer om riskhantering samt styrnings- och ledningsprocesser är ändamålsenliga med hänsyn till målen för Riksbankens verksamhet.

Avdelningschef: Patrick Bailey

Antal årsarbetskrafter: 4

IT-avdelningen

IT-avdelningens uppdrag är att tillhandahålla ett kostnadseffektivt och användarorienterat IT-stöd till Riksbankens olika verksamhetsdelar. Avdelningen arbetar främst med IT-systemets arkitektur och infrastruktur. Den ansvarar för drift, underhåll, inköp, ändring och anpassning av applikationer och system samt för övergripande IT-säkerhet och persondatormiljö.

Avdelningschef: Hans Ohlson

Antal årsarbetskrafter: 66

Stabsavdelningen

Stabsavdelningen ansvarar för att samordna den löpande verksamheten och stödja direktionens styrning och kontroll samt strategiska utveckling av bankens verksamhet. Avdelningen är också kansli åt fullmäktige, direktionen och ledningsgruppen. Vidare samordnar avdelningen Riksbankens informationsarbete och det internationella arbetet samt handlägger juridiska frågor. Inom avdelningen finns också funktioner för regeluppföljning och kontinuitetssamordning.

Avdelningschef: Kai Barvell

Antal årsarbetskrafter: 41

Antal årsarbetskrafter avser antalet vid årets slut.

■ Medarbetare

Riksbanken har under året fortsatt sin satsning på ledarskapet i form av löpande kompetensutveckling och genom att en chefpolicy har fastställts. Den årliga medarbetarundersökningen visade att medarbetarna upplever att de arbetar mot tydliga mål och att det är högt i tak på Riksbanken.

Riksbanken strävar efter att vara en attraktiv arbetsplats som tar till vara medarbetarnas motivation, effektivitet och arbetsglädje. Samtliga medarbetare ska känna sig delaktiga i arbetet och förstå vilken betydelse den egna arbetsinsatsen har för organisationen.

MER EFFEKTIV ORGANISATION

Under hösten 2008 genomfördes en medarbetarundersökning som visar att medarbetarna upplever att de arbetar mot tydliga mål och att det är högt i tak på Riksbanken.

Resultaten inom samtliga mätområden – arbetsorganisation, ledarskap, organisationsklimat, personlig arbetssituation och handlingskraft – har förbättrats jämfört med föregående år. De goda resultaten innebär att Riksbankens medarbetarindex nu uppgår till 72 på en 100-gradig skala. Förbättringen kan förklaras med att Riksbanken bedrivit ett aktivt utvecklingsarbete på alla nivåer i organisationen utifrån förra årets resultat.

Undersökningen visar samtidigt att arbetsbelastningen ökat och att medarbetarna upplever en högre stressnivå än tidigare. Den upplevda stressnivån kan inte helt förklaras av arbetsbördan i samband med finanskrisen. Därför kommer Riksbanken att titta närmare på vad som bidragit till utvecklingen. Samtidigt ska Riksbanken fokusera på att ytterligare effektivisera arbetsrutinerna. För att ge medarbetarna verktyg att hantera stressiga situationer har ett samarbete med företagshälsovården dessutom inletts.

FORTSATT SATSNING PÅ LEDARSKAPET

Ett väl fungerande ledarskap är av stor betydelse för medarbetarnas trivsel, motivation och arbetsprestation. Därmed är ledarskapet avgörande för hur väl en organisation lyckas utföra sina uppgifter och uppnå sina mål.

Riksbanken har under ett antal år arbetat aktivt och målinriktat för att ge cheferna en så bra grund som möjligt för att utöva ett gott ledarskap. Samtliga chefer har löpande fått kompetensutveckling där fokus legat på kommunikation och praktisk träning. Satsningen på ledarskapet har även resulterat i att en chefpolicy har fastställts. Policyn innehåller en beskrivning av hur cheferna förväntas agera i syfte att skapa rätt förutsätt-

Den 4 december sänkte Riksbanken reporäntan med 1,75 procentenheter till 2,0 procent. Det är den största sänkningen av reporäntan sedan den infördes som Riksbankens viktigaste styrrenta 1994.

ningar för medarbetarna att uppnå verksamhetens mål.

Ledarskapet är ett av de områden som förbättrats mest i 2008 års medarbetarundersökning. Undersökningen visar att 89 procent av Riksbankens anställda känner förtroende för sin närmaste chef. Medarbetarnas förtroende för riksbankschefen och direktionen är fortsatt stort.

FRISKARE MEDARBETARE

Sjukfrånvaron bland Riksbankens anställda var 2,4 procent under 2008, vilket är en minskning med 1,8 procentenheter jämfört med 2007.

Riksbanken har som ambition att tillhandahålla en aktiv och mångsidig friskvård som ska inspirera medarbetarna till goda levnadsvanor för att uppnå och behålla en god hälsa.

Medarbetarna erbjuds bland annat att delta i olika träningsformer med utbildade instruktörer och lyssna till föreläsningar om kost och hälsa. Under året har även program för viktminskning och rökavvänjning genomförts.

■ Ledning

Riksbankens direktion

Riksbanken leds av en direktion som har följande sex ledamöter:

*Stefan Ingves, mandatperiod sex år
från den 1 januari 2006*

Stefan Ingves är riksbankschef och ordförande i direktionen. Ingves är chef över avdelningscheferna och har ansvar för att lägga fram förslag om tillsättning av de tjänster som beslutas av direktionen. Ingves är medlem i ECB:s allmänna råd och ledamot av BIS styrelse. Han är också Sveriges guvernör i IMF. Ingves är ekonomie doktor och var fram till att han tillträdde som riksbankschef chef för avdelningen för monetära och finansiella system på IMF.

Dessförinnan har han bland annat varit vice riksbankschef, generaldirektör vid Bankstödsnämnden, finansråd och chef för finansmarknadsavdelningen på Finansdepartementet.

*Svante Öberg, mandatperiod sex år
från den 1 januari 2006*

Svante Öberg är förste vice riksbankschef sedan den 2 februari 2009. Han representerar Riksbanken i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté och i ECB:s internationella kommitté.

Öberg är nationalekonom och var fram till att han tillträdde som vice riksbankschef generaldirektör för Statistiska centralbyrån. Dessförinnan har han bland annat varit generaldirektör för Konjunkturinstitutet, statssekreterare på Finansdepartementet och rådgivare på IMF.

*Lars Nyberg, mandatperiod sex år
från den 1 januari 2006*

Lars Nyberg är vice riksbankschef. Han är av regeringen utsedd ledamot av Finansinspektionens styrelse samt Riksbankens representant i G10:s kommitté för det globala finansiella systemet och i ECB:s kommitté för banktillsyn. Nyberg har uppdraget att företräda Riksbanken inom området finansiell stabilitet. Nyberg är docent i nationalekonomi och har tidigare bland annat varit vice vd i Handelsbanken och Föreningssparbanken samt vd i Länsförsäkringsbolagens förening.

*Lars E.O. Svensson, mandatperiod sex år
från den 21 maj 2007*

Lars E.O. Svensson är vice riksbankschef. Han representerar Riksbanken i OECD:s kommitté WP3. Svensson är professor vid Princeton University (tjänstledig). Dessförinnan var han professor vid Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet. Han var vetenskaplig rådgivare hos Riksbanken 1990–2007.

*Barbro Wickman-Parak, mandatperiod sex år
från den 21 maj 2007*

Barbro Wickman-Parak är vice riksbankschef. Hon är ställföreträdare för riksbankschefen i den nordisk-baltiska valkretsens kommitté för IMF-samarbetet. Wickman-Parak är nationalekonom och har tidigare bland annat varit chefsökonom i bostadsfinansieringsföretaget SBAB och har dessförinnan lång erfarenhet som ekonom från Konjunkturinstitutet och Postens ekonomiska sekretariat.

Stefan Ingves

Svante Öberg

Lars Nyberg

Lars E O Svensson

Barbro Wickman-Parak

Ledamot som lämnade sin befattning vid årsskiftet 2008/09:

Irma Rosenberg, mandatperiod sex år från den 1 januari 2003

Irma Rosenberg var förste vice riksbankschef. Rosenberg har haft uppdraget att företräda Riksbanken inom området penning- och valutapolitik. Hon var riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd och deltog i BIS centralbankschefsmöten och styrelsemöten tillsammans med riksbankschefen. Rosenberg är doktor i nationalekonomi och har arbetat som chefsekonom i bostadsfinansieringsföretaget SBAB och på Posten och Postgirot Bank. Dessförinnan var Rosenberg bland annat forskningschef och prognoschef på Konjunkturinstitutet. Rosenbergs mandatperiod löpte ut vid årsskiftet 2008/09.

DIREKTIONENS UPPGIFTER

Direktionen fattade i december 2007 beslut om ändringar i Riksbankens instruktion avseende bankens ledningsformer. Beslutet trädde i kraft den 1 januari 2008 och innebär att direktions gemensamma ansvar för bankens strate-

giska ledning understryks. Samtidigt delegerar direktionen – i egenskap av högsta beslutande organ – tydligare till riksbankschefen att leda och följa upp bankens administration och förvaltning.

Direktionens roll som strategisk beslutsfattare betonas genom att arbetet tydligare inriktas på centrala beslut om penning- och valutapolitiken samt betydelsefulla frågor inom området finansiell stabilitet och Riksbankens kapitalförvaltning. Direktionen fattar också de övergripande besluten om Riksbankens verksamhet såsom besluten om strategiska mål, verksamhetsplan och budget samt uppföljning av dessa. Samtidigt har riksbankschefen ett tydligt uppdrag att leda bankens dagliga operativa verksamhet, liksom ansvaret för att följa upp verksamheten mot fastställda planer och mot beslutad budget.

Den nya instruktionen innebär också att det tidigare sakansvar som direktionsledamöterna hade för vissa frågor har tagits bort. I stället är det vederbörande avdelningschef som bereder och lägger fram förslag eller underlag till direktionen i de ärenden som beslutas i direktionen. Direktionen har, i enlighet med instruktionen, gett uppdrag till två vice riksbankschefer att

inom olika verksamhetsområden eller i särskilda frågor företräda Riksbanken i Sverige och internationellt.

Direktionen fattar gemensamma beslut vid sina sammanträden. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande får närvara vid direktionens sammanträden med yttranderätt men utan förslags- och rösträtt. Enligt riksbankslagen ska Riksbanken informera regeringen inför alla viktiga penningpolitiska beslut.

Direktionen 2008

Direktionens arbete präglades under hösten 2008 starkt av den finansiella oron. Bland annat höll direktionen flera extra sammanträden då man behandlade frågor med anknytning till utvecklingen på de finansiella marknaderna. Under året höll direktionen totalt 38 sammanträden, varav 7 penningpolitiska sammanträden. Direktionsledamöterna höll 150 anföranden, varav 33 stycken var publicerade tal. Anförandena handlade bland annat om den aktuella penningpolitiken och konjunkturläget, finansiell stabilitet och finanskrisen.

Direktionen lämnar två gånger om året en skriftlig redogörelse för penningpolitiken till riksdagens finansutskott. Den då aktuella penningpolitiska rapporten används som redogörelse och kompletteras med en offentlig utfrågning av riksbankschefen i finansutskottet. Under året besökte riksbankschefen finansutskottet vid två sådana utfrågningar. Flera direktionsledamöter framträdde därutöver vid finansutskottets slutna sammanträden där de talade om finanskrisen och internationella frågor.

DIREKTIONSLEDAMÖTERNAS SIDOUPPDRAG

Om en direktionsledamot vill ta en anställning eller ett uppdrag vid sidan om anställningen vid Riksbanken måste detta godkännas av fullmäktige. Nedan ges en sammanställning av direktionsledamöternas sidouppdrag vid utgången av 2008. Dessa har godkänts av fullmäktige och ska prövas vartannat år.

Stefan Ingves

- Styrelseledamot i The Toronto International Leadership Centre for Financial Sector Supervision

Lars Nyberg

- Ledamot av Finansinspektionens styrelse

Lars E.O. Svensson

- Ledamot i Kungl. Vetenskapsakademien
- Medlem av Academia Europæa
- Ledamot i Finnish Academy of Science and Letters
- Ledamot i American Academy of Arts and Sciences
- Ledamot av Econometric Society
- Ledamot av European Economic Association
- "Research Associate" vid National Bureau of Economic Research
- "Research Fellow" vid Centre for Economic Policy Research

Riksbanksfullmäktige

Riksbanksfullmäktige har elva ledamöter och lika många suppleanter. Ledamöterna utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Fullmäktigeledamöter sedan den 17 oktober 2006 är Johan Gernandt (ordförande), Leif Pagrotsky (vice ordförande), Sinikka Bohlin, Peter Egardt, Susanne Eberstein, Bo Bernhardsson, Elizabeth Nyström, Anders Flanking, Karin Pilsäter, Kjell Nordström och Ebba Lindsö. Suppleanter är Anne-Katrine Dunker, Carin Lundberg, Stephan Tolstoy, Fredrik Olovsson, Lena Sommestad, Håkan Larsson och Tommy Waidelich. Under 2008 har suppleanterna Catharina Elmsäter-Svärd, Barbro Holmberg, Per Landgren och Johan Pehrson ersatts av Ulla Löfgren, Pär Nuder, Ulf Perbo och Carl B Hamilton.

RIKSBANKSFULLMÄKTIGES UPPGIFTER

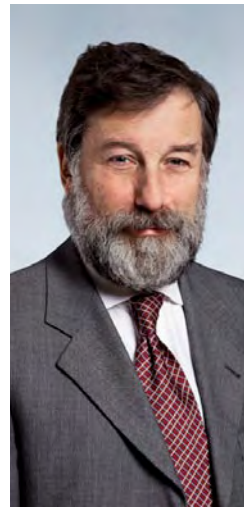
Fullmäktige utser ledamöter i direktionen och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Från den 1 juli 2008 utses direktionens ledamöter för en tid av fem eller sex år. Fullmäktige fastställer också Riksbankens arbetsordning samt beslutar om utformningen av sedlar och mynt.

En av fullmäktiges uppgifter är att löpande följa upp Riksbankens verksamhet och hur direktionsledamöterna bedriver verksamheten. Fullmäktige utövar kontroll bland annat genom att fullmäktiges ordförande och vice ordförande har närvaro- och yttranderätt på direktionens sammanträden, men inte förslags- och beslutsrätt. Fullmäktige har en revisionsenhet som bland annat granskar direktionsledamöternas tjänsteutövning och Riksbankens bokslutsarbete med inriktning på beräkningen av Riksbankens resultat. Revisionsenhetens arbete utförs av en extern auktoriserad revisor.

Fullmäktige kan lämna remissyttranden inom sitt verksamhetsområde och i samråd med direktionen lämna förslag till riksdagen och regeringen om ändringar i författningar eller andra åtgärder inom sitt ansvarsområde. Dessutom lämnar fullmäktige förslag till riksdagen och

Johan Gernandt

Leif Pagrotsky

Riksrevisionen om hur Riksbankens resultat ska disponeras.

Riksbanksfullmäktige 2008

Under 2008 sammanträdde fullmäktige vid elva tillfällen. Fullmäktige blev även inbjudna till extra informationsmöten med anledning av den finansiella oron samt till frukostmöten för information efter direktionens penningpolitiska beslut. Fullmäktige bjöds vidare in till informationsträffar tillsammans med ett antal av riksdagens utskott.

Under året har frågan om fullmäktiges kontrollfunktion diskuterats vad avser hur funktionen ska formuleras och hur den ytterligare ska utvecklas. Kontrollfunktionen är inte närmare preciserad i förarbeten eller av riksdagen. Fullmäktige har därför själv sökt reglera omfattningen av sin verksamhet. I samband med att fullmäktige har lämnat förslag till disposition av Riksbankens vinst i skrivelser till riksdagen varje år har fullmäktige bland annat också skrivit om sin kontrollerande verksamhet.

En del av fullmäktiges kontrollfunktion utgörs av fullmäktiges revisionsenhet. Revisionsenheten har arbetat i enlighet med revisionsplanen för 2008 och granskade direktionsledamöternas tjänsteutövning, ett periodbokslut med avseende på principer, rapportering och uppföljning samt Riksbankens förslag till vinstdisposition. Fullmäktiges revisionsenhet gjorde även en granskning av ny attestordning och resekostna-

Sinikka Bohlin

Peter Egardt

Susanne Eberstein

Bo Bernhardsson

der för forskningsändamål samt påbörjade en registeranalys av värdepapperstransaktioner. Granskningarna har inte lett till några anmärkningar. Fullmäktige fick även information om Riksrevisionens granskning av Riksbankens verksamhet.

I början av 2008 lämnade fullmäktige tillsammans med direktionen ett remissyttrande till Finansdepartementet om Riksbankens finansiella oberoende, en av regeringen tillsatt utredning om Riksbankens kapitalstruktur och vinstdisposition. Fullmäktige informerades därutöver om Riksbankens interna utredningsarbete om bankens tillgångsförvaltning. I samråd med direktionen beslutade fullmäktige om en skrivelse till riksdagen med framställning om medgivande till ytterligare förlängning av Sveriges deltagande i IMF:s lånearrangemang, NAB. Fullmäktige beslutade även i samråd med direktionen om en skrivelse till riksdagen om medgivande för Riksbanken att delta i IMF:s finansieringslösning av Liberias skuld till IMF. Vidare beslutade fullmäktige i samråd med direktionen om en skrivelse till regeringen om undantag från lagen om offentlig upphandling vid upphandlingar under perioden 2009–2011 samt om en skrivelse till riksdagen med förslag till lag om 50-öresmyntets upphörande som lagligt betalningsmedel.

Fyra ledamöter i fullmäktige ingår i Gruppen för minnesmynt, en beredningsgrupp som Riksbanken inrättat. I denna deltar även statsheraldikern samt företrädare för Konstakademien,

Kungliga Myntkabinetten och Nationalmuseum. Gruppen ska förbereda förslag till motiv för utgivning av minnesmynt. I mars beslutade fullmäktige att utöka gruppens uppdrag till att gälla även utformningsfrågor för bruksmynt och sedlar samt att byta namn på gruppen till Beredningsgruppen för utformning av sedlar och mynt. Fullmäktige beslutade vidare under året om utformning av en specialpräglad enkrona för utgivning 2009 med anledning av 200-årsminnet av freden 1809 då Finland skildes från Sverige. Direktionen informerade även fullmäktige om den pågående översynen av den svenska sedel- och myntserien. Beredningsgruppen för utformning av sedlar och mynt har särskilt diskuterat dessa frågor.

Fullmäktige beslutade även i oktober att till riksdagens valberedning föreslå Sarah McPhee till ny styrelseledamot i Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Ordförande och vice ordförande i fullmäktige följde under året direktionens arbete, bland annat genom att delta i direktionens sammanträden. Ledamöterna i direktionen har normalt deltagit i fullmäktiges sammanträden. Fullmäktige har dessutom regelbundet fått redogörelser för verksamheten från direktionen. Direktionen lämnade bland annat redogörelser för den aktuella penningpolitiken och för arbetet med övervakning av stabiliteten i det finansiella systemet. Fullmäktige fick också löpande information om läget på de finansiella marknaderna samt om de

Elizabeth Nyström

Anders Flanking

Karin Pilsäter

Kjell Nordström

Ebba Lindsö

åtgärder som Riksbanken vidtog i samband med den finansiella krisen. Fullmäktige fick vidare information om budget, verksamhetsplan, utveckling av risk och resultat i tillgångsförvaltningen, utfallet i övrigt av verksamheten samt internrevisionens verksamhet.

Fullmäktige har blivit informerade om de remissyttranden direktionen beslutade om under året. Direktionen informerade även fullmäktige om viktiga internationella möten med till exempel Internationella valutafonden (IMF) och det informella Ekofinrådet.

Under året informerade direktionen om arbetet med att inrätta en funktion för regeluppföljning i Riksbanken samt arbetet med att utveckla och förbättra Riksbankens interna regelverk. Fullmäktige fick även information om arbetet med att införa ett nytt betalningssystem, FRIX, i Sverige.

Fullmäktige behandlade under året frågor om direktionsledamöternas anställningsvillkor, personallån och sidouppdrag. Frågan om fullmäktiges kontrollfunktion diskuterades också.

I fullmäktiges löpande uppföljning av direktionens ledamöternas arbete har inte framkommit något som föranlett fullmäktige att rikta någon anmärkning mot deras tjänsteutövning.

■ Redovisningsprinciper

Riksbankens balansräkning och resultaträkning har upprättats enligt riksbankslagen med tillämpning av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank fastställda av direktionen den 5 november 2008 (dnr 2008-786-ADM).

Reglerna för löpande bokföring är hämtade från förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring och reglerna för årsredovisning från Europeiska centralbankssystemets riktlinjer för redovisning (ECB/2006/16). Riksbanken ska enligt riksbankslagen, 10 kap. 3 §, i tillämpliga delar tillämpa Europeiska centralbankssystemets riktlinjer för redovisning.

ÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Den 5 november 2008 kompletterade direktionen Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank med ikraftträdande per den 31 december 2008. Kompletteringen innebar att värderingsjusteringen av IMF:s tillgodohavanden i svenska kronor avräknas mot de valutakursomvärderingar som är hänförliga till Riksbankens kvot i IMF i stället för att direkt redovisas som realiserat resultat.

Grundläggande redovisningsprinciper

Följande grundläggande redovisningsprinciper har tillämpats:

- Redovisningen ska återspegla den ekonomiska verkligheten och präglas av öppenhet.
- Värdering av tillgångar och skulder liksom resultatavräkningen ska präglas av försiktighet.
- Tillgångar och skulder ska justeras så att hänsyn tas till händelser som inträffar mellan räkenskapsårets utgång och den dag då direktionen godkänner årsredovisningen, förutsatt att dessa händelser påverkat värdet på tillgångarna eller skulderna per bokslutsdagen.
- Vid värderingen av tillgångar och skulder ska det förutsättas att verksamheten kommer att fortsätta.

- Inkomster och utgifter ska redovisas som intäkter och kostnader på den redovisningsperiod då de intjänas eller uppkommer oavsett betalningstidpunkten.

- Kriterierna för värdering av balansräkningsposter och för resultatavräkning ska tillämpas konsekvent.

Redovisning av tillgångar och skulder

Tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen endast om det är sannolikt att ett eventuellt framtida ekonomiskt resultat med anknytning till tillgången eller skulden kommer att utgöra ett flöde till eller från Riksbanken och att i princip alla risker och rättigheter med anknytning till tillgången eller skulden har överlåtits.

Affärsdagsredovisning

Valutatransaktioner och värdepapperstransaktioner bokförs i balansräkningen på likviddagen. Realiserade vinster och förluster från nettoförsäljningar bokförs på affärsdagen.

Värderingsregler för balansräkningen

Guld och värdepapper värderas till de valutakurser och priser som råder på bokslutsdagen.

Fordringar, tillgodohavanden samt skulder värderas till det nominella värdet. Belopp i utländsk valuta omräknas till bokslutsdagens valutakurs med undantag av fordringar och skulder som redovisas under posterna övriga tillgångar och övriga skulder. Dessa värderas till affärsdagens valutakurs.

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärdet.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt plan. Nedskrivningar görs där värdeminskning bedöms varaktig. Uppskrivning får endast ske om tillgången har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger bokfört värde. Avskrivningstiden för byggnader är 50 år och för övriga fastighetsanläggningar

5–10 år. Avskrivningstiden för maskiner och inventarier inklusive datorer är 3–7 år. Direkta personalkostnader hänförliga till egenutvecklade IT-investeringar inräknas i anskaffningsvärdet för tillgången.

Reverserade transaktioner

Repoavtal redovisas som lånetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet. Med repoavtal avses ett avtal om försäljning av tillgångar, såsom värdepapper och guld, där säljaren samtidigt förbinder sig att återköpa motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepor redovisas fortsatt i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp som motsvarar erhållen köpeskilling redovisas som skuld och de överförda tillgångarna redovisas inom linjen.

Tillgångar som Riksbanken erhåller vid utlåningsrepor redovisas ej i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp som motsvarar erlagd köpeskilling redovisas som en fordran. Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

Transaktioner som genomförs inom ramen för avtal om automatiserade repor redovisas i balansräkningen endast om säkerhet ställts i form av kontanter under transaktionens hela löptid.

Sedlar och mynt

Balansräkningsposten utelöpande sedlar och mynt beräknas genom att värdet motsvarande de sedlar och mynt Riksbanken mottagit från tillverkarna reduceras dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som ingår i Riksbankens lager, dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt Riksbanken makulerat och avskrivit. Utelöpande sedlar och mynt som upphört att vara lagliga betalningsmedel förs till resultaträkningen senast då dessa inte längre löses in av Riksbanken. De kan dock föras till resultaträkningen tidigare om endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in.

Resultatavräkning

Realiserade vinster och realiserade förluster förs till resultaträkningen.

Orealiserade vinster förs till ett värderegleringskonto i balansräkningen.

Orealiserade förluster förs till resultaträkningen om de överstiger orealiserade vinster som eventuellt tidigare finns bokförda på det korresponderande värderegleringskontot. Orealiserade förluster som förs till resultaträkningen får inte återföras mot nya orealiserade vinster de påföljande åren. Orealiserade förluster i ett visst värdepapper, en viss valuta eller guld nettas inte mot orealiserade vinster i andra värdepapper, valutor eller guld.

Överkurser och underkurser på förvärvade värdepapper beräknas och redovisas som en del av ränteintäkterna och skrivs av under värdepapperens återstående löptid.

Transaktionskostnader

För guld, instrument i utländsk valuta och värdepapper används genomsnittsmetoden dagligen för att fastställa anskaffningskostnaden för sålda poster, vid beräkningen av valutakurs- och pris-effekter. Vid nettoförvärv av valuta och guld läggs den genomsnittliga anskaffningskostnaden för dagens förvärv av varje enskild valuta och guld till den föregående dagens innehav så att ett nytt vägt genomsnitt av valutakursen alternativt guldpriset erhålls. Vid nettoförsäljning beräknas det realiserade resultatet baserat på den genomsnittliga anskaffningskostnaden den föregående dagen för innehavet i fråga.

Derivatinstrument

Derivatinstrument värderas kontrakt för kontrakt inom varje derivatinstrumentgrupp. Derivatinstrumentgrupper med positivt värde redovisas som tillgång och med negativt som skuld.

Valutaterminer bokförs till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och avtalad terminsvalutakurs periodiseras som ränta under kontraktets löptid.

På affärsdagen bokförs såld valuta multiplicerat med skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och genomsnittlig anskaffningskurs som realiserat resultat.

Avistaledet i valutaswappar bokförs på likviddagen till affärsdagens valutakurs (avista). Terminsledet i valutaswappar bokförs på samma sätt som valutaterminer, det vill säga till ett värde motsvarande kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och avtalad terminsvalutakurs periodiseras som ränta under kontraktets löptid. Till skillnad mot valutaterminer uppkommer inga realiserade valutakursresultat vid bokföring av valutaswappar.

Ränteswappar bokförs, för både de inkommande och utgående transaktionerna, till ett värde motsvarande skillnaden mellan kontraktets nominella belopp och det nominella beloppet omräknat till bokslutsdagens pris. Det framräknade beloppet omräknas till kronor med bokslutsdagens valutakurs.

Guldoptioner bokförs på affärsdagen till ett belopp som motsvarar erlagd alternativt erhållen premie. Vid bokslut justeras bokfört värde till ett värde motsvarande kontraktets antal uns omräknat till bokslutsdagens optionspris och valutakurs.

Optionspriset beräknas utifrån en vedertagen beräkningsmodell.

Futurekontrakt bokförs dagligen som realiserat resultat till ett belopp motsvarande det värde som beräknats vid den dagliga avräkningen.

Balansräkning MILJONER KRONOR

TILLGÅNGAR	NOT	2008-12-31	2007-12-31
Guld	1	29 976	25 827
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige			
Fordringar på IMF	2	6 261	4 614
Banktillgodohavanden och värdepapper	3	194 187	167 942
		200 448	172 556
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige	4	196 124	–
Utlåning i svenska kronor till penningpolitiska motparter			
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	5	–	7 199
Finjusterande transaktioner	6	–	1 787
Strukturella transaktioner	7	264 800	–
Utlåningsfacilitet	8	0	143
Övrig utlåning	9	1 662	–
		266 462	9 129
Övriga tillgångar			
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	10	421	452
Finansiella tillgångar	11	524	524
Derivatinstrument	12	8	497
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	5 931	2 612
Övriga tillgångar	14	317	329
		7 201	4 414
Summa tillgångar		700 211	211 926

SKULDER OCH EGET KAPITAL	NOT	2008-12-31	2007-12-31
Utelöpande sedlar och mynt			
Sedlar	15	106 266	108 517
Mynt	16	6 007	5 807
		112 273	114 324
Skulder i svenska kronor till penningpolitiska motparter			
Inlåningsfacilitet	17	32	143
Finjusterande transaktioner	18	206 664	–
		206 696	143
Emitterade skuldcertifikat			
Skulder i svenska kronor till hemmahörande i Sverige	20	104	–
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	21	189 248	82
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	22	1 862	–
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	23	8 688	12 047
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	24	2 979	2 517
Övriga skulder			
Derivatinstrument	25	9 254	17
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	26	697	114
Övriga skulder	27	47	53
		9 998	184
Avsättningar			
Värderegleringskonton	29	49 228	20 081
Eget kapital			
Grundfond	30	1 000	1 000
Reserver	31	57 742	57 742
		58 742	58 247
Årets resultat			
		11 183	4 095
Summa skulder och eget kapital		700 211	211 926

Inom linjen förda poster, se not 44.

■ Resultaträkning

MILJONER KRONOR

	NOT	2008	2007
Ränteintäkter	32	10 610	7 566
Räntekostnader	33	-2 600	-1 089
Nettoreultat av finansiella transaktioner	34	3 051	-1 722
Avgifts- och provisionsintäkter	35	43	43
Avgifts- och provisionskostnader	36	-8	-10
Erhållna utdelningar	37	45	131
Övriga intäkter	38	824	33
Summa nettointäkter		11 965	4 952
Personalkostnader	39	-337	-329
Administrationskostnader	40	-264	-237
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	41	-68	-76
Sedel- och myntkostnader	42	-113	-154
Övriga kostnader	43	-	-61
Summa kostnader		-782	-857
Årets resultat		11 183	4 095

Kassaflödesanalys MILJONER KRONOR

LÖPANDE VERKSAMHET	2008-12-31	2007-12-31
Kassaflöde från den löpande verksamhetens resultat		
Erhållna räntor	8 873	7 846
Betalda räntor	-2 599	-1 089
Erhållet netto av finansiella transaktioner	4 271	1 092
Erhållna avgifter och provisioner	43	43
Betalda avgifter och provisioner	-8	-10
Övriga inbetalningar	11	33
Betalda förvaltningskostnader	-663	-733
	9 928	7 182
Kassaflöde från den löpande verksamhetens tillgångar		
Guld	1 102	912
Fordringar på IMF	-1 078	31
Värdepapper	-6 468	-7 471
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige	-189 193	-
Strukturella transaktioner	-264 800	-
Övriga tillgångsposter	-1 653	-15
	-462 090	-6 543
Kassaflöde från den löpande verksamhetens skulder		
Utelöpande sedlar och mynt	-1 238	1 944
Skulder i svenska kronor till penningpolitiska motparter	206 553	22
Emitterade skuldcertifikat	48 946	-
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	189 166	16
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	-4 610	-1 292
Övriga skuldposter	1 367	1 057
	440 184	1 747
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-11 978	2 386

	2008-12-31	2007-12-31
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv och avyttringar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-37	-45
Förvärv och avyttringar av finansiella tillgångar	-	9
Erhållen utdelning	45	67
Kassaflöde från investeringsverksamheten	8	31
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Inleverans till statsverket	-3 600	-4 400
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-3 600	-4 400
Periodens kassaflöde	-15 570	-1 983
Likvida medel vid periodens början	27 235	29 420
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-11 978	2 386
Kassaflöde från investeringsverksamheten	8	31
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-3 600	-4 400
Kursdifferens i likvida medel	734	-202
Likvida medel vid periodens slut	12 399	27 235
SPECIFIKATION AV LIKVIDA MEDEL		
	2008-12-31	2007-12-31
Banktillgodohavanden i utländsk valuta, se not 3	12 399	18 106
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	-	7 199
Finjusterande transaktioner	-	1 787
Utlåningsfacilitet	-	143
Summa likvida medel	12 399	27 235

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar under perioden samt likvida medel vid periodens början och slut. Kassaflödesanalysen delas in i betalningar från den löpande verksamheten, investeringsverksamheten samt finansieringsverksamheten.

Den löpande verksamheten

Kassaflöden som är hänförliga till den löpande verksamheten härrör från Riksbankens huvudsakliga verksamhet. Kassaflödet från den löpande verksamheten utgår från resultatet. Justering görs för poster som inte påverkar kassaflödet alternativt inte hör till den löpande verksamheten. Därutöver ingår kassaflödespåverkande förändringar av sådana balansräkningsposter som ingår i den löpande verksamheten.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten består av förvärv och försäljningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar samt de aktier och andelar som redovisas under posten finansiella tillgångar. Därutöver ingår erhållen utdelning från aktie- och andelsinnehavet.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten består av förändring i eget kapital som normalt sker genom utdelning, även kallad inleverans till statsverket.

Noter

MILJONER KRONOR. FÖREKOMMANDE SIFFERUPPGIFTER INOM PARENTES AVSER 2007.

Not 1 Guld

	2008-12-31	2007-12-31
Kvantitet		
Uns (miljoner)	4,4049	4,7827
Pris		
US-dollar/uns	867,4480	834,8000
Kronor/US-dollar	7,8449	6,4688
Bokfört värde	29 976	25 827

Riksbanken innehar per den 31 december 2008 4,4 miljoner uns (troy/oz) guld, vilket motsvarar 137,1 ton. Under 2008 har Riksbanken avyttrat 0,4 miljoner uns guld, vilket motsvarar 11,7 ton.

Not 2 Fordringar på IMF

	2008-12-31	2007-12-31
Särskilda dragningsrätter	2 401	2 621
Reservposition i IMF		
Insatskapital (kvot)	28 946	24 460
IMF kronkonto	-25 311	-22 657
Övriga fordringar	225	190
Summa	6 261	4 614

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) uppgår till 199 miljoner (257). Ett belopp motsvarande de SDR som ursprungligen tilldelades av IMF redovisas som skuld. Se not 24.

Under posten reservposition i IMF netto-redovisas Riksbankens totala insatskapital (kvoten) i Internationella valutafonden (IMF) om 28 946 miljoner kronor, 2 395,5 miljoner SDR, med valutafondens konto för svenska kronor om -25 311 miljoner kronor.

Posten övriga fordringar avser en räntefri insättning hos IMF som förvaltare av bidrag för IMF:s andel av skuldåtgärdsinitiativet HIPC (Heavily Indebted Poor Countries) samt för fondens mjuka utlåning. Insättningen om totalt 18,6 miljoner SDR ska vara återbetald den 1 januari 2019.

Vid utgången av 2008 har Riksbanken dessutom en fordran på IMF om 16,3 miljoner SDR avseende medel som IMF får använda vid ränte- och kreditförluster till följd av dröjsmål. Medlen har överförts genom att IMF löpande gjort avdrag från ränteutbetalningar avseende Riksbankens reservposition i IMF. Riksbanken har bokfört dessa avdrag löpande i resultaträkningen. Därför finns de inte upptagna som fordran på IMF i Riksbankens balansräkning. I januari 2009 har Riksbanken, i enlighet med förslag från IMF och efter riksdagens medgivande, meddelat IMF att de får använda 5,1 miljoner SDR av dessa medel för att finansiera avskrivning av Liberias skuld till IMF.

Not 3 Banktillgodohavanden och värdepapper

	2008-12-31	2007-12-31
Banktillgodohavanden	12 399	18 106
Värdepapper	181 788	149 836
Summa	194 187	167 942

Denna post består till övervägande del av utländska statspapper och statsgaranterade värdepapper samt därutöver av tillgodohavanden i utländska banker såsom tidsbegränsad utlåning och behållningar på bankkonton.

Banktillgodohavandena och värdepapperen är denominerade i euro, amerikanska dollar, brittiska pund, australiensiska dollar, kanadensiska dollar, lettiska lats, isländska kronor, norska kronor och japanska yen. Fördelningen framgår av tabellen nedan:

	2008-12-31	2007-12-31
Euro	95 518	76 967
Amerikanska dollar	56 270	60 324
Brittiska pund	17 683	15 089
Australiensiska dollar	10 834	7 736
Kanadensiska dollar	9 018	7 825
Lettiska lats	2 865	–
Isländska kronor	1 997	–
Norska kronor	2	1
Japanska yen	0	–
Summa	194 187	167 942

Banktillgodohavanden och värdepapper fördelade enligt löptid.

Löptid	Banktillgodohavanden	Värdepapper
Upp till en månad	12 399	–
Över 1 månad, upp till 3 månader	–	–
Över 3 månader, upp till 1 år	–	5 147
Över 1 år, upp till 5 år	–	129 129
Över 5 år	–	47 512
Summa	12 399	181 788

Som en del av valutareservens förvaltning deltar Riksbanken i automatiserade värdepapperslåneprogram med två depåbanker, där dessa å Riksbankens vägnar lånar ut värdepapper i utbyte mot andra värdepapper. Per den 31 december 2008 uppgick värdet på utlånade värdepapper till 34 835 miljoner kronor.

Not 4 Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas Riksbankens utlåning i utländsk valuta till penningpolitiska motparter.

Not 5 Huvudsakliga refinansieringstransaktioner

Under denna post redovisas Riksbankens regelbundna penningpolitiska repotransaktioner. Denna utlåning sker till Riksbankens viktigaste styrränta, det vill säga reporäntan, med i regel en löptid på en vecka.

Not 6 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisas utlåning vars syfte är att finjustera likviditeten i det finansiella systemet. Denna utlåning sker i regel över natten.

Not 7 Strukturella transaktioner

Under denna post redovisas Riksbankens utlåning i svenska kronor till penningpolitiska motparter med i regel en längre löptid än huvudsakliga och finjusterande transaktioner. Denna utlåning syftar till att tillfredsställa den finansiella sektorns finansieringsbehov på längre sikt och att påverka Riksbankens strukturella position gentemot den finansiella sektorn. Dessa transaktioner syftar inte till att sända penningpolitiska signaler.

Not 8 Utlåningsfacilitet

Under denna post redovisas utlåning över natten till bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 9 Övrig utlåning

Under denna post redovisas Riksbankens likviditetsstöd till Kaupthing Bank Sverige AB.

Not 10 Materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2008-12-31	2007-12-31
Byggnader och mark		
Anskaffningsvärde, årets början	337	338
Årets förvärv	–	–
Årets avyttringar	–	-1
Anskaffningsvärde, årets slut	337	337
Ack. avskrivningar, årets början	-125	-116
Årets avskrivningar	-9	-9
Årets avyttringar	–	0
Ack. avskrivningar, årets slut	-134	-125
Bokfört värde	203	212
Maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde, årets början	567	638
Årets förvärv	37	46
Årets avyttringar	-6	-117
Anskaffningsvärde, årets slut	598	567

Ack. avskrivningar, årets början	-327	-377
Årets avskrivningar	-59	-67
Årets avyttringar	6	117
Ack. avskrivningar, årets slut	-380	-327
Bokfört värde	218	240
Summa	421	452
Taxeringsvärde		
Byggnader	–	–
Mark	–	–

Under posten byggnader och mark redovisas en fastighet, huvudkontoret i Stockholm.

2008 års förvärv avser bland annat utveckling av ett nytt centralt betalningssystem om 22 miljoner kronor (15), två nya sedelsorteringsmaskiner om 2 miljoner kronor (–) samt persondatorutrustning om 3 miljoner kronor (9).

I posten bokfört värde maskiner och inventarier ingår applikationssystem med 124 miljoner kronor (125).

Not 11 Finansiella tillgångar

	2008-12-31	2007-12-31
Aktier och andelar		
BIS		
17 244 aktier à nominellt		
5 000 SDR varav 25 % är inbetalt	441	441
Europeiska centralbanken		
7 % av 2,3313 % av totala andelsbeloppet, 9 400 866,26 EUR	82	82
SWIFT		
35 (45) aktier à nominellt 125 EUR	1	1
Summa	524	594

Per den 1 januari 2009 justerades Riksbankens procentuella andel i Europeiska centralbanken till 2,2582 procent och det inbetalda andelsbeloppet med 294 772,58 euro. Detta gjordes med anledning av att fördelningsnyckeln ändrades för samtliga EU-länder.

Not 12 Derivatinstrument

	2008-12-31	2007-12-31
Valutasvappar, positivt värde	–	514
Valutasvappar, negativt värde	–	-25
Valutaterminer, positivt värde	8	8
Summa	8	497
Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med positivt värde.		
Derivatkontraktens nominella belopp som redovisas inom linjen (se not 44) framgår nedan:		
	2008-12-31	2007-12-31
Valutasvappar, positivt värde	–	13 136
Valutasvappar, negativt värde	–	2 333
Valutaterminer, positivt värde	706	113
Summa	706	15 582

Not 13 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Under denna post redovisas förutbetalda kostnader och upplupna intäkter varav 2 501 miljoner kronor (2 375) avser upplupna obligationsräntor och 2 301 miljoner kronor (-) avser upplupna ränteutgifter för utlåning i form av strukturella transaktioner.

Not 14 Övriga tillgångar

	2008-12-31	2007-12-31
Personallån	283	272
Kundfordringar	6	8
Fordran Crane & Co. Inc.	20	27
Skifteslikvid Tumba Kulturfastigheter AB	-	3
Momsfordran	6	12
Banktillgodohavanden	2	7
Övrigt	0	0
Summa	317	329

Fordran på Crane & Co. Inc. avser del av försäljningslikviden för Crane AB och kommer att regleras med 3 miljoner amerikanska dollar 2011. Under 2008 erhöll Riksbanken en dellikvid om 1 miljon amerikanska dollar.

Not 15 Sedlar

De utelöpande sedlarna fördelar sig på följande valörer:

	2008-12-31	2007-12-31
1 000 kronor	34 302	38 648
500 kronor	58 021	54 976
100 kronor	9 999	10 036
50 kronor	1 257	1 219
20 kronor	1 735	1 713
Minnesedlar	2	2
Ogiltiga sedlar efter 2005	950	1 030
Ogiltiga sedlar efter 1998	-	893
Summa	106 266	108 517

Posten ogiltiga sedlar innehåller sedlar som upphört att vara lagliga betalningsmedel. Riksbanken får dock lösa in dessa sedlar om särskilda skäl finns. Per den 31 december 2008 har de sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel efter 1998 bokats bort mot övriga intäkter med 813 miljoner kronor och resterande 74 miljoner kronor omfördes som avsättning för de sedlar som förväntas återstå att lösa in.

Not 16 Mynt

De utelöpande mynten fördelar sig på följande valörer:

	2008-12-31	2007-12-31
10 kronor	2 518	2 436
5 kronor	1 303	1 258
2 kronor	8	8
1 kronor	1 330	1 278
50 öre	188	171
Minnesmynt	660	656
Summa	6 007	5 807

Not 17 Inlåningsfacilitet

Under denna post redovisas inlåning över natten från bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 18 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisas inlåning vars syfte är att finjustera likviditeten i det finansiella systemet. Denna inlåning sker i regel över natten.

Not 19 Emitterade skuldcertifikat

Under denna post redovisas Riksbankens emission av skuldcertifikat vars syfte är att dra in likviditet från det finansiella systemet. Denna inlåning sker till Riksbankens viktigaste styrränta, det vill säga repo-räntan, med en löptid på en vecka.

Not 20 Skulder i svenska kronor till hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för Kaupthing Bank Sverige AB:s räkning.

Not 21 Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning. Vid utgången av 2008 uppgick saldot med den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, till 189 193 miljoner kronor (-), vilket förklaras av att kontot har använts vid betalning av 25 000 miljoner amerikanska dollar inom ramen för swapavtal med Federal Reserve.

Not 22 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas skuld till Kaupthing hf för mottagen säkerhet om 170 miljoner euro som avser Riksbankens utlåning till Kaupthing Bank Sverige AB. Säkerheten har mottagits i form av insättning på konto som Riksbanken har hos annan centralbank.

Not 23 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige

Belopp motsvarande erhållen köpeskilling i utländsk valuta för inlåningsrepor redovisas under denna post.

Inlåningens valutafördelning framgår av tabellen nedan:

	2008-12-31	2007-12-31
Euro	7 297	195
Amerikanska dollar	-	11 852
Brittiska pund	168	-
Kanadensiska dollar	-	-
Australiensiska dollar	1 223	-
Summa	8 688	12 047

Not 24 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Under denna post redovisas Riksbankens skuld motsvarande de särskilda dragningsrätter (SDR) som ursprungligen tilldelades av IMF. Den ackumulerade tilldelningen uppgår till 246,5 miljoner SDR (246,5). Det aktuella innehavet av SDR uppgår till 199 miljoner SDR (257) och redovisas under posten fordringar på IMF. Se not 2.

Not 25 Derivatinstrument

	2008-12-31	2007-12-31
Valutaswappar, positivt värde	-571	-
Valutaswappar, negativt värde	9 825	-
Guldoptioner, negativt värde	-	4
Guldoptioner, positivt värde	-	0
Räntesvappar, negativt värde	-	13
Summa	9 254	17

Under denna post redovisas derivatinstrumentgrupper med negativt värde.

Derivatkontraktens nominella belopp, som redovisas inom linjen se not 44, framgår nedan:

	2008-12-31	2007-12-31
Valutaswappar, positivt värde	49 308	-
Valutaswappar, negativt värde	174 958	-
Guldoptioner, negativt värde	-	54
Guldoptioner, positivt värde	-	54
Räntesvappar, negativt värde	-	2 682
Summa	224 266	2 790

Not 26 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Under denna post redovisas upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, varav 568 miljoner kronor (0) avser upplupna valutaswapräntor.

Not 27 Övriga skulder

	2008-12-31	2007-12-31
Leverantörsskuld	25	35
Övrigt	22	18
Summa	47	53

Not 28 Avsättningar

	2008-12-31	2007-12-31
Pensionsskuld	134	140
Ogiltiga sedlar	74	-
Hyresavtal Malmökontoret	51	54
Trygghetsstiftelsen	5	5
Underhåll Fastighetsverket	-	7
Summa	264	206

Pensionsskulden har beräknats av Statens pensionsverk (SPV) varav 124 miljoner kronor (129) avser PA 91-pensionärer med avgångsdag före 2003, och 10 miljoner kronor (11) avser personer som från och med

2003 beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder. Riksbanken löste, per den 31 december 2008, in sin pensionsskuld för de personer som vid denna tidpunkt hade en anställning eller rätt till livränta hos Riksbanken.

SPV:s styrelse beslutade i december 2007 om nya försäkringstekniska riktlinjer för beräkning av pensionsskulden från och med 2008.

I posten avsättningar ingår även 74 miljoner kronor för bedömd framtida kostnad för sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel efter 1998 men som Riksbanken fortfarande kan lösa in. Vidare ingår 51 miljoner kronor för bedömd framtida hyreskostnad för kontoret i Malmö som avvecklades 2006. Dessutom ingår 5 miljoner kronor (5) för kompetensutveckling och kompetensväxling som avsatts i enlighet med avtal med Trygghetsstiftelsen. Riksbanken reglerade under 2008 åtagandet att till Statens fastighetsverk lämna ersättning för eftersatt underhåll av byggnader som Tumba Kulturfastigheter donerade under 2002.

Not 29 Värde regleringskonton

	2008-12-31	2007-12-31
Priseffekt	11 220	2 426
Valutakurseffekt	20 888	5 799
Guldvärdeeffekt	17 120	11 856
Summa	49 228	20 081

På särskilda värde regleringskonton redovisas från och med 2004 orealiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och marknadsvärde. Vid övergången 2004 beslutades att anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 december 2003. Om de orealiserade förlusterna överstiger de orealiserade vinsterna vid årets slut redovisas skillnaden i resultaträkningen. Denna beräkning sker värdepapper för värdepapper och valuta för valuta.

Priseffekten består främst av orealiserade värdepappersvinster.

Valutakurseffektens fördelning framgår av tabellen nedan:

	2008-12-31	2007-12-31
Euro	14 473	3 283
Amerikanska dollar	5 028	0
Brittiska pund	-	0
Australiensiska dollar	221	412
Kanadensiska dollar	703	871
Särskilda dragningsrätter	106	-
Norska kronor	357	1 233
Summa	20 888	5 799

Not 30 Grundfond

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en grundfond uppgående till 1 000 miljoner kronor.

Not 31 Reserver

	2008-12-31	2007-12-31
Reservfond	500	500
Dispositionsfond	34 078	34 609
Resultatutjämningsfond	23 164	22 138
Summa	57 742	57 247

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en reservfond uppgående till 500 miljoner kronor samt en dispositionsfond.

Dispositionsfonden och resultatutjämningsfonden används sedan 1988 enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes samma år. Därutöver har dispositionsfonden använts till att föra uppskrivningsbelopp vid uppskrivning av tillgångar. Riksbankens guldinnehav skrevs upp till marknadsvärdet den 31 december 1998, och anläggningstillgångarna aktiverades i balansräkningen 1994 till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Under 2008 har omföring gjorts från delposterna uppskrivning av guldinnehav och anläggningstillgångar till vinstdisposition med 804 respektive 3 miljoner kronor till följd av årets avyttringar och avskrivningar av de uppskrivna tillgångarna. Värdet på BIS-aktierna skrevs upp 1996 för att motsvara marknadsvärdet på det guld som erlades som likvid för aktietilldelningen samma år.

Dessa dispositioner och uppskrivningar framgår av tabellen nedan:

	2008-12-31	2007-12-31
Vinstdisposition:		
Valutakurseffekt	7 450	8 982
Guldvärdeeffekt	4 712	4 155
Övrig vinstdisposition	12 197	10 946
Uppskrivning av tillgångar:		
Guldinnehav	9 376	10 180
Anläggningstillgångar	108	111
BIS-aktier	235	235
Summa	34 078	34 609

Förändringen av posterna grundfond, reserver och årets resultat förklaras av nedanstående tabell:

	Grundfond	Reserver	Årets resultat
Saldo 31 december 2007	1 000	57 247	4 095
Inleverans till statsverket			-3 600
Överföring till/från:			
Resultatutjämningsfond		1 026	-1 026
Dispositionsfond		-531	531
Årets resultat			11 183
Avrundning			
Saldo 31 december 2008	1 000	57 742	11 183

Not 32 Ränteintäkter

	2008	2007
Från utländska tillgångar:		
Värdepapper	6 406	6 063
Banktillgodohavanden	1 567	1 174
Fordringar på IMF	83	145
Övrigt	97	57
	8 153	7 439

Från inhemska tillgångar:
Huvudsakliga refinansierings-
transaktioner

	90	114
Strukturella transaktioner	2 301	-
Övrigt	66	13
	2 457	127
Summa	10 610	7 566

Posten värdepapper innefattar främst obligationsräntor.

Not 33 Räntekostnader

	2008	2007
Från utländska skulder:		
Inlåningsrepor	-542	-794
Särskilda dragningsrätter	-66	-102
Övrigt	-324	-137
	-932	-1 033
Från inhemska skulder:		
Finjusterande transaktioner	-1 015	-4
Emitterade skuldcertifikat	-522	-
Kontantdepåer	-119	-50
Övrigt	-12	-2
	-1 668	-56
Summa	-2 600	-1 089

Not 34 Nettoresultat av finansiella transaktioner

	2008	2007
Priseffekt	1 392	-747
Valutakurseffekt	607	-1 532
Guldvärdeeffekt	1 052	557
Summa	3 051	-1 722

Priseffekten innefattar realiserade kursvinster och -förluster på värdepapper om 1 436 miljoner kronor (-79) samt orealiserade kursförluster på värdepapper om -44 miljoner kronor (-668) som förts till resultatet till följd av nedskrivning av värdepappersinnehavet.

Valutakurseffekten innefattar realiserade valutakursvinster och -förluster om 2 488 miljoner kronor (580) samt orealiserade valutakursförluster om -1 881 miljoner kronor (-2 112) som förts till resultatet till följd av nedskrivning av valutainnehavet. I det realiserade valutakursresultatet ingår 0 miljoner kronor (473) avseende kursomräkning av IMF:s konto för svenska kronor. Kursomräkningen uppkommer på grund av att kontot är värdesäkrat uttryckt i SDR gentemot IMF, vilket regleras genom betalningstransaktioner i svenska kronor på kontot. Denna post avräknas från och med 2008 mot de valutakursomvärderingar som är hänförliga till Riksbankens kvot i IMF.

Guldvärdeeffekten innefattar en realiserad vinst om 1 052 miljoner kronor (561). Föregående år redovisades en orealiserad guldoptionsförlust om -4 miljoner kronor till följd av nedskrivning av guldoptionsinnehavet.

Not 35 Avgifts- och provisionsintäkter

Posten innefattar års- och transaktionsavgifter till RIX-systemet med 43 miljoner kronor (33). Sedel- och myntleveransavgifterna upphörde under 2007 i samband med etableringen av en ny kontantdepåstruktur.

Not 36 Avgifts- och provisionskostnader

Posten innefattar främst kostnader för värdepappersdepåer.

Not 37 Erhållna utdelningar

Utdelning har under 2008 erhållits från BIS med 45 miljoner kronor (46).

Not 38 Övriga intäkter

I posten övriga intäkter ingår 813 miljoner kronor (-) som avser upplösning av utelöpande sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel efter 1998. Vidare ingår 4 miljoner kronor (3) från försäljning av myntrullar med mera. Resterande 7 miljoner kronor avser bland annat ersättning från Sida för utlånad personal, 4 miljoner kronor (1), och försäljning av minnesmynt, 1 miljon kronor (1).

Not 39 Personalkostnader

	2008	2007
Löner och andra ersättningar	-197	-196
Tillgångsförda löner	5	5
Sociala avgifter	-66	-66
	-258	-257
Pensionspremier	-34	-31
Pensionsutbetalningar	-21	-25
Förändring pensionssskuld	6	8
Särskild löneskatt	-15	-10
	-64	-58
Utbildning	-6	-6
Personalrepresentation	-2	-2
Övrigt	-7	-6
	-15	-14
Summa	-337	-329

Pensionspremier har utbetalats i enlighet med pensionsavtal för arbetstagare hos staten med flera, PA 03 och PA 91.

Posten pensionsutbetalningar avser utbetalningar dels till pensionärer med avgångsdatum före 2003, dels till personer som från och med 2003 beviljats delpensio alternativt pensionsersättning före 65 års ålder.

Löner och andra ersättningar till ledamöterna i direktionen uppgick under 2007 till 13,6 miljoner kronor fördelat enligt följande:

	2008	2007
Stefan Ingves	1,9	1,7
Lars Nyberg	1,9	1,8
Irma Rosenberg	2,4	1,9
Lars E.O. Svensson	2,0	1,3
Barbro Wickman-Parak	1,9	1,1
Svante Öberg	1,9	1,8
Eva Srejber	0	0,5
Kristina Persson	0	0,6
Karensperiodlöner	2,0	2,9
Summa	14,0	13,6

Därutöver har riksbankschefen under 2008 erhållit styrelsearvode om 0,6 miljoner kronor (0,5) från Bank for International Settlements.

Posten karensperiodlöner 2008 avser Irma Rosenberg och 2007 avser Eva Srejber, 0,8 miljoner kronor, och Kristina Persson, 2,1 miljoner kronor. Fullmäktige har beslutat att under den lagstiftade karensperioden, på högst ett år efter att anställningen upphört, ska direktionsledamöterna erhålla full lön för anställning utan tjänstgöringsskyldighet, dock med avräkning för eventuell inkomst av annan tjänst under tiden.

Enligt ett fullmäktigebeslut om riktlinjer för pensionsvillkoren för Riksbankens direktionsledamöter från den 21 maj 1999 ska föreskriften (RFS 1996:4) utfärdad av riksdagens förvaltningsstyrelse om tillämpningen av förordningen (1995:1038) om statliga chefs pensioner m.m. tillämpas för Riksbankens direktionsledamöter. Enligt denna föreskrift ska äldre bestämmelser från 1991 dock tillämpas för den som den 31 december 1996 omfattades av den upphävda förordningen om förordnandepension.

Förordningen (1995:1038) om statliga chefs pensioner m.m. har upphävts och ersattes den 1 april 2003 av förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning. Enligt denna förordning ska de nya bestämmelserna tillämpas från och med den 1 januari 2003. Bestämmelserna i förordningen om statliga chefs pensioner ska dock fortfarande tillämpas på den som den 31 december 2002 hade sådan chefsanställning som avses i förordningen, om arbetstagaren i oavbruten följd fortsätter sin anställning. Vidare ska bestämmelserna i den tidigare upphävda förordningen om förordnandepension m.m. fortfarande tillämpas på den som tidigare omfattades av denna.

Detta innebär följande: För Svante Öberg tillämpas den äldre förordningen (1991:1160) om förordnandepension m.m. För Lars Nyberg tillämpas den äldre förordningen (1995:1038) om statliga chefs pensioner m.m. För Irma Rosenberg, Barbro Wickman-Parak och Lars E.O. Svensson tillämpas förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning. För Stefan Ingves tillämpas samma förordning med undantag för minskning av inkomstgaranti avseende pensionen från Internationella valutafonden.

Stefan Ingves kan vidare enligt rådande ordning komma att få en viss pension från BIS. Denna utgår till styrelseledamöter som innehaft sitt uppdrag i BIS i minst fyra år, men först när de uppnått en ålder av 65 år. Pensionen beräknas på basis av utbetalda styrelsearvoden och uppgår till 1,82 procent av dessa.

Medelantal årsarbetskrafter uppgick 2008 till 354 (372) varav 152 (160) kvinnor och 202 (212) män. Antalet årsarbetskrafter vid årets slut uppgick till 348 (364). Den totala sjukfrånvaron uppgick 2008 till 2,4 procent (4,2) av de anställdas sammanlagda arbetstid. Sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer uppgick 2008 till 55,8 procent (78,1) av den totala sjukfrånvaron. Kvinnors sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för kvinnor uppgick 2008 till 2,8 procent (4,1) och mäns sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för män uppgick 2008 till 2,0 procent (4,2).

I tabellen nedan framgår sjukfrånvaron för respektive åldersgrupp i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för åldersgruppen:

	2008	2007
29 år eller yngre	0,5 %	1,3 %
30 – 49 år	1,2 %	2,3 %
50 år eller äldre	42 %	7,2 %

Not 40 Administrationskostnader

	2008	2007
Information, representation	-12	-13
Transport, resor	-13	-12
Konsultuppdrag	-43	-40
Övriga externa tjänster	-66	-41
IT-drift	-61	-61
Ekonomipris	-16	-16
Kontors- och fastighetsdrift	-47	-49
Övrigt	-6	-5
Summa	-264	-237

I informationskostnader ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer, bland annat penningpolitisk rapport, finansiell stabilitetsrapport och årsredovisning. Dessutom ingår 1 miljon kronor (1) till Nobelstiftelsens Museiförening för finansiering av information om ekonomipriset.

Representationskostnaderna uppgick till 3,0 miljoner kronor (3,0).

I posten transport och resor ingår förutom resekostnader även kostnader för Riksbankens transporter av sedlar och mynt.

Konsultkostnaderna uppgår till 43 miljoner kronor (40). Häri ingår bland annat IT-konsulter om 28 miljoner kronor (29), varav konsultstöd inom betalningssystemet RIX uppgår till 4 miljoner kronor (8) och kontanthanteringssystemet Caesar till 2 miljoner kronor (2).

Inom övriga externa tjänster avser den enskilt största posten statistikleveranser om 52 miljoner kronor (30). Ökningen av kostnader för inköp av statistik beror bland annat på att produktionen av betalningsbalansstatistiken utfördes i egen regi under största delen av 2007.

I posten IT-drift ingår licenskostnader om 41 miljoner kronor (39).

I posten ekonomipris ingår prissumman om 10 miljoner kronor samt administrationskostnader för detta pris om 6,5 miljoner kronor.

De största posterna inom kostnadsgruppen kontors- och fastighetsdrift består av ombyggnad och underhåll av Riksbankens lokaler, 14 miljoner kronor (13), och lokalhyra, 11 miljoner kronor (12).

Not 41 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Under denna post redovisas planenliga avskrivningar av de materiella och immateriella anläggningstillgångarna.

Not 42 Sedel- och myntkostnader

Av den totala kostnaden för sedlar och mynt på 113 miljoner kronor (154) avser 30 miljoner kronor (33) inköp av bruksedlar, 75 miljoner kronor (114) inköp av bruksmynt och 8 miljoner kronor (7) inköp av minnesmynt.

Not 43 Övriga kostnader

Under posten övriga kostnader redovisas kostnader av engångskaraktär.

Not 44 Inom linjen förda poster*Ställda säkerheter*

Värdepapper motsvarande ett marknadsvärde på 8 567 miljoner kronor (14 104) har ställts som säkerhet i samband med utländska värdepappersrepor.

Ansvarsförbindelser

Avtal under GAB (General Arrangements to Borrow) och NAB (New Arrangements to Borrow) om kreditarrangemang för IMF uppgående till högst 850 miljoner SDR (850), vilket motsvarar 10 270 miljoner kronor (8 679).

Åtagande att tre månader efter eventuell anfordran betala till BIS återstående 75 procent av det nominella värdet av Riksbankens aktieinnehav i BIS. Åtagandet uppgick vid utgången av 2008 till 65 miljoner SDR (65), vilket motsvarar 785 miljoner kronor (664).

Det nominella värdet av utestående valutaterminsavtal, vars bokförda värde framgår av not 12, uppgick till 706 miljoner kronor (113).

Det nominella värdet av utestående valutaswapavtal, vars bokförda värde framgår av not 25, uppgick till 224 266 miljoner kronor (15 469).

Det nominella värdet av utestående ränteswapavtal, vars bokförda värde framgår av not 12 och 25, uppgick till – miljoner kronor (2 682).

Det nominella värdet av utestående guldoptionskontrakt, vars bokförda värde framgår av not 25, uppgick till – miljoner kronor (108).

Inom ramen för ett swapavtal med den amerikanska centralbanken, Federal Reserve, återstår för Riksbanken per den 31 december 2008 möjlighet att låna upp ytterligare 5 000 miljoner amerikanska dollar, vilket motsvarar 39 225 miljoner kronor, i utbyte mot svenska kronor.

Inom ramen för ett swapavtal med den isländska centralbanken Seðlabanki Íslands återstår per den 31 december 2008 ett åtagande att låna ut ytterligare 350 miljoner euro, vilket motsvarar 3 833 miljoner kronor, i utbyte mot isländska kronor.

Inom ramen för ett swapavtal med den lettiska centralbanken Latvijas Banka återstår per den 31 december 2008 ett åtagande att låna ut ytterligare 157, miljoner euro, vilket motsvarar 1 725 miljoner kronor, i utbyte mot lettiska lats.

Riksbanken har även ett avtal med Europeiska centralbanken med motsvarande syfte såvitt avser euroutlåning i utbyte mot svenska kronor. Inget belopp ingår i avtalet.

Åtagande mot Nobelstiftelsen att årligen ställa medel till förfogande för att dela ut ett pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne och administrationskostnader för detta pris. Åtagandet uppgick för 2008 till 16 miljoner kronor (16).

Avtal där Riksbanken garanterar värdet på de svenska statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer som används som säkerhet för intradagskrediter mellan affärsbankerna och centralbankerna inom euroområdet.

Förbindelse att till KPA Pensionsförsäkring AB betala kompletteringsersättning om så erfordras på grund av värdesäkringen av de pensionsförmåner som den försäkrade har rätt till. Åtagandet avser personal som 1971 övergick från Riksbanken till AB Tumba Bruk (numera Crane AB).

Utestående ersättningskrav uppgick vid utgången av 2008 till cirka 4 miljoner kronor. Riksbanken har i sin tur framställda krav om cirka 3 miljoner kronor.

Riksbankens förvaltningskostnader fördelade på verksamhetsområden

VERKSAMHETSOMRÅDE	2008	ANDEL	2007	ANDEL
Penningpolitik	193	25 %	187	24 %
Finansiell stabilitet	84	11 %	85	11 %
Betalningssystem	85	11 %	82	10 %
Kontanthantering	214	27 %	251	32 %
Tillgångsförvaltning	88	11 %	88	11 %
Statistik	77	10 %	65	8 %
Annat internationellt samarbete	22	3 %	17	2 %
Fullmäktige och Ekonomipris	19	2 %	21	2 %
Summa	782	100 %	796	100 %

I tabellen framgår Riksbankens förvaltningskostnader fördelade på verksamhetsområden i miljoner kronor.

De fördelade andelarna ska så nära som möjligt spegla den verkliga förbrukningen av de resurser som tas i anspråk inom varje verksamhetsområde. Principen är att kostnaderna i så hög grad som möjligt direkt ska föras till respektive verksamhetsområde utan inblandning av någon fördelningsnyckel.

Fördelningsmodellen utgår från uppställningen i resultaträkningen, där Riksbankens förvaltningskostnader för 2008 uppgår till 782 miljoner kronor (796).

Kostnader för betalningssystemet består av Riksbankens kostnader för tillhandahållande av RIX-systemet, 75 miljoner kronor, och kostnader för Riksbankens övervakning av den finansiella infrastrukturen, 10 miljoner kronor.

Personalkostnader exklusive IT-personal

Personalkostnaderna för främst policyavdelningarna har direkt fördelats till respektive verksamhetsområde. Totalt är cirka 200 (240) medarbetare, 56 procent (65) av totalt 354 (380), direkt involverade i något av verksamhetsom-

rådena. De resterande 154 (140) medarbetarna finns inom supportfunktionerna såsom IT, transport och bevakning, fastighet och internservice. Dessa har fördelats med en nyckel som utgörs av förhållandet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i relation till totalt antal direkt involverade medarbetare.

Administrationskostnader, exklusive IT-kostnader

Riksbanken har infört en processredovisning, vilket innebär att administrationskostnaderna fördelas direkt per verksamhetsområde vid fakturaregistreringen.

En stor del av Riksbankens kostnader är dock gemensamma kostnader, till exempel lokaler, fastighetsskötsel, säkerhet och bevakning. Dessa kan inte direkt fördelas utan har fördelats ut med hjälp av fördefinierade nycklar, oftast bestående av antal direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till totalt antal direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden.

Avskrivningar, exklusive IT-relaterade investeringar
Avskrivningarna är direkt fördelade till det verksamhetsområde som respektive anläggning stöder eller fördelade utifrån antal direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till totalt antal direkt involverade medarbetare.

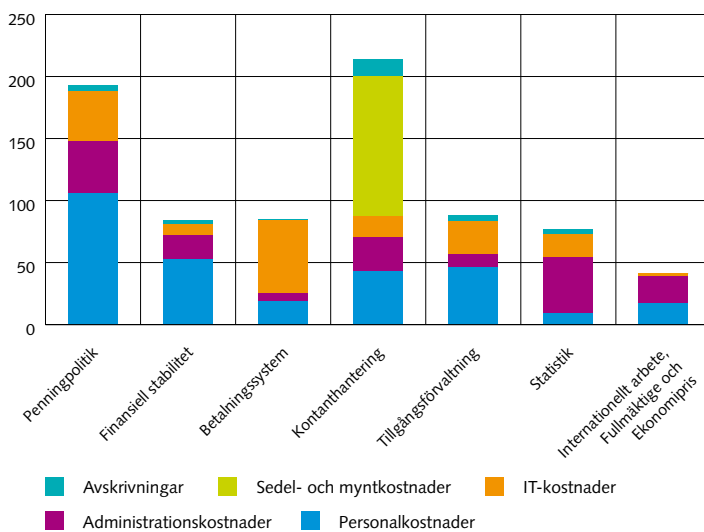
Sedel- och myntkostnader

Kostnaderna för inköp av sedlar och mynt uppgick 2008 till 113 (154) miljoner kronor. Kostnaderna belastar i sin helhet verksamhetsområdet kontanthantering.

IT-kostnader

Modellen för fördelning av IT-kostnader bygger på fyra IT-tjänster: telefoni, PC-tjänster, licenser och IT-system. Telefoner och PC-tjänster fördelas på användare med gemensamt överenskomna priser per telefon, mobiltelefon och PC. De stora verksamhetslicenserna, främst finansiella informationstjänster, fördelas på respektive licensstagare med faktiskt pris. Kostnaderna för IT-system fördelas utifrån antalet servrar per system.

DIAGRAM 23
Kostnadsfördelning per verksamhetsområde 2008, miljoner kronor.

Källa: Riksbanken.

Femårsöversikt

MILJONER KRONOR

I femårsöversikten presenteras balans- och resultaträkningarna omräknade i enlighet med nu gällande redovisningsprinciper. I denna översikt har posterna årets resultat, nettoresultat av finansiella transaktioner samt värderegleringskonto justerats med 1 733 miljoner kronor för åren 2005 och 2006 med anledning av ändringen i redovisningsprinciper 2008 för IMF:s tillgodohavande i svenska kronor. Åren 2004 och 2007 påverkas inte av denna förändring eftersom nedskrivning av SDR gjordes dessa år samtidigt som det inte fanns något saldo på värderegleringskontot för SDR vid respektive års ingång.

Balansräkning	08-12-31	07-12-31	06-12-31	05-12-31	04-12-31
Tillgångar					
<i>Guld</i>	29 976	25 827	22 222	22 235	17 393
<i>Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige</i>					
Fordringar på IMF	6 261	4 614	4 892	5 729	10 148
Banktillgodohavanden och värdepapper	194 187	167 942	162 292	167 429	135 108
	200 448	172 556	167 184	173 158	145 256
<i>Utlåning i svenska kronor till penningpolitiska motparter</i>	196 124	-	-	-	-
<i>Utlåning i svenska kronor till penningpolitiska motparter</i>					
Huvudsakliga refinansieringstransaktioner	-	7 199	6 700	9 600	17 000
Finjusterande transaktioner	-	1 787	267	-	-
Strukturella transaktioner	264 800	-	-	-	-
Utlåningsfacilitet	0	143	121	1	2
	266 462	9 129	7 088	9 601	17 002
Övriga tillgångar					
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	421	452	483	512	538
Finansiella tillgångar	524	524	594	594	410
Derivatinstrument	8	497	379	19	-
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	5 931	2 612	2 429	2 183	1 963
Övriga tillgångar	317	329	306	305	294
	7 201	4 414	4 191	3 613	3 205
Summa tillgångar	700 211	211 926	200 685	208 607	182 856
Skulder och eget kapital					
<i>Utelöpande sedlar och mynt</i>					
Sedlar	106 266	108 517	106 862	105 516	103 452
Mynt	6 007	5 807	5 518	5 559	5 442
	112 273	114 324	112 380	111 075	108 894
<i>Skulder i svenska kronor till penningpolitiska motparter</i>					
Inlåningsfacilitet	32	143	121	23	86
Finjusterande transaktioner	206 664	-	-	227	527
	206 696	143	121	250	613

Forts. Balansräkning	08-12-31	07-12-31	06-12-31	05-12-31	04-12-31
<i>Emitterade skuldcertifikat</i>	48 946	-	-	-	-
<i>Skulder i svenska kronor till hemmahörande i Sverige</i>	104	-	-	-	-
<i>Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige</i>	189 248	82	66	94	306
<i>Skulder i svenska kronor till hemmahörande i Sverige</i>	1 862	-	-	-	-
<i>Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige</i>	8 688	12 047	13 906	10 159	4 912
<i>Motpost till SDR som tilldelats av IMF</i>	2 979	2 517	2 540	2 797	2 537
Övriga skulder					
Derivatinstrument	9 254	17	6	1	85
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	697	114	188	111	100
Övriga skulder	47	53	68	82	69
	9 998	184	262	194	254
<i>Avsättningar</i>	264	206	276	289	304
<i>Värderegleringskonton</i>	49 228	20 081	10 221	21 947	1 523
Eget kapital					
Grundfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Reserver	57 742	57 247	53 769	55 813	65 317
	58 742	58 247	54 769	56 813	66 317
Årets resultat	11 183	4 095	6 144	4 989	-2 804
Summa skulder och eget kapital	700 211	211 926	200 685	208 607	182 856
Resultaträkning	2008	2007	2006	2005	2004
Ränteintäkter	10 610	7 566	6 386	5 421	4 778
Räntekostnader	-2 600	-1 089	-826	-320	-290
Nettoresultat av finansiella transaktioner	3 051	-1 722	1 025	617	-6 317
Avgifts- och provisionsintäkter	43	43	37	45	19
Avgifts- och provisionskostnader	-8	-10	-9	-7	-9
Erhållna utdelningar	45	131	45	43	42
Övriga intäkter	824	33	190	10	24
Summa nettointäkter	11 965	4 952	6 848	5 809	-1 753
Personalkostnader	-337	-329	-316	-308	-309
Administrationskostnader	-264	-237	-223	-249	-231
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-68	-76	-100	-84	-69
Sedel- och myntkostnader	-113	-154	-65	-179	-160
Övriga kostnader	-61	-	-	-	-282
Summa kostnader	-782	-857	-704	-820	-1 051
Årets resultat	11 183	4 095	6 144	4 989	-2 804

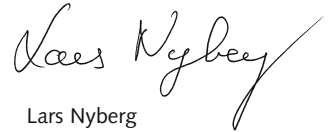
Stockholm den 5 februari 2009

Stefan Ingves
Riksbankschef

Svante Öberg
Förste vice riksbankschef

Lars Nyberg
Vice riksbankschef

Lars E.O. Svensson
Vice riksbankschef

Barbro Wickman-Parak
Vice riksbankschef

■ Förslag till vinstdisposition för 2008

Riksdagen godkände i anslutning till sin behandling av Riksbankens förvaltning för 2007 (2007/08:FiU23) att vinstdispositionen för 2007 baserades på 1988 års vinstdelningsprincip med de kompletteringar av principen som genomförts sedan dess, vilket också var fullmäktiges förslag. Principen innebär i korthet att 80 procent av det genomsnittliga resultatet under de senaste fem åren, exklusive valutakurs- och guldvärdeeffekter, ska inlevereras till statsverket. För 2008 tillämpar fullmäktige samma beräkningsgrund.

Fullmäktige har i enlighet med 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank erhållit redovisning från direktionen över räkenskapsåret 2008. Fullmäktige konstaterar att Riksbanken med tillämpning av nuvarande redovisningsprinciper redovisar en vinst för 2008 uppgående till 11 183 miljoner kronor. I enlighet med 1988 års vinstdelningsprincip och de kompletteringar av principen som genomförts sedan dess görs följande justeringar av det redovisade resultatet vid beräkning av det inleveransgrundande resultatet:

1. Det redovisade resultatet har påverkats positivt av en valutakursvinst om 607 miljoner kronor. I enlighet med vinstdelningsprincipen exkluderas denna vinst vid beräkningen av det inleveransgrundande resultatet.
2. Riksbanken har redovisat en vinst om 1 052 miljoner kronor till följd av guldtransaktioner under 2008. Fullmäktige har i enlighet med tidigare beslutad komplettering av vinstdelningsprincipen exkluderat denna vinst vid vinstdispositionsberäkningen.
3. En orealiserad priseffektvinst om 8 794 miljoner kronor ingår ej i det redovisade resultatet till följd av de 2004 ändrade redovisningsprinciperna. Fullmäktige har inkluderat denna vinst vid vinstdispositionsberäkningen i enlighet med vinstdelningsprincipen.

Fullmäktige föreslår enligt nedan en inleverans till statsverket om 5 900 miljoner kronor.

Eftersom den föreslagna inleveransen är lägre än årets redovisade resultat föreslås i enlighet med vinstdelningsprincipen att 2 402 miljoner kronor förs till dispositionsfonden och 2 881 miljoner kronor till resultatutjämningsfonden. Beräkningsunderlaget för vinstdispositionsförslaget framgår av bilaga.

Fullmäktiges revisionsenhet har granskat underlaget för beräkningen av vinstdispositionsförslaget. Revisionsenheten har därvid inte haft något att anmärka.

Resultatet för 2008 före bokslutsdispositioner uppgår till 11 183 miljoner kronor, och fullmäktige har den 6 februari 2009 beslutat avge följande förslag till disposition av Riksbankens vinst:

MKR	
Till Riksbankens dispositionsfond förs	-2 402
Till Riksbankens resultatutjämningsfond förs	-2 881
Till statsverket inlevereras	5 900

Inleveransen sker senast en vecka efter riksdagens beslut, lämpligen i samband med Riksbankens genomförande av den veckovisa öppna marknadsoperationen.

■ Revisionsberättelse för Sveriges riksbank

Revisionen har granskat Sveriges riksbanks årsredovisning, beslutad av Riksbankens direktion 2009-02-05, för räkenskapsåret 2008. Riksbankens direktion har ansvaret för årsredovisningen.

Det är Riksrevisionens ansvar att enligt god revisionssed granska myndighetens årsredovisning. Granskningen sker i syfte att bedöma om årsredovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Revisionen har utförts enligt god revisionssed. Detta innebär att revisionen har planerats och genomförts i syfte att erhålla rimlig grund för att bedöma huruvida årsredovisningen är rättvisande. Granskningen har sålunda avsett ett urval av väsentliga transaktioner och förvaltningsbeslut.

Riksrevisionen bedömer att genomförd revision har gett tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis för nedanstående uttalande.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om Sveriges riksbank varvid de regler för bokföring och årsredovisning som fastställts av Riksbankens direktion har tillämpats.

Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Riksrevisionen tillstyrker att riksdagen fastställer balansräkningen och resultaträkningen.

Riksrevisionen tillstyrker vidare att riksdagen beviljar ansvarsfrihet för fullmäktige för dess verksamhet och för direktionen för förvaltningen av Riksbanken för 2008.

Ansvarig revisor Filip Cassel har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Anders Herjevik har varit föredragande.

Stockholm den 6 februari 2009

Filip Cassel

Anders Herjevik

Riksbankens remissarbete

Riksbanken besvarar årligen ett stort antal remisser. Remissarbetet bedrivs från och med den 1 januari 2008 enligt en ny ordning där avdelningschefen ansvarar för hanteringen av remisser inom avdelningens ansvarsområde. I avdelningschefens ansvar ingår att lämna underlag för bedömningen av om ett remissvar ska beslutas av direktionen samt att i dessa fall lägga fram förslag till remissyttranden till direktionen. I de fall remissyttranden inte ska beslutas av direktionen är det avdelningschefen som fattar beslut. Direktionsledamöterna har därmed inte längre något övergripande ansvar för beredningen av remissfrågor. Ansvaret för att samordna och administrera remissarbetet ligger på stabsavdelningen.

Remissarbetet under 2008 dominerades av frågor som avser reglering inom den finansiella sektorn. Det gällde främst förslag om stabilitetsstärkande åtgärder för det finansiella systemet, statliga garantier till banker samt konsumentskydd och tillsyn på det finansiella området. Ett flertal remisser handlade också om förslag om att införa EU-regler i svensk lagstiftning och i regler från Finansinspektionen.

Vidare behandlade direktionen och fullmäktige viktiga principiella frågor för Riksbanken i ett gemensamt yttrande med anledning av utredningen om Riksbankens finansiella oberoende. Frågan om Riksbankens möjligheter att bedriva sina uppgifter togs upp av direktionen i ett yttrande över departementspromemorian Lissabon-fördraget. Dessutom besvarade Riksbanken ett antal remisser som gäller frågor inom områdena krisberedskap respektive säkerhet och skydd i betalningssystemet.

Följande remissyttranden lämnades av Riksbanken under 2008. Där inget annat anges har beslut fattats av chefen för den berörda avdelningen.

FINANSDEPARTEMENTET

2008-12-17

Yttrande över remiss angående genomförandet av betaltjänstdirektivet 2007/64/EG

2008-12-16

Delningssynpunkter på Insättningsgarantiutredningens tilläggsmandat

2008-11-20

Yttrande över remiss om Förvärv av kvalificerade innehav i finansiella före-tag m.m. (Ds 2008:71)

2008-11-20

Yttrande över remiss avseende Europeiska kommissionens förslag till direktiv om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar.

2008-10-26

Yttrande över förordning om statliga garantier till banker m.fl. Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

2008-10-20

Yttrande över Finansdepartementets lagrådsremiss om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet. Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

2008-10-16

Yttrande över remiss om ändring i EG-förordning (2533/98) om Europeiska centralbankens insamling av statistiska uppgifter

2008-10-14

Yttrande över remiss av Riksgäldskontorets förslag till riktlinjer för statsskuldens förvaltning 2009–2011

2008-10-07

Yttrande om säljstödande finansiering (Ds 2008:59)

2008-04-08

Yttrande över remiss angående Statskontorets rapport Tredje penningtvättsdirektivet – tillsyn och organisation

2008-03-13

Yttrande över rapporten Aktionsplan för småspararna – en handlingsplan i tio punkter (2007:20). Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

2008-02-08

Yttrande över betänkandet Riksbankens finansiella oberoende (SOU 2007:51). Beslut i detta ärende har fattats gemensamt av Riksbankens direktion och riksbanksfullmäktige.

2008-01-30

Yttrande över remiss angående promemoria om börsers regelverk

2008-01-23

Yttrande över remiss angående förlängning av övergångstiden för vissa finansieringsföretag

FINANSINSPEKTIONEN

2008-10-17

Yttrande över Finansinspektionens remiss Förslag till ändringar i redovisningsföreskrifterna

2008-09-05

Yttrande över Finansinspektionens promemoria Ett principbaserat förhållningssätt – syftet i fokus

2008-09-05

Yttrande om Finansinspektionens promemoria Klargörande av bankrörelsedefinitionen

2008-06-02

Yttrande över remiss angående förslag till ändring i FFFS 2007:3

2008-05-20

Yttrande över remiss om förslag till ändringar i den periodiska rapporteringen för kreditinstitut och värdepappersbolag

2008-04-08

Yttrande över Finansinspektionens förslag till nya bilagor till fondföreskrifterna

2008-03-14

Yttrande om remiss angående förslag till nya föreskrifter om investeringsfonder

FÖRSVARSEPARTEMENTET

2008-10-10

Yttrande över remiss om skyddet för samhällsviktig verksamhet. Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

2008-11-20

Yttrande över Justitiedepartementets delbetänkande av 2007 års insolvensutredning Vägen tillbaka för överskuldsetta (SOU 2008:82)

2008-09-05

Yttrande över Justitiedepartementets promemoria Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning (Ds 2008:34)

2008-07-01

Yttrande över remiss angående Avskaffande av revisionsplikten för små företag (SOU 2008:32)

2008-03-10

Yttrande över remiss angående Ändringar i EG:s redovisningsdirektiv (Ds 2008:5)

KRISBEREDSKAPSMYNDIGHETEN

2008-11-06

Slutredovisning av KBM:s arbete med samhällskritiska beroenden

2008-09-05

Yttrande över utvärderingen av samverkansövningen, SAMÖ 2008

2008-02-07

Yttrande över remiss om Tjänsteman i beredskap samt ledningsfunktion. Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

RIKSGÄLDSKONTORET

2008-10-27

Yttrande över remiss angående förslag till garantiavtal och garantimallar

SOCIALDEPARTEMENTET

2008-03-14

Yttrande över remiss om promemorian Från sjukförsäkring till arbete

2008-01-30

Yttrande över promemoria Införande av en rehabiliteringskedja

2008-01-30

Yttrande över promemoria Ettårsgräns för sjukpenning och införande av förlängd sjukpenning

STATSRÅDSBEREDNINGEN

2008-03-13

Yttrande över remiss om departementspromemorian Lissabonfördraget (Ds 2007:48) del 1–2. Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

UTRIKESDEPARTEMENTET

2008-11-19

Yttrande över remiss om Svensk export och internationalisering – Utveckling, utmaningar, företagsklimat, främjande (SOU 2008:90)

2008-05-12

Yttrande över remiss angående betänkandet Immunitet för stater och deras egendom (SOU 2008:2)

2008-04-08

Yttrande över remiss angående Överlämnande av Startprogrammen till Swedfund (Ds 2008:22)

2008-03-14

Yttrande över remiss angående Internationella sanktioner (SOU 2006:41)

■ Publikationer

Riksbanken ger varje år ut ett flertal publikationer, bland annat följande:

PENNINGPOLITISK RAPPORT

Utkommer tre gånger per år och är underlag för penningpolitiska beslut. Genom att publicera rapporten gör Riksbanken sina bedömningar allmänt tillgängliga. På så sätt kan Riksbanken stimulera intresset och underlätta förståelsen för penningpolitiken.

PENNINGPOLITISK UPPFÖLJNING

Utkommer tre gånger per år mellan två penningpolitiska rapporter. Innehåller ett begränsat antal prognoser och sprider kunskap om de bedömningar som Riksbanken gör i samband med de penningpolitiska beslut som inte grundas på en penningpolitisk rapport.

FINANSIELL STABILITET

Utkommer två gånger per år. I rapporten presenterar Riksbanken sin syn på utvecklingen i det finansiella systemet och vad den innebär för stabiliteten. Avsikten är att påverka utvecklingen i det finansiella systemet och stimulera till diskussion kring ämnet.

PENNING- OCH VALUTAPOLITIK

Utkommer tre gånger per år och innehåller fördjupande artiklar inom Riksbankens arbetsområde.

UNDERLAG FÖR UTVÄRDERING AV PENNINGPOLITIKEN

Redogör årligen för den penningpolitik som Riksbanken fört under de närmast föregående åren. Innehåller uppgifter och bedömningar som är nödvändiga för att riksdagen ska kunna utvärdera penningpolitiken. Till och med 2007 ingick underlaget i den första penningpolitiska rapporten varje år.

RIKSBANKENS ÅRSREDOVISNING

Beskriver Riksbankens verksamhet under det gångna året. Innehåller också bokslutet.

WORKING PAPER SERIES

Presenterar utredningar som har anknytning till Riksbankens verksamhetsområden och som bedöms vara av intresse för externa läsare.

PUBLIKATIONER FRÅN EUROPEISKA CENTRALBANKEN, ECB

På webbplatsen (www.riksbank.se) presenteras Riksbankens samtliga publikationer i fulltext. Flertalet av dessa publiceras både på svenska och engelska.

Beställning görs enklast på webbplatsen. På webbplatsen publicerar Riksbanken också pressmeddelanden, tal, artiklar och protokoll från direktionens och riksbanksfullmäktiges sammanträden. Även Riksbankens ekonomiska kommentarer i form av korta utredningar och debattartiklar samlas på webbplatsen.

ADRESS

Sveriges riksbank
103 37 Stockholm
Telefon 08-787 00 00
www.riksbank.se

■ Ordlista

Avveckling Slutlig reglering av en skuld när pengar eller värdepapper överförs från en part till en annan, oftast betalning från ett konto till ett annat konto.

Betalningsbalans Sammanställning av ett lands ekonomiska transaktioner med utlandet. Består av bytesbalans och kapitalbalans. Summan transaktioner med utlandet är alltid noll, det vill säga betalningarna är i balans. Se även bytesbalans.

Betalningssystem Konton, regler och datasystem som behövs för att genomföra betalningar och för att överföra värdepapper mellan olika aktörer.

BIS, Bank for International Settlements Samarbetsorgan för centralbanker med säte i Basel. Bedriver utredningsverksamhet och utarbetar normer och standarder för finansiell verksamhet. BIS har även inlåning från och utlåning till centralbanker. Riksbanken är delägare i BIS och representerad i dess styrelse.

BNP, bruttonationalprodukt Värdet av alla de varor och tjänster som produceras i landet för att användas till konsumtion, export och investeringar under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal.

Bruttoavveckling Kontinuerlig förmedling och avveckling av betalningar allteftersom uppdragen kommer in.

Bytesbalans Sammanställning som visar ett lands transaktioner med utlandet när det gäller handel med varor och tjänster, löner, avkastning på kapital samt löpande transfereringar som till exempel bidrag till EU. Bytesbalansen är en del av betalningsbalansen.

Centralbank Institution som ansvarar för penningpolitiken i ett land eller valutaområde, det vill säga fastställer en ränta för att bevara värdet på pengar. En centralbank ansvarar normalt även för att stabiliteten i betalningsväsendet kan upprätthållas och ger ut kontanta betalningsmedel. Riksbanken är Sveriges centralbank. I andra länder kan centralbanker också ha andra uppgifter, till exempel ansvara för den finansiella tillsynen eller förvalta statskulden.

CLS, Continuous Linked Settlement Internationellt system för clearing och avveckling av valutatransaktioner.

Clearing Den del av en betalningsavräkning där instruktioner sammanställs om överföring av medel till betalningsmottagarens konto.

Dagslån Lån från en bankdag till nästa som bankerna eller andra finansinstitut ger varandra. Bankerna kan också låna eller placera i Riksbanken under bara en dag.

Dagslånemarknad Den marknad där framför allt banker kan placera och låna från en dag till nästa upp till en vecka.

Dagslåneränta Ränta som marknadens aktörer betalar eller får om de lånar eller placerar från en dag till nästa. Dagslåneräntan är den kortaste marknadsräntan.

Derivatinstrument Finansiellt instrument som innebär överenskommelser om förpliktelser, rättigheter eller andra förutsättningar vid en given framtida tidpunkt. Värdet på ett derivatinstrument är kopplat till en underliggande tillgång. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar.

Diskonteringsränta Den ränta som används för att räkna fram nuvärdet av ett framtida belopp. För att bestämma diskonteringsräntan används ofta den riskfria räntan plus en riskpremie i den aktuella placeringen.

Duration Mått på hur känsligt värdet på ett räntebärande värdepapper är för förändringar i räntenivån. Anges som procentuell förändring av priset på värdepappret om räntan stiger med 1 procentenhet.

ECB, Europeiska centralbanken Gemensam centralbank för de medlemsländer i EU som har infört euron som valuta. Säte i Frankfurt. Bankens uppgifter anges i en stadga som är en del av EU-fördraget. Målet för ECB:s penningpolitik är att upprätthålla prisstabilitet i euroområdet. Högsta beslutsorgan är ECB-rådet, som utgörs av de sex direktionsledamöterna i ECB och cheferna för de nationella centralbankerna i de länder som har infört euron.

ECB:s allmänna råd Samrådsorgan inom Europeiska centralbanksystemet (ECBS) där alla EU:s centralbankschefer inom ECBS samt ECB:s ordförande och vice ordförande ingår.

ECBS, Europeiska centralbankssystemet Samlande benämning på ECB och centralbankerna i samtliga EU:s medlemsländer.

Ekofinrådet Sammansättning av Europeiska unionens råd med EU-ländernas finans- och ekonomiministrar. Varje år utfärdar Ekofinrådet ekonomiskpolitiska riktlinjer och beslutar, tillsammans med Europaparlamentet, om finansiell lagstiftning och EU:s budget om cirka 100 miljarder euro.

EFK, EU:s ekonomiska och finansiella kommitté Rådgivande organ till Ekofinrådet och Europeiska kommissionen. Följer bland annat den ekonomiska och finansiella utvecklingen i EU och euroområdet samt granskar medlemsländernas stabilitets- och konvergensprogram.

Euro Valuta i de EU-länder som har infört gemensam valuta och som för en gemensam penningpolitik under ledning av Europeiska centralbanken (ECB).

Eurosystemet Samlande benämning på ECB och centralbankerna i de länder som infört euron som gemensam valuta.

Fast växelkurs System där växelkursen hålls på en bestämd nivå mot en eller flera valutor. Antingen knyter ett land ensidigt sin valuta till en annan eller samarbetar flera länder i ett växelkurssystem.

Finansiella marknader Samlingsnamn för de marknader där finansiella tillgångar köps och säljs. De finansiella marknaderna i Sverige består bland annat av aktie-, ränte- och valutamarknaderna.

Finansiellt system Består av banker och andra företag, marknadsplatser och infrastruktur med lagar och regler. Via detta system ska människor kunna betala, spara pengar som andra kan låna och få hjälp att hantera risker som kan uppstå på de finansiella marknaderna.

Finansinspektionen Statlig myndighet med uppgift att övervaka verksamheten för banker, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondkommissionärer, fondbolag, börser, auktoriserade marknadsplatser, clearingorganisationer och försäkringsförmedlare.

Finansutskottet Riksdagsutskott som bereder ärenden i ekonomiska frågor, bland annat om Riksbankens verksamhet och om statsbudgeten.

Företagscertifikat Finansiellt instrument som ges ut av företag och används för kortfristig upplåning på penningmarknaden.

G10, Group of Ten eller Tiogruppen Forum för internationellt ekonomiskt samarbete. Består namnet till trots av elva länder: Belgien, Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Nederländerna, Schweiz, Storbritannien, Sverige, Tyskland och USA. Spelar en aktiv roll i BIS-arbetet med att utveckla finansiella normer och standarder. Se BIS, Bank for International Settlements.

Guld- och valutareserv Sveriges reserv av guld och värdepapper i utländsk valuta som förvaltas av Riksbanken. Denna buffert kan användas för att vid behov försvara värdet på den svenska kronan och ge nödkrediter till solventa banker som får problem.

HIKP, harmoniserat konsumentprisindex Harmoniserat index för konsumentpriser som används inom EU. Utgörs av KPI exklusive räntekostnader för egna hem, bostadsrättsavgifter, lotteri, tips och toto med mera. HIKP innehåller även vissa kostnader som för närvarande inte ingår i KPI, till exempel barnomsorgsavgifter.

IMF, International Monetary Fund eller Internationella valutafonden Organ som verkar för att det globala finansiella systemet ska vara stabilt och att det inte ska uppstå internationella finansiella kriser. Övervakar och analyserar utvecklingen i de 185 medlemsländerna, ger teknisk assistans och lånar ut pengar till länder som genomför ekonomiska anpassningsprogram.

Inflation Allmänna prisökningar som gör att pengarnas värde minskar, det vill säga man kan köpa färre varor och tjänster för samma mängd pengar. Motsatsen är deflation.

Inflationsmått Det finns flera olika mått på inflation, se exempelvis KPI, KPIF, KPIX eller HIKP.

Informationskvot Mäter relationen mellan avkastningen på en portfölj i förhållande till index och dess aktiva risk för att visa om aktiv förvaltning varit lönsam. En kvot över noll visar att förvaltningen varit lönsam.

Insättningsgaranti Statlig försäkring på medel insatta på konton hos anslutna kreditinstitut. Om ett kreditinstitut går i konkurs får kontoinnehavarna tillbaka sina insatta medel, vanligen upp till ett visst fastställt belopp.

Insättningsgarantifond Statlig fond som ska finansiera de framtida förväntade kostnaderna av statens åtaganden för insättningsgarantin. Finansieras av en särskild avgift som betalas av banker och vissa andra finansiella institut som har Finansinspektionens tillstånd att ta emot kunders pengar på konto. Fondens storlek uppgick till cirka 18 miljarder kronor 2008.

KPI, konsumentprisindex Statistiskt mått på hur konsumentpriserna utvecklas. Beräknas av Statistiska centralbyrån (SCB) varje månad. Riksbankens inflationsmål är uttryckt i termer av den årliga procentuella förändringen i KPI.

KPIF, konsumentprisindex med fast bostadsränta Statistiskt mått på hur konsumentpriserna utvecklas exklusive direkta effekter av förändringar i bostadsräntorna.

KPIX, underliggande inflation Statistiskt mått på inflation som inte tar hänsyn till mer tillfälliga effekter. Beräknas månadsvis av SCB som KPI exklusive bostadsräntekostnader för egna hem och rensat för de direkta effekterna av förändringar i indirekta skatter och subventioner.

Kreditfacilitet Avtal om kredit som kan utnyttjas vid senare tillfälle. Vanligen medför en sådan kreditmöjlighet en avgift för den som ska ta lånet. Kallas också för lånefacilitet.

Likviditet Mått på ett företags eller en organisations betalningsförmåga på kort sikt. Kan även beskriva hur snabbt det är möjligt att omsätta en tillgång i pengar.

Likviditetsstöd Åtgärder som en centralbank kan vidta för att stödja ett eller flera finansinstituts betalningsförmåga på kort sikt i syfte att undvika en allvarlig störning i det finansiella systemet och stärka förtroendet för betalningsväsendet.

Marknadsoperationer Ränte- eller valutatransaktioner som en centralbank gör för att påverka räntor eller valutor, med andra ord transaktioner med penning- eller valutapolitiskt syfte.

Nasdaq OMX DM Clearingorganisation för derivatinstrument. Ingår som en del av verksamheten hos Nasdaq OMX Nordiska Börs Stockholm AB.

Nödkredit Kredit som en centralbank på särskilda villkor kan bevilja ett finansiellt institut genom att exempelvis låna ut mot andra säkerheter än de som normalt krävs. Centralbanken kan alternativt ställa ut garantier som medför att det institut som saknar säkerheter kan låna på marknaden.

Penningmarknad Den del av kreditmarknaden där man handlar med instrument som har en löptid på mindre än ett år, till exempel statskuldväxlar och certifikat. En av penningmarknadens viktigaste funktioner är att säkra tillgången till likviditet för banker och andra finansiella institut.

Penningpolitik Åtgärder som en centralbank vidtar för att upprätthålla prisstabilitet i ekonomin. Penningpolitiken kan även påverka växelkursen och effekterna av konjunkturutvecklingen.

Prisstabilitet Tillstånd där priserna på varor och tjänster ökar endast måttligt eller inte alls. Enligt Riksbankens definition innebär prisstabilitet att inflationen, mätt med konsumentprisindex, begränsas till 2 procent med ett intervall på ± 1 procentenhet. Detta mål ska normalt uppnås på två års sikt.

Repa, repotransaktion Återköpsavtal som liknar ett kortfristigt lån. Riksbanken lånar ut pengar genom att köpa värdepapper av bankerna. Samtidigt åtar sig Riksbanken att sälja tillbaka dessa värdepapper vid ett bestämt datum för ett något högre belopp. Riksbanken får alltså då tillbaka pengarna, och värdepapperet återgår till den ursprungliga ägaren. Marknadsaktörerna kallar Riksbankens återköp av värdepapper för en omvänd repa. Reporna utförs vanligtvis varje vecka. Från engelskans repurchase agreement.

Reporänta Riksbankens viktigaste styrränta genom vilken Riksbanken kan styra de korta marknadsräntorna med avsikt att påverka inflationen. Motsvarar prisskillnaden mellan försäljning och återköp av en repa. Bankerna betalar reporänta när de lånar pengar i Riksbanken via Riksbankens repotransaktioner.

Riksbankens direktion Sex ledamöter som utses av riksbanksfullmäktige med mandatperioder på fem eller sex år. Direktionen ansvarar för Riksbankens verksamhet och fattar beslut om penningpolitiken, frågor om finansiell stabilitet, marknadsoperationer och betalningsväsende.

Riksbankscertifikat Värdepapper med kort löptid som kan ges ut av Riksbanken i syfte att vid behov dra in överskott av likvida medel som uppstår inom banksystemet till följd av att Riksbanken lånat ut svenska kronor för att på kort sikt underlätta bankernas finansieringssituation.

Riksbanksfullmäktige Elva ledamöter och lika många suppleanter som utses av riksdagen och har samma mandatperiod som riksdagsledamöterna. Utser i sin tur de sex ledamöterna i Riksbankens direktion, följer upp Riksbankens verksamhet och beslutar bland annat om utformningen av sedlar och mynt.

Riksbankslagen Lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank som fastställer Riksbankens mål och arbetsuppgifter.

RIX, Riksbankens betalningssystem Centralt betalningssystem som hanterar betalningar till och från bankernas konton hos Riksbanken. Riksbanken fungerar som bankernas bank för betalningar i svenska kronor.

Ränterisk Risken för att värdet på ett räntebärande värdepapper sjunker eller stiger till följd av att marknadsräntorna ändras. Kallas även kursrisk.

Rörlig eller flytande växelkurs System där värdet på valutan bestäms av marknaden, det vill säga av utbud och efterfrågan. Värdet på till exempel svenska kronor bestäms på detta sätt.

SCB, Statistiska centralbyrån Central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statlig statistik i Sverige.

Seignorage De inkomster som en centralbank får på sin sedel- och myntutgivning. Inkomsterna kommer av avkastningen på de värdepapper som centralbanken köper för pengarna.

Solvens Mått på ett företags ekonomiska ställning och styrka. Visar företagets förmåga att betala sina skulder allteftersom de förfaller.

SOM-institutet Centrum för den undersöknings- och seminarieverksamhet som drivs gemensamt av Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG), Statsvetenskapliga institutionen samt Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS) vid Göteborgs universitet.

Stabilitetsfond Statlig fond som upprättades i oktober 2008 för att hantera eventuella framtida solvensproblem i svenska finansinstitut.

Stresstest Test för att bedöma känsligheten för en oväntad händelse. Till exempel testar Riksbanken motståndskraften i de svenska bankerna för händelser som inte är särskilt sannolika men som trots allt skulle kunna inträffa.

Styrräntor De räntor som en centralbank sätter i penningpolitiskt syfte. I Sverige är det reporäntan samt in- och utlåningsräntan till banksystemet.

Swapfacilitet Tillfälligt arrangemang om ett ömsesidigt utbyte av skilda valutor eller värdepapper med olika avkastningsvillkor. Priser och löptider för att utnyttja faciliteten avtalas i förväg mellan parterna.

SWIFT, Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication Meddelandesystem som används av aktörerna på de finansiella marknaderna för internationell betalningsförmedling via teleförbindelser med stor snabbhet och hög säkerhet.

Value-at-Risk, VaR Statistisk metod som beskriver den största potentiella förlust vid en investering som med viss sannolikhet kan uppstå under en viss tidsperiod. Används av investerare för att mäta risken i en specifik tillgång eller i en portfölj av tillgångar.

Valutakurs Se växelkurs.

Valutapolitik Åtgärder som en centralbank vidtar för att påverka den egna växelkursen mot andra valutor. Kallas också växelkurspolitik. I Sverige beslutar regeringen om växelkursen ska vara rörlig eller fast. Riksbanken har sedan till uppgift att sköta den dagliga politiken inom ramen för det beslutade systemet.

Valutareserv Se guld- och valutareserv.

Valutaswap Se swapfacilitet.

Volatilitet Uttryck för rörelse i olika priser och räntor. Hög volatilitet i till exempel en aktie betyder snabba och stora svängningar i en akties börskurs.

VPC AB Central värdepappersförvarare och clearingorganisation som handlägger olika rutiner inom det svenska värdepappersområdet. VPC AB står under tillsyn av Finansinspektionen.

Växelkurs Det pris till vilket en valuta kan växlas mot en annan, det vill säga värdeförhållandet mellan två valutor. Kallas också valutakurs.

■ Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2008

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfreds Nobels minne 2008 tilldelades Paul Krugman. Han har visat hur stordriftsfördelar påverkar handelsmönster och lokalisering av ekonomisk verksamhet. Härigenom har han förenat de tidigare åtskilda forskningsfälten utrikeshandel och ekonomisk geografi.

Paul Krugman vid Princeton University, NJ, USA.

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap instiftades i samband med Riksbankens 300-årsjubileum 1968. Genom donationen förband sig Riksbanken att för all framtid varje år ge Nobelstiftelsen såväl prissumman som det belopp som behövs för att täcka stiftelsens kostnader för förvaltning och ekonomi. Regeringen har fastställt stadgarna för priset.

Varje år delas priset i ekonomisk vetenskap ut till den eller de personer som utfört ett arbete av framstående betydelse inom ekonomisk vetenskap. Kungl. Vetenskapsakademien utser ekonomipristagare enligt samma principer som gäller för Nobelpriset. Prissumman är 10 miljoner svenska kronor, det vill säga densamma som för Nobelpriset. Pengarna betalas ut av Riksbanken. Om det är flera pristagare delas prissumman lika mellan dem.

Paul Krugman är född 1953 i New York, NY, USA (amerikansk medborgare). F.D. i nationalekonomi vid Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA, USA, 1977. Professor of Economics and International Affairs vid Princeton University, NJ, USA sedan 2000.

Tidigare pristagare

Priset har delats ut varje år från och med 1969 enligt följande:

1969 R. Frisch och J. Tinbergen	1990 H.M. Markowitz, M.H. Miller och W.F. Sharpe
1970 P.A. Samuelson	1991 R.H. Coase
1971 S. Kuznets	1992 G.S. Becker
1972 J.R. Hicks och K.J. Arrow	1993 R.W. Fogel och D.C. North
1973 W. Leontief	1994 J.C. Harsanyi, J.F. Nash Jr och R. Selten
1974 G. Myrdal och F.A. von Hayek	1995 R.E. Lucas Jr
1975 L.V. Kantorovich och T.C. Koopmans	1996 J.A. Mirrlees och W. Vickrey
1976 M. Friedman	1997 R.C. Merton och M.S. Scholes
1977 B. Ohlin och J.E. Meade	1998 A. Sen
1978 H.A. Simon	1999 R.A. Mundell
1979 T.W. Schultz och A. Lewis	2000 J.J. Heckman och D.L. McFadden
1980 L.R. Klein	2001 G.A. Akerlof, A.M. Spence och J.E. Stiglitz
1981 J. Tobin	2002 D. Kahneman och V.L. Smith
1982 G.J. Stigler	2003 R.F. Engle och C.W.J. Granger
1983 G. Debreu	2004 F.E. Kydland och E.C. Prescott
1984 R. Stone	2005 R.J. Aumann och T.C. Schelling
1985 F. Modigliani	2006 E.S. Phelps
1986 J.M. Buchanan Jr	2007 L. Hurwicz, E.S. Maskin och R.B. Myerson
1987 R.M. Solow	2008 P. Krugman
1988 M. Allais	
1989 T. Haavelmo	

Sveriges riksbank
103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

www.riksbank.se
Tel 08-787 00 00
Fax 08-21 05 31